

Stämmohandlingar
årsstämma 25 maj 2024

Innehållsförteckning

Välkommen till årsstämman 2024.....	3	Nomineringskommitténs rapport.....	26
Dagordning	4	Lekmannarevisors granskningsrapport.....	27
Arbetsordning för stämman.....	5	Styrelsens propositioner till stämman	30
Nomineringar av förtroendevalda	7	Motioner och styrelsens yttranden	32
Presentation av valberedningens och nomineringskommitténs nomineringar, arbetstagarrepresentanter	8	Arvoderingsregler 2024.....	34
Styrelsens rapport.....	18	Revisionshistorik stämmohandlingar JAK Medlemsbank årsstämma 25 maj	36
Valberedningens rapport.....	22	Bilaga 1 Förslag på ändring i Särskilda Bestämmelser	37
Etikrådets rapport.....	24		

Välkommen till årsstämman 2024

Alla medlemmar i JAK Medlemsbank kallas härmed till ordinarie föreningsstämma den 25 maj 2024. Stämman hålls på Biograf Odeon i Kulturhuset, Trädgårdsgatan 9 i Skövde, i kombination med elektronisk uppkoppling. Registreringen öppnar kl. 08:30. Stämmoförhandlingarna börjar kl. 09:30 och stämman avslutas cirka kl. 16:00.

Föreningsstämman är JAKs högsta beslutande organ, där verksamhetens inriktning, propositioner från styrelsen och motioner från medlemmar diskuteras. I år handlar förslagen bland annat om att uppdatera Särskilda Bestämmelser där JAK uttrycker sina grundvärderingar.

Vidare kommer Bankens årsredovisning fastställas och prognoserna för de närmaste åren föredras. Förtroendevalda inom JAK för nästkommande år kommer att väljas.

Kvällen innan årsstämman arrangeras en medlemsträff med temat Hållbara investeringar.

För mer info, se jak.se/medlemstraffar.

Varmt välkomna!

Lena Eriksson Åshuvud
Styrelsens ordförande

PRAKTISK INFORMATION INFÖR ÅRSSTÄMMAN

Anmälan och stämmohandlingar

Anmälan ska vara föreningen tillhanda senast den 17 maj. Information om stämman, -stämmohandlingar och anmälan finns på föreningens hemsida: jak.se/stamma

Hybridstämma

För att säkerställa att endast medlemmar med rösträtt deltar i förhandlingarna behöver alla deltagare legitimera sig med BankID. Medlemmar som inte kan eller vill använda BankID kan utöva sin rösträtt genom att legitimera sig med giltig ID-handling på plats.

För att hålla hybridstämma kommer vi använda oss av två webbaserade tjänster: en för stämmoförhandlingarna och en för videomöte. För att delta på distans behöver du en stabil internetuppkoppling samt en uppdaterad webbläsare. Även deltagare på plats behöver ha en telefon,

surfplatta eller dator för att kunna delta i stämmoförhandlingarna. Föreningen kan inte erbjuda personlig teknisk support under mötet.

Resa och logi

Föreningen ersätter kostnader för resa i efterhand enligt följande:

- Resa ersätts med 25% för medlemmar, under förutsättning att man rest med tåg 2 klass eller buss. Resa med bil ersätts endast om de allmänna kommunikationerna inte varit tillfredsställande.
- Logi ersätts inte.

Kvitton i original för resor ska vara JAK Medlemsbank tillhanda senast två veckor efter stämman. Beslut om kostnadsutjämning och utbetalning av ersättning sker i efterskott.

Ombud

Om du inte har möjlighet att närvara, kan du låta dig företrädas av ett ombud. Ett ombud har enligt stadgarna rätt att företräda en (1) fysisk person som är medlem och en (1) juridisk person som är medlem.

Varje medlem som fyllt 18 år och betalat grundinsats har rösträtt på stämman.

Fullmaktsgivaren (den som lämnar en fullmakt) kan lämna in sin fullmakt till föreningen på följande sätt:

1. Via internetbanken – lämna ifylld fullmaktsblankett via meddelande i internetbanken, ämne "Fullmakt årsstämma 2024". Ska vara föreningen tillhanda senast kl. 09:00 den 17 maj.
2. Via post – lämna ifylld fullmaktsblankett samt vidimerad legitimationskontroll i ett kuvert märkt "Fullmakt årsstämma 2024" och skicka in portofritt till: FRISVAR, JAK Medlemsbank, 20305762, Vasagatan 14, 541 20 Skövde. Ska vara föreningen tillhanda senast den 17 maj.

Fullmaktsblanketter finns att ladda ner på: jak.se/stamma.

1. Val av mötesordförande, två justerare och två rösträknare
2. Anmälan av protokollförare och allmänt presidium
3. Föreningsstämman's behöriga utlysande
4. Upprättande av röstlängd
5. Fastställande av dagordning och arbetsordning
6. Valberedningens och Nomineringskommitténs nomineringar av förtroendevalda
7. Rapportering från förtroendevalda
 - 7.1 Styrelsens rapport
 - 7.2 Valberedningens rapport
 - 7.3 Etikrådets rapport
 - 7.4 Nomineringskommitténs rapport
8. Styrelsens årsredovisning
9. Revisorernas berättelser
10. Fastställande av resultat- och balansräkning
11. Beslut med anledning av föreningens över- eller underskott enligt den fastställda balansräkningen
12. Beslut angående ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och den verkställande direktören
13. Behandling av propositioner från styrelsen
 - 13.1 Ändring av Särskilda bestämmelser
 - 13.2 Stadgeändring § 16 Meddelande till medlemmar
14. Behandling av motioner från medlemmar
 - 14.1 Kungörelse av årsstämman i Post- och Inrikes Tidningar
 - 14.2 Möjlighet att gå före i återbetalningskön för medlemmar i en svår ekonomisk situation
15. Styrelsens redogörelse för prognos för kommande verksamhetsår
16. Fastställande av intervall av medlemsavgift för det kommande verksamhetsåret
17. Beslut om ersättning till förtroendevalda
18. Val av ordförande samt ledamöter i styrelsen
19. Val av revisorer och suppleanter
20. Val av ledamöter i etikrådet, varav en sammankallande
21. Val av ledamöter i valberedningen, varav en sammankallande
22. Val av ledamöter i nomineringskommittén, varav en sammankallande
23. Övriga frågor

ALLMÄNT

Stämmodeltagare ska eftersträva en öppen och hjärtlig stämning där var och en ska kunna delta. Alla förslag är lika värda och ska behandlas därefter.

Styrelsen har beslutat att stämman ska hållas fysiskt i kombination med elektronisk uppkoppling; en hybridstämma. Årsstämman kommer dock i stort sett genomföras enligt samma arbetsordning som tidigare stämmor. Röstlängd, dagordning, talarlista, röstning o. dylikt hanteras med en tjänst i webbapplikationen Suffra. Instruktioner lämnas till anmälda stämmodeltagare innan stämman.

Från och med 1 januari 2022 gäller en ny associationsrättslig reglering för JAK Medlemsbank då Lag (1995:1570) om medlemsbanker upphört och ersatts av Lag

om ekonomisk förening (2018:672) inklusive Lag om bank- och finansieringsrörelse (2004:297).

Ordningen inför varje ny punkt på dagordningen är följande:

1. Dagordningspunkten anmäls
2. Frågan föredras
3. Presidiet repeterar ”ordningen”
4. Debatt. Alla förslag (yrkanden) ska lämnas skriftligen i Suffra
5. Debatten avslutas
6. Förslagen justeras, vilket innebär att presidiet läser upp samtliga inkomna förslag och frågar om de är rätt uppfattade
7. Beslut
8. Beslutet annonseras
9. Eventuella följdbeslut

Ärenden	Stämman kan endast fatta beslut i ärenden som anmälts i förväg. Dock kan stämman ta upp vissa övriga frågor. Sådana övriga frågor ska väckas innan stämman fastställer dagordningen.
Begära ordet	Ordet begärs genom att stämmodeltagaren begär ordet, vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Mötesordförande för en talarlista och tilldelar ordet utifrån en turordning.
Proposition	En proposition är ett förslag från styrelsen till stämman.
Motion	En motion är ett förslag från en eller flera medlemmar till stämman.
Yrkande	Varje medlem har rätt att yttra sig och ställa förslag (yrkande) vid stämman. Samtliga yrkanden ska lämnas skriftligen. Vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Enligt föreningspraxis anses alltid bifallsyrkanden föreligga för styrelsens förslag, så som de är framlagda i befintliga stämmohandlingar (propositioner och förslag till beslut med anledning av motioner). Ett förslag i en motion anses också automatiskt föreligga som yrkande till stämman. Det krävs alltså inte att någon stämmodeltagare yrkat att motionsförslaget ska bifallas för att det ska behandlas som yrkande i plenum.
Nominering	Nominering innebär att föreslå en person som kandidat till en förtroendepost. Valberedningens och nomineringskommitténs nominering av kandidater föreligger alltid. Varje medlem har rätt att nominera andra kandidater. Samtliga nomineringar utom nomineringar till nomineringskommitté ska lämnas senast den 1 februari för att behandlas innevarande år, nomineringar som lämnas in senare kan behandlas vid stämman efter valberedningens godkännande. Alla nomineringar förutsätter att den föreslagna personen har accepterat att åta sig uppdraget.
Ordningsfråga	Vid frågor eller förslag som berör mötesordningen, till exempel yrkande på ajournering, stadgetolkning, tidsbegränsning, streck m.m. anmäls ”ordningsfråga” till presidiet. Vid digital eller hybridstämma görs detta i Suffra. Mötesordföranden ansvarar för att framföra ordningsfrågor vid stämman.
Tidsbegränsning	Tidsbegränsning av inlägg har syftet att tvinga deltagarna att koncentrera sina inlägg och att möjliggöra för fler att delta. För sitt första inlägg vid varje ärende har stämmodeltagaren tre (3) minuter och för efterföljande inlägg två (2) minuter.
Replik	Den som blir direkt angripen i diskussionen har rätt att begära replik, som bryter talarordningen. Den på vilken replik begärts har rätt till en motreplik. Repliklängden får inte överstiga en (1) minut.
Streck i debatten	Särskilt förslag om att avsluta en debatt. Ordföranden frågar då stämman om streck ska sättas. Innan strecket slutligen kan sättas ska samtliga lagda förslag justeras. Finns nya förslagsställare får dessa ordet

	först för att redovisa sina förslag. Därefter kan ytterligare talare anmäla sig till talarlistan. Denna justeras och därefter sätts strecket och några nya yrkanden tas därefter inte upp.
Avslutande av debatten	När talarlistan gått igenom justerar ordföranden lagda förslag. Sedan samtliga förslag visat sig vara rätt uppfattade ställs frågan om huruvida debatten i ärendet är avslutad. Efter att detta skett kan ingen erhålla ordet för annat än ordningsfråga.
Beslut	När debatten avslutats föreslår ordföranden en propositionsordning för beslutet vilken ska godkännas av stämman. Syftet med propositionsordningen är att alla förslag ska vägas mot övriga förslag på ett rättvist sätt. Beslut fattas som regel med acklamation, dvs. att stämmodeltagarna ropar "ja" till det förslag de vill bifalla. Vid digital eller hybridstämma fattas beslut i Suffra.
Votering	Om någon stämmodeltagare önskar votering, ska en sådan genomföras. Till en början kan försöksvotering användas. Den går till så att ordföranden, med användande av den tidigare fastställda propositionsordningen, ber de röstberättigade att räkna upp sina röstkort för att översiktligt kunna bedöma majoritetsställningen. Om utfallet är klart (bedömningsbart utan egentlig räkning) frågar ordföranden om votering vidhålls. Om ingen då önskar votering sker beslutet i enlighet med försöksvoteringsresultat. Vidhålls voteringen, eller om ingen enkelt avgörbar majoritet kunnat nås, ställs voteringsproposition och rösträkning sker. Vid digital eller hybridstämma sker votering i Suffra.
Rösträtt	Röstberättigad är den som är medlem den dag kallelse till stämman utfärdas samt har fyllt 18 år och fullgjort sin grundinsats. Röstberättigad medlem har även yttrande- och förslagsrätt vid stämman. Alla medlemmar, med undantag för utesluten medlem, har dock rätt att närvara på stämman.
Röstlängd	Berättigad att delta i beslut är den som finns förtecknad i den av stämman fastställda röstlängden.
Ombud	Ombud med fullmakt har, enligt stadgarna, rätt att företräda en (1) fysisk person som är medlem och en (1) juridisk person som är medlem. En medlem som endast kan delta vid stämman genom ställföreträdare, till exempel en juridisk person eller underårig, har dock alltid rätt att företräddas av sin ställföreträdare. Medlem får ej företräddas av ombud eller ställföreträdare som är utesluten medlem.
Poströster	Om stämman kombineras med poströstning, registreras inlämnad röst innan stämman påbörjas.
Majoritetskrav vid stämmobeslut	<i>Majoritetskrav vid andra beslut än val</i> Beslut utgörs av den mening som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Andra majoritetskrav gäller vid vissa beslut gällande fusion, likvidation eller upplösning utan föregående likvidation, se föreningslagen för mer information. Beslut om ändring av stadgarna är giltigt om minst två tredjedelar av de röstande har röstat för det med vissa undantag. Beslut om ändring av stadgarna som innebär att en medlems skyldighet att betala insatser eller avgifter till föreningen ökas eller att medlemmens rätt till vinst inskränks är giltigt om minst tre fjärdedelar av de röstande har röstat för det. Vid vissa stadgeändringar krävs att samtliga röstande på föreningsstämman har röstat för det, se föreningslagen för mer information. Kvalificerad majoritet används även vid ändringar i Särskilda Bestämmelser i kapitel 2–5, ett sådant beslut är giltigt om minst tre fjärdedelar av de röstande har röstat för det. <i>Majoritetskrav vid val</i> Vid val anses den som har fått flest röster vara vald. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning.
Personval	Vid val behandlas samtliga föreslagna kandidater. Om det endast finns ett förslag till beslut sker votering öppet, såvida ingen påfordrar slutna val. Finns fler kandidater till samma post sker val som regel genom slutna omröstning med röstinlämning enligt röstlängden. Valsedel får endast uppta sådana namn som föreslagits. Någon samlande beteckning för en särskild grupp av kandidater är inte tillåten. Valsedel ska uppta lika många namn som antalet platser som ska utses. Vid digital eller hybridstämma sker personval i Suffra.
Utslagsröst	Vid lika röstetal i en omröstning i ett sakärende har tjänsteförrättande stämмоordförande utslagsröst. Uppkommer lika röstetal vid personval avgör däremot lotten.
Reservation	Varje röstberättigad har rätt att reservera sig mot ett fattat beslut. Reservation inlämnas skriftligen. Vid digital eller hybridstämma lämnas reservation i Suffra. Reservation är personlig och anmäls i anslutning till fattat beslut. Den skriftliga reservationen ska vara presidiet tillhanda före stämmans avslutning.
Ajournering	Att mötet ajourneras betyder att ett avbrott ska göras. Ajourneringsförslag kan ställas av vilken medlem som helst. Vanligaste orsaken till ajournering är fikapaus eller liknande. Men det kan också bero på att man vill skaffa sig kompletterande information, bättre argumentationsunderlag etc.

FÖRENINGSORGAN	PÅGÅENDE	OMVAL	NYVAL
<i>Styrelsen</i>			
Bengt Adolfsson (ordförande)	2022–2025		2024–2025
Charlotte Lundberg	2022–2025		
Joseph Josefsson	2022–2025		
Erik Johansson	2023–2026		
Sophie Gripenberg			2024–2026
Daniel Söderberg			2024–2027
<i>Lekmannarevisor</i>			
Sten-Inge Kedbäck (ordinarie)		2024–2025	
Helena Bergli (suppleant)		2024–2025	
<i>Etikrådet</i>			
Rand Nezamaldin (sammankallande)	2022–2025		
Eva Stenius		2024–2025	
Lena Bjärskog	2022–2025		
Aaron Tuckey		2024–2026	
Mikael Odhage	2023–2026		
<i>Externrevisor</i>			
Kalle Wrane, Revisionsgruppen i Borås AB (huvudansvarig)		2024–2025	
<i>Valberedning</i>			
Rikard Rudolfsson (sammankallande)	2022–2025		
Annica Schäfer	2023–2026		
Michael Softić	2022–2025		
Björn Martinsson	2023–2026		

Presentation av valberedningens och nomineringskommitténs nomineringar, arbetstagarrepresentanter

6

STYRELSEN

Styrelseordförande

PÅGÅENDE MANDAT
NYVAL ORDFÖRANDE

Bengt Adolfsson (1970) bosatt i Myssjö, Oviken i Bergs kommun, Jämtland. Medlem i JAK sedan 2022.

Utbildning: Gymnasieekonom, internutbildningar på Swedbank och Handelsbanken inom företagsprogram, värdering skog/lantbruk och kommersiella fastigheter, ledarskap, placerings- och försäkringscertifiering och objektsfinansiering.

Verksamhet: Bengt driver skogsbruk i egen skog, och äger hyresfastigheter i enskild firma. Bengt sitter i fullmäktige för Dina Försäkringar Nord. Tidigare verksamhet och förtroendeuppdrag: Bengt har 25 års bankerfarenhet med anställningar som privatrådgivare i Föreningsbanken i Svenstavik (1991-1996), företagsrådgivare i Swedbank i Östersund (1996-2005), kontorschef i Handelsbanken Svenstavik (2005-2008) och företagsrådgivare i Handelsbanken i Östersund (2008-2016). Därefter har han drivit eget företag i mark- och byggbranschen. Han har varit politiskt tillsatt ordförande för Bergs kommuns näringslivsbolag. Fritidsintressen är jakt liksom musik och kultur. Bengt spelar fiol och har sjungit i manskör samt spelat i dansband.

Föreningsvana: Har varit aktiv inom ett antal föreningar, bland annat Radio Berg, Centerns lokal- och kommunkrets m fl samt haft ett antal revisorsuppdrag (f n 3 st).

Valberedningens motivering: Bengt har en mycket gedigen bankerfarenhet där han vunnit priser som Årets Företagsrådgivare i Swedbank Jämtlands län samt för finansieringslösningar för företag inom bl.a. entreprenad och lantbruk. Han har ett mycket stort kontaktnät och får lätt kunders förtroende. Han kan tänka utanför boxen och får saker ur händerna.

Mandatperiod: pågående (2022–2025)

Styrelseledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Joseph Josefsson (1989) bosatt i Jönköping. Medlem sedan 2022.
Styrelseledamot sedan 2022.

Verksamhet: Bolagsjurist Dina Försäkringar Göta, Jönköping.

Tidigare verksamhet och uppdrag: Skadereglerare försäkring, försäljning.

Utbildning: Affärsjuristprogrammet, Jönköping University

Erfarenhet: Juridik, regelefterlevnad, internrevision, tolkning av avtal, förhandlingar. Upphandling och kravställning.

Föreningsvana: Fritidspolitiker i Socialnämnden, Jönköpings kommun.

Valberedningens motivering: Erfarenhet från en liten aktör (Dina Försäkringar) som hävdar sig på en marknad med stora spelare. Joseph har förmåga och erfarenhet att göra balanserade ställningstaganden. Joseph bedöms bidra till den målsättningen.

Mandatperiod: pågående (2022-2025)

Styrelseledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Charlotte Lundberg (1964) bosatt i Stockholm. Medlem sedan 2023.
Styrelseledamot sedan 2023.

Utbildning: Civilekonom från Linköpings universitet.

Sysselsättning: Driver sedan 2018 Favafond (favafond.se) som erbjuder mikrolån på affärsmässiga villkor till utrikesfödda som vill starta eller expandera företag i Sverige.

Erfarenhet: Gedigen erfarenhet från bank och finans med anställningar på Robur Kapitalförvaltning, KPMG Consulting/Financial Services och Sveriges Riksbank, där hon var biträdande avdelningschef med ansvar för valutareserven och marknadsoperationer. Charlotte har också varit skuldförvaltningschef på Riksgälden och riskkonsult på Svenska Handelsbanken i New York. Charlotte har engagerat sig i att minska den finansiella exkluderingen i det svenska samhället. Den traditionella bankvärlden springer mot allt större effektivitet, digitalisering och högre utdelningar - för dem som redan har allt. Det finns få alternativ för att få tillgång till finansiering för dem som inte har en historik i vårt finansiella system. Det är annorlunda utomlands där många mikrofinansinstitutioner finns även i EU-länder. Charlotte har mycket hög kompetens inom finansiella marknader, strategisk planering och förståelse för kreditinstituts affärsstrategi samt riskhantering.

Valberedningens motivering: Charlotte vore ett mycket välkommet tillskott till styrelsens finansiella kompetens, med ambitionen att bidra till en modern bankverksamhet som fyller ut hålen i det befintliga banksystemet.

Mandatperiod: pågående (2023-2026)

Styrelseledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Erik Johansson (1984) bosatt i Sundsvall. Medlem sedan 2008. Styrelseledamot sedan 2020.

Utbildning: Fristående kurser inom företags- och nationalekonomi, statsvetenskap, engelska, akademiskt skrivande och filosofi.

Sysselsättning: Redovisningskonsult, Valberedningsledamot AB Kosters framtid, styrelseledamot Kosters Trädgårdars Kooperativ, Ledamot i advisory board i Fristad Koster AB.

Erfarenhet: Erik är initiativtagare till driftsbolaget Kosters Trädgårdars Kooperativ. Han har tidigare styrelseerfarenhet och föreningsvana från bland annat Feringe segelflygklubb, Fältbiologerna och CISV (ungdomsinriktad fredsorganisation). Erik har även varit aktiv i JAK:s lokalavdelning i Lund och förtroendevald i JAK:s valberedning 2011–2013.

Bankspecifik erfarenhet: Bankstyrelse: 3 år.

Valberedningens motivering: Erik har stort engagemang för JAK. Hans erfarenheter och entusiasm kan bidra till att aktivera och bredda föreningens utveckling. Erik har ekonomisk bakgrund och egen erfarenhet från idé-buret företagande.

Mandatperiod: pågående (2023–2026)

Styrelseledamot

NYVAL

Sophie Gripenberg (1989) bosatt i Stockholm. Medlem sedan 2024.

Utbildning: Kandidat i nationalekonomi, samt fred- och utvecklingsstudier. Master i socio-ekologisk resilience för hållbar utveckling från Stockholm Resilience Centre Verksamhet: Expert inom global hållbar utveckling med fokus på matsystem, mode samt miljöledning. Föreläser även om välfärdsåtgärder och har stort intresse för vårt ekonomiska system.

Tidigare verksamhet och förtroendeuppdrag: Hållbarhetsamordnare på Svenska Röda Korset, Miljökoordinator för UNHCR Jordanien samt FN:s Högkommission för mänskliga rättigheter

Föreningsvana: Ledamot för WeAll och folkrörelsen Djurens Rätt.

Valberedningens motivering: Sophie kommer in med kompetenser och kunskaper i JAK som dels fyller de syften styrelsen ska ha och nya perspektiv för utveckling av bankens verksamheter. Valberedningens uppfattning är att Sophie kommer bidra till ytterligare dynamik i JAKs styrelse.

Mandatperiod: NYVAL 2024–2026

NYVAL

Daniel Söderberg (1975) bosatt i Nacka, Stockholm. Medlem sedan 2023.

Utbildning: Ekonomi, logistik, strategiskt ledarskap vid London Business School och marknadsföring IHM.

Erfarenhet: 20 års erfarenhet inom produkt- och affärsutveckling i olika ledande positioner på en reglerad marknad med hög grad av komplexitet. Vice VD på FOREX Bank, VD kortaccept Nordic AB Nordea, styrelseledamot Visa Sweden, styrelseledamot Pan Nordic, styrelseledamot FOREX Bank, styrelseledamot Mikrofonden Sverige AB. Nuvarande VD för JAK Medlemsbank.

Föreningsvana: Ordförande Saltsjöbadens IF, styrelseordförande BRF Västra Saltsjön och kontaktperson socialen Nacka.

Valberedningens motivering: Daniel är en driven och ödmjuk person som ser mångfald som en styrka. Daniel beskrivs positivt som en strategisk taktiker med förmågan att översätta vision och strategi till att bli realistiska genomförbara planer. Daniel kommer tillföra styrelsen för JAK kunskaper och perspektiv och erfarenheter som är viktiga för banken fortsatta utveckling gällande medarbetare, kunder, medlemmar och intressenter.

Mandatperiod: NYVAL 2024–2027

LEKMANNAREVISOR

Lekmannarevisor (ordinarie)

FÖRESLAGEN OMVAL

Sten-Inge Kedbäck (1942) bosatt på Orust. Medlem i JAK sedan 1997.

Sysselsättning: Aktiv pensionär. Nämndeman i Förvaltningsrätten och Migrationsdomstolen i Göteborg.

Tidigare erfarenhet: 10 år som bankchef och VD i JAK Medlemsbank. Innan dess 32 års erfarenhet av traditionell bankverksamhet. Bankakuten (Securum AB).

Föreningsvana: Ordförande i Utsikten Ekoby ekonomiska förening och Lilla Krossekärns Samfällighetsförening.

Valberedningens motivering: Det är få som kan mäta sig med Sten-Inge vad gäller såväl finansiell kompetens som ideellt engagemang. Han har lång och gedigen bankerfarenhet, först i traditionell bank, sedan i bankakuten och från slutet av 90-talet inom JAK. Han är dessutom djupt ideologiskt förankrad, ideellt politiskt engagerad och har varit en centralgestalt i att

skapa ekoby Utsikten. Den tyngd och kontinuitet Sten-Inge bär med sig kommer att vara betydelsefull i rollen som lekmannarevisor.

Mandatperiod: omval (2024–2026)

Lekmannarevisor (Suppleant)

FÖRESLAGEN OMVAL

Helena Bergli (1963) bosatt i Edsbro. JAK-medlem sedan 2005. Gick JAKs distanskurs 2012.

Utbildning: Högskoleekonom med kompletteringar inom beteendevetenskap, religionsvetenskap och naturvetenskap, sammanlagt 10 års högskolestudier syftande till att kartlägga, betrakta och utvärdera skilda aspekter av människans interaktion med sin omgivning.

Sysselsättning: Senior Controller på Försvarsstaben vid Försvarsmaktens högkvarter.

Erfarenhet: Har arbetat med ekonomi sedan 80-talet, såväl med löpande redovisning, avstämningar och uppföljningar, legal och operativ rapportering, bokslut och årsredovisningar, som med förändringsarbeten av både operationell/funktionell och organisatorisk/strukturell karaktär.

Föreningsvana: Ledamot eller lekmannarevisor i ett dussintal mindre organisationer och föreningar.

Fritid: Fritiden ägnar Helena åt förtroendeuppdrag för skilda föreningar och organisationer, körsång, flyktingstödande verksamhet samt skötsel av sitt lilla lantbruk, innefattande får, getter, höns och katter. På helgerna är hon mycket ute i naturen eller ”spikar” på sitt hus (en mangårdsbyggnad från sekelskiftet 1900).

Valberedningens motivering: Helena har en mycket gedigen erfarenhet av olika slags kontrollfunktioner. Som suppleant till ordinarie lekmannarevisor blir hon ett utmärkt komplement och ett värdefullt bollplank.

Mandatperiod: omval (2024–2026)

ETIKRÅD

Etikrådsledamot (sammankallande)

PÅGÅENDE MANDAT

Rand Nezamaldin (1988) bosatt i Stockholm. Medlem i JAK sedan 2010-talet.

Utbildning: Ekonomiprogrammet, kandidatexamen med internationell inriktning som inkluderat utlandsvistelser och med specialintresse mot hållbarhet och ekonomisk öppenhet. Nationalekonomi.

Sysselsättning: Deltidsstuderande (masterpåbyggnad i nationalekonomi).

Erfarenhet: Rand har arbetat inom restaurang, bl.a. som ekonomi- och caféansvarig, delvis vid sidan av studier. Praktik på utbildningsdepartementet inom ramen för utbildningen Godman. Rand har varit involverad i JAK Stockholm i flera år, är kassör i ansvarsgruppen och var aktiv i att anordna JAK:s sommarseminarium 2019.

Valberedningens motivering: Rand har ekonomisk bakgrund, med formell kunskap inom hållbarhet, och är ideellt engagerad i JAK:s frågor. Rand är också lokalt aktiv och har ett engagemang i medlemsfrågan, vilket valberedningen ser som värdefullt.

Mandatperiod: pågående (2022–2025)

Etikrådsledamot

FÖRESLAGEN OMVAL

Eva Stenius (1940) bosatt på Mörkö i Södertälje. Medlem sedan 1965. Eva har suttit i etikrådet sedan 2016 och dessförinnan ett antal år i valberedningen. Aktiv i lokalavdelningen Järna-Södertälje sedan många år.

Utbildning: Fil.kand. i sociologi och psykologi m.m.

Sysselsättning: Eva är numera pensionär och ideellt aktiv i lokalavdelningen Järna-Södertälje och Packan-gruppen.

Erfarenhet: Har arbetat som socialsekreterare och som skyddskonsulent inom kriminalvården samt som Waldorflärare. Eva har därefter ägnat större delen av sitt liv åt JAK, både ideellt och som anställd på JAK:s kontor. Eva har suttit i bostadssamfällighetens styrelse.

Valberedningens motivering: Eva och hennes dåvarande make hörde till de allra första pionjärerna, som föresatte sig att med danska JAK som förebild utveckla nya former för ekonomisk rättvisa. Om någon kan sägas utgöra sinnebilden för JAK:s verksamhet så är det Eva. Hennes engagemang är helgjutet och livslångt.

Mandatperiod: omval (2024–2025)

PÅGÅENDE MANDAT

Lena Bjärskog (1978) bosatt i Stockholm. Medlem i samband med nominering.

Utbildning: Kandidatexamen i ekonomisk historia och även spanska samt studier global utveckling.

Sysselsättning: Lärare i Svenska för invandrare. Skribent och debattör inom ekonomi, publicerad i svensk dagspress. Bakgrund som musiker, skådespelare och producent bl.a på konststipendier.

Erfarenhet: Kandidatuppsats 2021 med inriktning på penningsskapande och relationer mellan affärsbanker och riksbank. Lena har även en pod och skriver på en bok om alternativ ekonomi.

Föreningsvana: Medarrangör och deltagare i musikaliska kulturutbyten mellan Sverige, Latinamerika och Karibien.

Valberedningens motivering: Lena är ekonomhistoriker och stödjer alternativ ekonomi som ifrågasätter det i samhället rådande tillväxtparadigmet. Det som kallas ekonomi idag är smalt, och realekonomiska värden går förlorade. Därav intresset för JAK och de värden som är vanligt förekommande i organisationen. Hennes pedagogiska erfarenhet är värdefull bl a i etikrådets projekt att ta fram ett kursmaterial.

Mandatperiod: pågående (2022–2025)

FÖRESLAGEN OMVAL

Aaron Tuckey (1992) född i Australien, sedan sex år bosatt i Sverige och nu i Stockholm. Medlem i JAK 2021.

Utbildning: Aaron har från University of Western Australia en kandidatexamen inom statsvetenskap och internationella relationer samt från Stockholm Resilience Centre en magisterexamen inom social-ekologisk resiliens för hållbar utveckling.

Hans modersmål är engelska men han talar också svenska och spanska.

Sysselsättning: Aaron är för närvarande anställd som projektledare och klimatanalytiker på naturvårdsverket i Stockholm.

Erfarenhet och förtroendeuppdrag: Aaron har tidigare varit bland annat kursassistent på Centrum för miljö- och utvecklingsstudier på Uppsala universitet. Där planerade han till exempel kurser som "Hållbara ekonomiska framtider", "Den globala ekonomin: miljö, utveckling och globalisering" och "Teknik, makt och mänsklighetens framtid". För några år sedan grundade han "Inglés al Campo" i El Carmen de Viboral i Colombia och skapade där undervisningsprogram i engelska i avlägsna postkonflikt-områden. **Föreningsvana:** Från Australien erfarenhet från olika studentföreningar, från Uppsala som sekreterare i en studentförening med teaterinriktning.

Valberedningens motivering: Aaron har ett stort engagemang i alternativa möjligheter att forma samhället och han har goda kunskaper i de ekonomiska, sociala och statsvetenskapliga förutsättningarna för sådan utveckling. Han har själv anmält intresse för ett förtroendeuppdrag i JAK. Vi tror att han kan vara ett starkt stöd för etikrådets verksamhet.

Mandatperiod: omval (2024–2026)

PÅGÅENDE MANDAT

Mikael Odhage (1959) bosatt i Växjö. Medlem i JAK sedan ca 1990, har haft två huslån i JAK.

Utbildning: Mikael är psykolog med 5 års utbildning.

Sysselsättning: Sen en tid skolpsykolog på halvtid och pensionär på den andra halvan.

Erfarenhet: Mikael har 30 års yrkeserfarenhet som psykolog, mest inom skolan. Särskild kompetens även inom organisationspsykologi vad gäller t ex medlemsengagemang och relationer inom en styrelse och mellan styrelse och anställda.

Föreningsvana: Är med i Fripost och DFRI (Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter) och vill jobba för fri legitimation. Säger sig inte vara särskilt tekniskt kunnig men intresserad och allmänbildad. Mikael är en föreningsmänniska - som ung aktiv i styrelsen för en gymnastikförening och senare medlem i ett antal föreningar, t ex Naturskyddsföreningen. Medlem i miljöpartiet och tidigare politiskt aktiv. Till sina intressen räknar han musik, politik, natur och trädgård samt TaiJiQuan. Han tror på och vill människors frihet. "Det är bara fria människor som kan ta ansvar, vi behöver ansvarstagande medborgare." Därför arbetar han numera mycket med Nobelpristagaren Elinor Ostroms 8 CDP (Core Design Principles).

Valberedningens motivering: Mikael har under senaste året varit aktiv på forumet jakmedlem.se och senare med stort intresse medverkat i JAKs utredning kring fortsatt medlemsengagemang. Han vore i egenskap av eftertänksam och mångsidigt engagerad människokännare ett välkommet tillskott i etikrådet.

Mandatperiod: pågående (2023–2026)

VALBEREDNING

Valberedningsledamot (sammankallande)

PÅGÅENDE MANDAT

Rikard Rudolfsson (1977) bosatt i Borlänge. Medlem i JAK sedan 2010.

Utbildning: Fritidsledare och sedermera läst folkhögskolekurser så som Folkbildningslinjen, Lokalekonomisk analys, Naturens rättigheter och Jämlikhetsakademin.

Sysselsättning: Verksamhetsutvecklare på i ABF inom fackliga studier, politiska studier, hållbarhetsfrågor, demokratifrågor och internationella frågor.

Erfarenhet: Jobbat i tio år med ungdomsdemokratisamordning åt Borlänge kommun. Mångårig erfarenhet av förenings- och folkbildningsverksamheter och styrelseuppdrag.

Nomineringskommitténs motivering: Rikard har en rik erfarenhet av folkbildning och styrelsearbete. Han kan med sitt stora nätverk i syskonorganisationer bidra till att fånga upp kompetenta ledamöter till styrelsen och andra organ i JAK.

Valberedningsledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Michael Softić (1983) bosatt i Mölndal. Medlem i JAK sedan 2007.

Utbildning: Medieprogrammet på gymnasienivå, fristående kurser på universitet och antal kortare yrkesutbildningar.

Sysselsättning: verksamhetsutvecklare på statlig myndighet.

Erfarenhet: lagerarbetare, reseguide/flygvärdinna, IT-konsult. (Besökt 70-tal länder.) Michael har engagerat sig i lokalavdelningen JAK Göteborg 2008–2010, vistades därefter utomlands i flera år och deltog en del på distans. Förtroendevald sedan 2020 i valberedningen. Uppdrag: styrelse Brf, gruppchef hemvårnet sjukvård, styrelse Förbo allmännyttan.

Nomineringskommitténs motivering: Han är bra på att göra research, nätverka och finna talanger.

Valberedningsledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Annica Schäfer

Utbildning: Lärarutbildningen

Verksamhet: Delvis föräldraledig till Alfred och Agnes. Jag är en engagerad odlare som är aktiv i omställningsrörelsen. Jobbar deltid som lärare i hemkunskap. Går kursen omställning till ett hållbart liv på Ljungskile folkhögskola och kommer söka fler kurser till hösten, om agroforestry jordbruk. Är intresserad av mat från jord till bord och vill hitta lokal samverkan. Älskar att vara utomhus och drömmer om att bli solskensbonde.

Nomineringskommitténs motivering: Annica har erfarenhet av att leda JAK Göteborg och är väl förankrad i JAKs ideologi och insatt i dess bank- och medlemsverksamhet.

Valberedningsledamot

PÅGÅENDE MANDAT

Björn Martinsson

Utbildning: Filosofie magister i Sociologi, Lunds Universitet. Lärarexamen med inriktning mot media och samhällskunskap, Malmö Universitet.

Biogasprocesstekniker. KY-utbildning. Solenergitekniker. KY-utbildning.

Anställning: Solenergitekniker, Hallabro el sedan 2019.

Verksamhet: Enskild firma med olika utbildningsuppdrag inom KY för INSU (elbranschen). Licensierad RMP Master med olika HR-inriktade uppdrag.

Tidigare verksamhet: Enskild firma inom vattenreningsteknologi. Generalagent för Sverige med produkten Water To go (filterflaska) Certified RMP Master

ARBETSTAGARREPRESENTANTER I STYRELSEN

Arbetstagarrepresentanterna väljs av den lokala fackklubben och ingår i styrelsen enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. I dagsläget finns ingen arbetstagarrepresentant i styrelsen.

Styrelsen lämnar varje år rapport till årsstämman som beskriver det arbete som styrelsen gjort under året. Rapporten innehåller även styrelsens förslag till intervall för medlemsavgiften för de olika medlemskategorierna för kommande verksamhetsår.

ROLL OCH ANSVAR

JAK Medlemsbank är en reglerad bank som ägs av medlemmarna, där många även är kunder i banken. Som bank står JAK under överinsyn av Finansinspektionen och behöver följa alla lagar och regelverk som gäller för en bank. Denna dualitet innebär att JAKs styrelse behöver balansera medlemmarnas krav och förväntningar mot de krav som ställs på en reglerad verksamhet som en bank.

I de fall då dessa står emot varandra, exempelvis då önskemål finns från medlemmar och allmänheten om en större transparens och mindre sekretess kring våra kunder, måste i första hand de krav som ställs av Finansinspektionens uppfyllas. Styrelsen försöker dock hitta sätt på vilka vi kan testa möjligheterna, inom ramen för rådande lagstiftning, att jobba på annat sätt än andra banker. Det är dock viktigt att så sker utan risk för att banken tappar förtroende gentemot reglerande myndigheter och andra banker, vilket skulle skada bankens möjligheter att fungera som bank fullt ut och därmed våra medlemmars ekonomiska intressen.

Styrelsen utses av föreningsstämman att ansvara för JAK:s organisation och förvaltning och arbetet organiseras i utskott, kommittéer och särskilda ansvarsroller. Utskotten och kommittéerna är mestadels beredande inför styrelsemöten, där de formella besluten fattas, men kan ha tillfällig eller löpande beslutsdelegation. Styrelsemöten hålls åtminstone var sjätte vecka och alternerar mellan hel- och halvdagsmöten.

Under året har följande organ varit verksamma:

- Arbetsutskott – ansvarar för agenda och beslutsunderlag till styrelsemötena, 1–2 möten inför varje styrelsemöte
- Kreditutskott – beslutsrätt i kreditärenden inom ett visst belopp samt beredande avseende kreditstrategi och -reglering, upp till 1 möte/månad för kreditrapportering och strategidiskussioner (vid behov), samt upp till 2 möten/månad för kreditbeslut.
- Revisions- och riskutskott – kontrollerande avseende revision samt beredande i riskstrategi och -reglering. Minst 1 möte/kvartal vilket oftast hålls inom ramen för styrelsemöten, samt separata möten med revisorer vid behov
- Medlemsutskott – syftar till att skapa en stabil grund för och långsiktighet i medlemmarnas demokratiska inflytande, beredande avseende medlemsstrategi, 1–2 möten/mån, samt träffar med andra förtroendevalda och medlemmar löpande
- Hållbarhets- och affärskommitté – beredande i frågor som rör affärsutveckling, med särskilt fokus på utveckling av hållbarhetsfokuserad verksamhet, samt kommunikation, 1–2 möten/kvartal
- Ersättningsutskott – kontrollerande avseende ersättningssystem samt beredande i frågor om ersättningar till den operativa ledningen, 2–4 möten/år.

ÅRET SOM GÅTT

Vi lämnar ett omvälvande år för JAK bakom oss. Att ränteläget vände tillbaka från historiskt låga nivåer möjliggjorde för JAK att höja räntan på sina bolån mot den nivå som krävs för att banken skall kunna närma sig kostnadstäckning, för första gången på fem år. Den högre räntenivån innebar också att allt fler banker i omvärlden började erbjuda ränta på inlåning igen. Tillsammans med de ökad inflation och allmän ekonomisk osäkerhet så ledde detta till att våra medlemmar i allt högre grad har tagit ut sin inlåning från JAK. Den minskade inlåningen gör tyvärr att JAKs möjlighet att låna ut pengar begränsas, trots fortsatt intresse för att låna både från existerande medlemmar

och nya, vilket ju även innebär missade intäkter för banken.

Samtidigt behövde vi fortsätta göra satsningar på produktutveckling – framförallt för att kunna erbjuda ränta på bunden inlåning i linje med det beslut som togs på stämman – och på effektivisering av olika processer. Kostnaden för detta, tillsammans med kostnader för personalomställningar, innebär högre kostnader under 2023 än föregående år. Satsningarna lägger dock grunden för en mer positiv utveckling framöver – både genom högre inlåning (som möjliggör högre utlåning) och allmänt minskade administrativa kostnader. En av delarna i detta är den minskning i personalstyrka som gjordes i slutet av året, till följd av övertalighet. Genom denna åtgärd är nu JAKs personalstyrka jämförbar med den som andra liknande organisationer har.

Åtgärderna som har vidtagits, både för att öka volymerna och sträma åt kostnaderna, är en förutsättning för att vi ska kunna vända bankens negativa resultat till plus. Det är, i sin tur, den grund vi behöver bygga för att kunna skapa bästa möjliga förutsättning för att kunna återbetala de låneinsatser och överinsatser som våra medlemmar väntar på, så snabbt som möjligt. Redan innan stämman förra året lämnade styrelsen in en begäran till Finansinspektionen om att få ett utrymme för att påbörja den överlåtelse av insatser som är en central del av den nya kapitaliserings-modell som nu används. Vi fick ett utrymme på fem miljoner inom vilket överlåtelser kunde göras, men eftersom möjligheten att använda utrymmet är beroende av att det kommer in nya överinsatser kunde vi bara utnyttja lite drygt 600.000 av detta innan det förföll vid årsskiftet. Efter att en ny IKLU har tagits av styrelsen vid marsmötet har vi skickat in en ny ansökan om överlåtelser för 2024 på upp till 5 miljoner. De satsningar som vi gör för att öka inlåningen gör att vi hoppas på att den volym på överlåtelser som vi verkligen kan göra också blir betydligt högre än under förra året.

Vid årsstämman 2023 valdes fyra nya ledamöter in – Charlotte Lundberg med lång erfarenhet från kapitalförvaltning i bank, både i Sverige och internationellt, och som har startat en social

investeringsfond för mikrolån till utrikesfödda entreprenörer; Ola Höiden med en bakgrund från kommunikationsstöd, framförallt för hållbarhetsfokuserade organisationer såsom Fairtrade, Volontärbyrå och Bra Miljöval; Sabina Ausfelt som tidigare var arbetstagarledamot och som har bidragit med sitt gedigna kunnande inom bekämpning av penningtvätt och finansiell brottslighet; samt William Antonsson som har en bakgrund inom traditionell bankverksamhet och föreningsverksamhet. Under året valde dock både William Antonsson och Ola Höiden att lämna styrelsen av personliga skäl. Då antalet ledamöter översteg det minimikrav som fanns i stadgarna innebär detta inte något behov av fyllnadsval.

En extrastämma hölls den 18 december för två justeringar av stadgarna. Den första avsåg ett förtydligande av den tidpunkt när ett medlemskap upphör (§5) och den andra var ett tillägg till hur kallelse till stämma kan ske (§16). Den senare ändringen gjordes för att säkra möjligheten att i framtiden kalla till stämmor på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Vid stämman gjordes ett tilläggsyrkande om ytterligare tillägg till kommunikationskanaler för stämmokallelser. Detta yrkande bordlades till årsstämman och är nu föremål både för en motion och en proposition vid denna stämma.

Mot slutet av året blev det alltmer tydligt att toppen troligen är nådd för räntenivåerna denna gång. Därmed ökar möjligheten för att den förväntan som vi i styrelsen har haft på att lägre generella räntor framöver infrias. JAKs traditionella fokus på bolån gör att det kommer finnas en förväntan på att vi sänker våra räntor när andra banker gör det. Om vi ska kunna göra det, utan att återigen början göra förluster, måste vi se till att ha högre volymer och fler medlemmar att fördela kostnaderna på. Ledningen, med starkt stöd från styrelsen, arbetar därför intensivt med att nå ut till fler – både genom olika former av marknadsföring och genom samarbeten med likasinnade organisationer. Med högre inlåning kan vi låna ut till alla dem som idag står i lånekö. Om vi samtidigt blir fler medlemmar så blir det större volymer att fördela bankens kostnader

på. Detta gör det möjligt för banken att bygga upp en kapitalbuffert och accelerera återbetalningen av låneinsatser och överinsatser som väntar, även när ränteläget vänder neråt. Allt detta är viktiga komponenter i att säkra våra medlemmars ekonomiska intressen.

Vid stämman avrapporterade styrelsen ett uppdrag kopplat till ökat medlemsengagemang. Ett av de mer konkreta förslag som kom ut ur det arbetet var tillsättandet av en permanent arrangörsgrupp med uppgift att planera och genomföra medlemsträffar. Arrangörsgruppen är sammansatt av representanter från etikrådet, styrelsen och den operativa ledningen och har under året arrangeras 2 digitala träffar, samt planerat ytterligare 6 träffar. Sedan årsskiftet arbetar gruppen tillsammans med den operativa ledningen även med att nystarta folkbildningen i JAK både genom medlemsträffarna och genom utveckling av ett utbildningsmaterial.

Medlemsträffarna har, tillsammans med den nystart av Grus och Guld som gjordes under våren varit viktiga kanaler för kommunikation med medlemmar och även en bredare allmänhet. Det har gett bankens ledning och styrelsen tillfälle att dela med oss både av information om hur banken utvecklas och berätta mer om de produkter och tjänster som utvecklas. Den möjligheten som medlemmar har haft att ställa, och få svar på, direkt frågor till oss har uppskattats av många.

Sedan stämman 2022 har styrelsen uppdrag att se över formerna för samverkan med jakmedlem.se, ett internetbaserat forum som startats av några av JAKs medlemmar. Arbetet med denna fråga har pågått under 2023 och i bilaga till denna rapport sammanfattas det arbete som är gjort och den slutsats som styrelsen drar av detta.

Ett nytt uppdrag som gavs åt styrelsen inför året var att göra en översyn av Särskilda bestämmelser, med utgångspunkt från de nya stadgar som klubbades igenom. Detta arbete har bedrivits i samarbete med framförallt etikrådet. Resultatet av arbetet är den proposition som styrelsen lägger fram avseende förändring av Särskilda bestämmelser (se sida 31).

FRAMTIDSUTSIKTER

Under hela året 2023, och inte minst under stämman i maj, har vi och bankens VD försökt att på olika sätt förklara orsakerna till den finansiella situation som banken befinner sig i, samt berätta hur vi ser att JAK skall komma ut stärkt ur denna situation – det vi kallar för JAK2.0. Viktiga delar i denna strategi, som syftar till att säkra JAKs överlevnad och medlemmarnas ekonomiska intressen på medellång och lång sikt, är att bli fler och större, samt att utveckla tjänster som är relevanta för likasinnade organisationer. Vi har påbörjat flera dialoger med både enskilda organisationer och grupper av likasinnade föreningar och organisationer och hoppas att dessa skall leda både till fler medlemmar och nya, spännande samarbeten kring tjänster.

Många av de organisationer som vi har en dialog med ger uttryck för behovet av banker som JAK i det svenska finansiella landskapet. Till skillnad från i flera andra europeiska länder är den svenska kooperativa banksektorn underutvecklad, vilket i sin tur påverkar tillgången till banktjänster för hela den kooperativa sektorn. Genom att samverka med hela denna sektor, som är stor och betydelsefull i Sverige, finns goda förutsättningar för att skapa en helt ny bas för bankens verksamhet.

Ni, våra medlemmar, är också viktiga i arbetet med att stärka JAK för framtiden. Vi hoppas att allt fler skall känna att de kan vara ambassadörer för JAK som ett bra alternativ till traditionella banker. Vi uppmuntrar er att delta i de digitala medlemsträffar som vi erbjuder regelbundet, och genom dessa informera er om vad som pågår och, om det finns sådant ni undrar över, få svar på era frågor direkt från oss i styrelsen och ledningen.

INFÖR ÅRSSTÄMMAN

Styrelsen ser fram emot en fortsatt dialog och bra förhandlingar vid årsstämman. Utifrån den positiva utveckling vi nu ser och de fortsatta satsningar framåt som ledningen och styrelsen gör, och kommer fortsätta göra, ser styrelsen med tillförsikt på framtiden och JAK:s roll i att verka för ett hållbart samhälle för människa, miljö och ekonomi.

PROPOSITIONER

Vid stämman kommer en stadgeändring, samt förslag på omarbetning av Särskilda bestämmelser att behandlas, dessa beskrivs på s. 31 och framåt.

INTERVALL FÖR MEDLEMSAVGIFT FÖR KOMMANDE VERKSAMHETSÅR

Vid förra stämman ändrades stadgarna så att stämman bestämmer intervall inom vilka styrelsen kan bestämma nivån på medlemsavgiften för varje år.

Styrelsen föreslår att stämman beslutar om att ingen förändring sker av de intervall för medlemsavgift som förra stämman lade fast för de olika medlemskategorierna. Dessa är:

- Fysisk person, Stödmedlem: 100-500:- sek per år
- Fysisk person, Sparkundsmedlem: 100-1000:- sek per år
- Fysisk person, Vardagskundsmedlem: 100-1500:- sek per år
- Fysisk person, Fullkundsmedlem: 100-2000:- sek per år
- Juridisk person, Stödmedlem: 500-1000:- sek per år
- Juridisk person, Sparkundsmedlem: 500-1500:- sek per år
- Juridisk person, Vardagskundsmedlem: 500-2000:- sek per år
- Juridisk person, Fullkundsmedlem: 500-3000:- sek per år

BILAGA TILL STYRELSENS RAPPORT TILL STÄMMAN:

Återrapportering av stämmouppdrag avseende jakmedlem.se:

Bakgrund:

Vid årsstämman 2022 beslutade stämman att jakmedlem.se skulle göras känt för medlemmarna och att JAK skulle uppmuntra medlemsdeltagande där. Samtidigt fick styrelsen i uppdrag att undersöka samarbetsformer med jakmedlem.se.

Jakmedlem.se grundades i december 2020 som ett initiativ för att tillgodose medlemmarnas behov av digital samverkan efter nedläggningen av det tidigare

interna forumet, FirstClass. Initiativet samlade aktiva medlemmar och erbjöd olika aktiviteter, inklusive föreläsningar och diskussioner inför stämmor.

Under 2023 hölls ett möte med deltagare från medlemsutskottet, etikrådet och aktiva medlemmar från jakmedlem.se. De förslag som mötet resulterade i har sedan granskats av bankens jurister för att säkerställa att banken inte utsätts för risker gällande dataskydd.

Granskningen konstaterade att ett samarbete med jakmedlem.se innebär dataskyddsrelaterade risker. Framförallt kan JAK Medlemsbank anses vara gemensamt personuppgiftsansvarig enligt GDPR och därmed ha ansvar för innehållet på jakmedlem.se.

Styrelsens slutsats:

Att bära ett gemensamt personuppgiftsansvar har styrelsen bedömt inte vara lämpligt med hänsyn till de konsekvenser det kan innebära. Styrelsen ser trots detta jakmedlem.se som ett lovligt initiativ för att möjliggöra medlemsinteraktion som kompletterar bankens egna kanaler och vill ha ett samarbete på villkoret att i alla sammanhang där jakmedlem nämns, i Grus och Guld, på jak.se eller på jakmedlem.se måste det tydligt framgå att det är en fristående organisation och att JAK Medlemsbank inte ansvarar för dess innehåll eller aktiviteter.

Vi planerar att informera om jakmedlem.se på vår hemsida och genom en artikel i Grus och Guld.

Bankens kontaktpersoner gällande jakmedlem.se är sammankallande i medlemsutskottet och bankens kommunikatör.

Valberedningens rapport

ROLL, ARBETE OCH OMVÄRLDSANALYS

Valberedningen är föreningsstämman organ med uppgift att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor. Vi som fick förtroendet av stämman 2023 består av tre veteraner och två nykomlingar som är väl förankrade i JAKs ideologi, åldersmässigt spridda mellan 70+ och 40+ och geografiskt fördelade över Mellansverige. Vi har utfört vårt uppdrag med stor ansvarskänsla för JAKs bästa.

JAK är en folkrörelse med drygt 55-åriga rötter och de som uppstår förtroendeposter inom JAK måste ha både förståelse för JAKs väsen och förtroende hos JAKs medlemmar. Samtidigt ställer Finansinspektionen, FI, och europeiska bankmyndigheten, EBA, höga och ökande krav på specifik kompetens hos bankens ledning. Styrelsen som helhet ska ha tillräcklig praktisk och akademisk finansiell kompetens enligt krav från FI. Om styrelsen inte anses uppfylla detta kommer ledningsprövningen inte att godkännas, vilket i förlängningen hotar JAKs banktillstånd. Valberedningen bör också beakta olika mångfaldskriterier och naturligtvis lägga stor vikt vid personlig lämplighet och styrelsens sammansättning som grupp.

Valberedningen har under året sökt få en övergripande bild av hur de olika föreningsorganen fungerar, vilka styrkor och svagheter som finns, hur samarbetet fungerar, vilka uppgifter de står inför och vilka kompetenser som eventuellt saknas. Detta har vi gjort genom intervjuer med alla förtroendevalda samt med VD och andra nyckelpersoner i banken. Vi har också deltagit som observatörer på flera styrelsemöten.

I processen att ta fram nomineringar till stämman intervjuas samtliga nominerade nya kandidater och för styrelseuppdrag görs lämplighetsbedömningar enligt gällande rutiner.

Att vara en del av det stora engagemang som finns för en rättvis och hållbar ekonomi, för lokala lösningar och finansiering bortom storbankerna, är huvuduppgiften för hela JAK och alla dess förtroendevalda. Valberedningen uppfattar också som en angelägen fråga för de olika föreningsorganen att på lämpliga sätt

uppmuntra och ta tillvara kompetens och förmågor hos medlemmar som vill bidra inom JAK.

FÖRSLAG TILL STYRELSE OCH ORDFÖRANDE

JAK befinner sig i ett läge där bankens centrala verksamheter utsätts för många påfrestningar. Styrelsens prioritet har därför länge varit själva bankverksamheten. För detta verkar idag inom styrelsen kompetenta, aktiva och strategiskt drivna personer som även vidgar perspektivet mot nya målgrupper.

Vid 2023 års ordinarie stämma valdes nio ledamöter till styrelse för att säkra att styrelsen skulle vara fulltalig enligt då gällande stadgar. Stämman beslutade samtidigt att ändra lägsta tillåtna antal styrelseledamöter från sju till fem för att minska risken för att vakans uppstår och ge valberedningen bättre förutsättningar att år för år kunna nominera tillräckligt många lämpliga kandidater. Fem ledamöter får anses vara tillräckligt många för att säkerställa en mångfald i styrelsen med bred kompetens och erfarenhet från både förening och bank, samt att uppdraget inte blir för tidskrävande för den enskilde ledamoten.

Under det gångna året har två ledamöter valt att avsluta sina mandat i förtid. Inför årets stämma har fyra ledamöter pågående mandatperioder, men för ordföranden och ytterligare två ledamöter upphör deras mandattid och de avböjer samtliga förlängning.

Vi har glädjen att föreslå ledamoten Bengt Adolfsson till ny styrelseordförande. Hans gedigna bankerfarenhet parat med det stora engagemang och ansvarskänsla han visat under sina år i styrelsen är av stort värde för JAK. Vi föreslår också en ny ledamot som, med sin grund i nationalekonomi har inriktat sig mot social-ekologisk resiliens för hållbar utveckling, något som kommer att tillföra styrelsen ännu bredare kompetens.

Valberedningens mål är att nominera minst sex ledamöter till styrelsen, gärna sju, för att minska risken för vakans då någon måste avsluta sitt uppdrag. Sena besked från tillfrågade medverkar till att vi i dagsläget

endast föreslår en ny ledamot och därmed skulle styrelsen uppnå det beslutade minimiantalet fem ledamöter. Vår avsikt är emellertid att återkomma senast vid stämman med förslag på ytterligare en eller två ledamöter.

Vi fortsätter föreslå en relativt jämställd styrelse, där två av fem ledamöter utgörs av kvinnor.

Föreslagna mandatperioder är satta utifrån ett långsiktigt perspektiv.

FÖRSLAG TILL LEKMANNAREVISORER

Gångna årets lekmannarevision har varit kompetent och inneburit välkommet höga ambitioner.

Valberedningen föreslår att de båda lekmannarevisorerna ges fortsatt förtroende. Under det gångna året har ordinarie och suppleanten arbetat tillsammans som ett lag, vilket vi ser som mycket positivt. Mandatperioden för lekmannarevisorerna är alltid ett år.

FÖRSLAG TILL ETIKRÅD

Etikrådet är ett för JAK unikt organ. Det skapades i en tid då det fanns en oro att arbetet med att få banktillstånd skulle göra att de etiska och ideologiska frågorna inte hanns med i styrelsen. Under de senaste åren har det funnits en diskussion kring etikrådets vara eller inte vara, liksom om dess roll och uppdrag. Med utgångspunkt i ett förslag från valberedningen på 2019 års stämma har sedan dess etikrådets uppdragsbeskrivning med konsekvensanalyser varit föremål för diskussioner och beredning inom etikrådet och med övriga förtroendevalda. Etikrådets roll inom folkbildning har tydliggjorts och sedan ett par år arbetar etikrådet i nära samarbete med styrelsens medlemsutskott efter en gemensamt utarbetad beskrivning.

Tre av rådets ledamöter har pågående mandatperioder och för de övriga två föreslår vi förnyade mandattider om ett till två år.

FÖRSLAG TILL AUKTORISERADE REVISORER

Valberedningen anmäler nyval av auktoriserad revisor Revisionsgruppen i Borås AB, med Kalle Wrane som huvudansvarig.

FÖRSLAG TILL ARVODESREGLER FÖR FÖRTROENDEVALDA

Förutom att bereda val åligger det valberedningen att föreslå regler för ersättning till de förtroendevalda inom JAK. Vid stämman 2021 antogs ett av valberedningen utarbetat ett genomgripande förslag om ett tydligare och enklare arvodessystem, kopplat till gällande prisbasbelopp. Även om JAK befinner sig i en kärv ekonomisk situation vill valberedningen förorda en fortsatt tillämpning av den beslutade arvoderingsmodellen. Trots höjningen innebär den nu föreslagna minskningen av antalet ledamöter i styrelse och valberedning jämfört med tidigare år en sänkning av totalbeloppet från 1,3 till 1,1 milj. kr.

ARBETE TAR ALDRIG SLUT OCH KAN ALDRIG UTFÖRAS HELT PÅ EGEN HAND

Uppdraget som valberedning i en medlemsbank är ett viktigt och svårt förtroende som kräver mycket tid och engagemang. För oförutsedda händelser krävs att valberedningen ligger steget före. JAKs många tusen medlemmar är en nödvändig förlängning av valberedningens ledamöter och vi vill uppmana er alla att tipsa, föreslå och nominera kandidater.

Det enklaste sättet att nominera är via JAKs hemsida, där det finns ett digitalt formulär, <https://jak.se/medlem/nominera>. Du är naturligtvis också välkommens att kontakta valberedningen direkt.

7 april 2024

*Ulla Kedbäck, Björn Martinsson, Rikard Rudolfsson,
Annica Schäfer, Michael Softić*

Etikrådets rapport

Etikrådet i JAK är ett unikt organ, som syftar till att stärka JAK Medlemsbanks etiska och ideologiska arbete. Det bildades i mitten av 90-talet på en årsstämma, där vi diskuterade nya stadgar för föreningen inför ansökan om bankoktroj. Många medlemmar var då oroliga att JAKs identitet som räntefritt penninginstitut och systemkritisk folkbildningsförening, skulle gå förlorat om JAK blev en vanlig bank. Då beslöts att vi utöver stadgarna också skulle ha ett internt Reglemente, som skulle vara vägledande för JAKs förtroendevalda, styrelse och administration. Det är nu omdöpt till Särskilda bestämmelser och skall tydligt visa vilka värderingar JAK har och hur vi arbetar för att leva upp till dessa.

Etikrådets målsättning under detta år har varit att stärka JAKs ställning som etisk och hållbar bank. Vi har velat lyfta frågan om JAKs ideologi och framtidsvision. I uppdraget ingår att öka medlemmarnas och allmänhetens kunskap och engagemang för demokratisk, solidarisk och hållbar ekonomi, och att väcka frågor om värdegrund i samband med pengar, värdeskapande, ränta och spekulation.

1. FÖRTROENDEVALDA LEDAMÖTER I ETIKRÅDET

Kontakt: etikradet@jak.se

- Rand Nezamaldin, sammankallande
- Eva Stenius
- Lena Bjärskog,
- Aaron Tuckey
- Mikael Odhage

2. ETIKRÅDSMÖTEN

2.1 Ordinarie möten

- 12 st. ordinarie protokollförda digitala möten. Utöver det har vi haft telefonsamtal och mejlkontakt med varandra.
- Mötesagendan inkluderar rapportering från arbetsgrupperna; Arrangörs-, Medlemsengagemangs-, och Hållbarhetsgruppen

samt från Redaktionsrådet, Tankesmedjan och jakmedlem.se.

- En viktig del av mötena är även att resonera runt JAKs grundläggande värderingar och hur detta samspelar med bankens handlingar, samt omvärlden

3. ETIKRÅDETS MEDVERKAN INOM JAK (ETT URVAL)

3.1 Sammankomster

- Årsstämma 12 maj
- Extrastämma 18 december
- Digitala medlemsmöten
- Förtroendemannaträff 26 maj

3.2 Delaktighet i arbetsgrupper

- ARRANGÖRSGRUPPEN: Fast representant i arrangörsgruppen, med extra stöd av hela Etikrådet inför medlemsträffar, framtagande av årshjul, löpande diskussioner om medlemsträffarnas upplägg
- MEDLEMSENGAGEMANG: (se ovan)
- HÅLLBARHET: Har bidragit till styrelsens och verksamhetens arbete med hållbarhet via mejl men inga regelbundna möten eller löpande arbete
- REDAKTIONSRÅDET: Har varit med att ta fram förslag på artiklar som ska ges ut i Grus&Guld
- JAKMEDLEM.SE: Har varit med på ett möte för att diskutera hur vi ska revitalisera och administrera forumet

3.3 Övrigt löpande arbete

- Digitala möten med styrelsens medlemsutskott samt mejlväxling
- Deltagit som observatör på styrelsemöten
- Deltagande på det digitala medlemsforumet; [https:// jakmedlem.se](https://jakmedlem.se)

- Samtal med lekmanrevisionen
- Kontakt med missnöjda medlemmar
- Gå igenom inkomna motioner
- Skriva motion

4. ETRIKRÅDETS EXTERNA ARBETE

- Kontakt med WEALL Sverige för att se möjliga samarbeten framåt
- Deltagande på konferensen Beyond Growth i Bryssel
- Deltagande i Post Growth-workshop i Danmark
- Deltagande på WeAlls Beyond growth conference i Stockholm
- Löpande kontakter med andra som jobbar för hållbara banker inom Europa och världen

5. DOKUMENT

- Arbetsordning för Etikrådet 2023
- Årsrapport till stämman 2023
- Etikrådets historia samt nuläge 2023
- Förslag på struktur i JAK 2023
- Resonerande texter: JAKs ideologi, Etikrådets historia, Om kapital och ränta, Grön tillväxt, DN artiklarna, eventuellt införandet av verkligt hållbara fonder, m.fl.

28 mars 2024

Eva Stenius, Rand Nezamaldin, Aaron Tuckey, Lena

Bjärskog, Mikael Odhage

Nomineringskommitténs rapport

Nomineringskommittén (NK) är föreningens organ för att bereda val av ledamöter till valberedningen (VB). VBs uppdrag är att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor. VBs ledamöter ska ha god kunskap om JAK och bankverksamhet och bör bestå av personer med stora kontaktnät både inom föreningen och externt samt ha kompetens inom rekrytering.

Vid JAKs årsmöte 2023-05-13 valdes fem ledamöter till VB. NK har deltagit vid ett par av VBs möten för att lyssna in VBs arbete och vi har intervjuat ledamöterna på telefon. Från intervjuerna framkom att fyra av fem ledamöter ville fortsätta i VB enligt sina mandat och att fyra ledamöter bör vara tillräckligt för valberedningens arbete.

Vi delar uppfattningen att fyra personer i VB kan räcka. Vi anser dock att VB ska vara jämställd och har arbetat hårt för att rekrytera en till kvinna till VB. Vi har också försökt få in nya nätverk, kompetenser och bakgrunder samt geografisk spridning. På grund av uteblivna nomineringar från medlemmarna har vi arbetat uppsökande genom att leta efter aktiva medlemmar, tidigare aktiva medlemmar och även försökt locka nya personer aktiva i närliggande rörelser med relevanta kompetenser och nätverk till engagemang i föreningen.

Kontakt har tagits via personliga telefonsamtal och sociala medier. Det är tydligt att det finns många medlemmar som kan aktiveras genom uppsökande verksamhet. Tydligt är också att personer vars arbete eller engagemang går i linje med JAK Medlemsbanks värdegrund och mål visar stort intresse för JAK som finansiell folkrörelse. Vårt uppsökande arbete har fått positiv respons från flera personer men i skrivande stund har vi ingen ytterligare kandidat att presentera. Vi föreslår att de fyra personer som valdes vid tidigare stämma fortsätter sina mandat och att NK arbetar vidare för att nå en jämställd VB med en bredd av kompetenser, bakgrunder och nätverk till stämman 2025.

Sittande valberedning föreslås fortsätta enligt sina mandat. Ulla Kedbäck avslutar sitt mandat vid stämman.

NOMINERINGSKOMMITTÉNS FÖRSLAG TILL VALBEREDNING:

Annica Schäfer

Björn Martinsson

Michael Softić

Rikard Rudolfsson, sammankallande

LEKMANNAREVISORS STADGEENLIGHET

Av JAKs stadgar §12 framgår att föreningsstämman ska välja en lekmannarevisor med en personlig suppleant.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

I 5.4 anges att lekmannarevisor ska utses med uppdrag att:

- granska att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- följa och utföra uppdrag i enlighet med anvisningar som meddelas av föreningsstämman
- Ta fram och arbeta efter en arbetsordning som beskriver hur arbetet ska genomföras under året
- till föreningsstämman årligen lämna granskningsrapport avseende iakttagelser under uppdragsperioden
- till föreningsstämman lämna alla upplysningar som föreningsstämman begär, så länge dessa inte är till väsentlig nackdel för föreningen eller till nämnvärd olägenhet för enskild

VAL TILL FÖRTROENDEUPPDRAGET

Årsstämman av 2023-05-13 beslöt i §20 att för verksamhetsår 2023 välja:

- Sten-Inge Kedbäck till lekmannarevisor (ordinarie)
- Helena Bergli till lekmannarevisor (suppleant)

LEKMANNAREVISIONENS ARBETSORDNING

Lekmannarevisionens arbetsordning fastställdes vid funktionens konstituerande möte 2023-06-22.

LEKMANNAREVISIONENS TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

För att granska verksamhetens bedrivande såväl ur ändamålsenlig som ekonomisk infallsvinkel har vi:

- Upprättat en god, respektfull, spårbar och kontinuerlig dialog med bankens styrelse och VD.
- Närvarat (digitalt eller fysiskt) vid styrelsemöten.

- Granskat styrelsemötesprotokoll, underlag och årsredovisningen, samt annan relevant information.
- Följt och närvarat ett flertal medlemsmöten.
- Tagit del av artiklar, notiser och diskussioner presenterade i medlemsmagasinet Grus & Guld.
- Följt och/eller deltagit i ett flertal medlemsdiskussioner förda via digitala forum, t ex www.forum.jak.se.
- Följt och bevakat nyhetsrapportering och annan publik rapportering gällande JAK.
- Tagit del av rapporter från auktoriserad revisor samt JAK:s internrevision.

VERKSAMHETENS ÄNDAMÅLSENLIGA BEDRIVANDE

I stadgarna §2 anges att föreningen ska främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att bedriva bank och finansieringsrörelse, folkbildning och opinionsbildning som verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi.

- Att bedriva bank- och finansieringsrörelse under turbulent tid har satt sina spår. Förra årets stigande marknadsräntor innebar att en del kunder uppfattade det mer lönsamt att spara hos andra banker, men fler kunder än tidigare såg JAK som en förmånlig långgivare. För att locka kunder till sparande, för att möjliggöra utlåning, har JAK under året satsat på nya inlåningsprodukter, vilka givit visst positivt resultat.
- Under verksamhetsåret har digitala medlemsträffar givits, men tyvärr med varierande uppslutningsgrad. Fler hade kanske anslutit om träffarna marknadsförts tydligare via hemsidan, tex, genom ett återskapande av snabbblänken från startsidan till <https://www.jak.se/nyheter/> där dessa digitala träffar kunde lyfts fram och som då kunde ha lockat nya intressenter. Initialt hade träffarna en mer informativ än folkbildande karaktär, varför målgruppen torde vara befintliga

medlemmar än potentiellt nya under intresserade av en hållbar inriktning för människa-miljö-ekonomi, men därefter har en mer dialogbaserad kommunikationsform anammats vilket torde ge god respons efter mer riktad marknadsföring via fler kanaler. Opinionsbildning i form av deltagande vid skilda former av bomässor har förekommit, men dessa tillfällen har inte lyfts fram via JAKs hemsida eller i mailbaserade nyhetsbrev.

Emellertid torde återutgivningen av tidningen Grus & Guld, denna gång i digitalt format tillgänglig via JAKs hemsida för såväl befintliga som potentiella medlemmar, vara ett lyckat grepp för att möjliggöra påverkan i önskad riktning.

- JAK anger i sin hållbarhetspolicy att vid långivning ska såväl social som miljömässig och ekonomisk hållbarhet för låntagaren och för samhället i stort beaktas och gällande uppfyllande av FN konventioner hänvisas till bankens särskilda bestämmelser. Hållbarhetsrapporten innehåller dock inte uppföljbara mål och/eller konkreta exempel på hur dessa manifesteras i vardagen förutom att finansiering gällande vapen, krigsmateriel, pornografisk verksamhet, tobak och droger inte medges. Samarbeten med organisationer som Fair Finance Guide, Green Bank, Climate Hero, Mikrofonden och andra kooperativa verksamheter lyfts fram, men för att öka intresset i och för rapporteringen behöver konkreta resultat återges, samt policyefterlevnad integreras i verksamheten.

EKONOMISK VERKSAMHET

Investeringar i produktutveckling och nya tekniska lösningar tillsammans med kompetensutveckling hos en antalsmässigt reducerad bemanning har börjat ge avkastning i förbättrat ekonomiskt resultat. Vi kan redan se att årets resultat förbättrats markant, att soliditeten ökat och att de kontinuerligt genomförda interna kapital och likviditetsutvärderingarna (IKLU) fått så positivt genomslag att Finansinspektionen medgett vissa återbetalningar av medlemsinsatser, något som tidigare nödgats skjutas upp. Banken har emellertid ännu inte full kostnadstäckning, vilket

minskar det egna kapitalet, men många nödvändiga och viktiga åtgärder har vidtagits.

En grundförutsättning för JAKs överlevnad är dock att inlåningen ökar varvid utlåning möjliggörs.

Ett sätt att öka inlåningen skulle kunna vara genom sekventiell målgruppsfokusering, tydligare profilering och att än distinktare konkretisera hur organisationers och enskilda medlemmars sparande i banken kan medföra minskad skuldsättning och uppbyggnad av en mer hållbar ekonomi för specifikt kundsegment.

UPPFÖLJNING ÅRSSTÄMMANS SAMT EXTRASTÄMMANS SPECIFIKA UPPDRAG TILL STYRELSEN

- Införa diversifierad medlemsavgift.
- Tillsätt och finansiera en permanent arrangörsgrupp.
- Stadgeändring §5 gällande medlemskaps upphörande.
- Stadgeändring §16 för att inkludera DN som kanal för meddelanden till medlemmarna

Ovanstående uppdrag har genomförts och i de fall de berör stadgeändringar, är de godkända av Finansinspektionen.

- Uppdraget att ändra stadgar i §9 till min 5 max 13 ledamöter i styrelsen är inskickat till Finansinspektionen och Bolagsverket. Registrering bedöms vara klar och godkänd till årsstämman i maj.
- Ändra/översyn Särskilda bestämmelser – ny föreslagen skrivelse, framarbetad av styrelse och förtroendeorgan tillsammans, finns framtaget för stämman 2024-05-13 att ta ställning till. Lekmannarevisionen tillstyrker ändringen, men förordar att funktionen "Lekmannarevisor" namnändras till "Lekmannarevisionen" för att tydliggöra att funktionen är en bland flera förtroendefunktioner, såsom Etikrådet, Valberedningen, Nomineringskommittén, samt att Lekmannarevisionen består av flera förtroendevalda som samverkar och aktivt deltar i uppdragets utförande. Namnändringen skulle även minska risken för sammanblandning med

internrevisionens och med extern revisors uppdrag.

Lekmannarevisionens vill genom konkreta exempel synliggöra hur vi sökt bidra genom att föreslå/förorda:

- att tillse att förtroendeorganens kontaktuppgifter synliggörs på JAKs hemsida.
- öka medlemmars möjlighet till kontakt med förtroendevalda genom att förtroendeorganen tilldelas funktionsmailboxar.
- ökad transparens kan uppnås ifall vårt råd höras gällande att styrelserreferat åter publiceras på hemsidan.
- att synliggöra att JAK vill manifestera sina demokratiska riktlinjer genom att distribuera årsmötesprotokoll
- (gärna i form av beslutsprotokoll) till medlemmar, antingen via inloggning på hemsidan eller via meddelandefunktionen i banktjänsten.
- ökat nyhetsvärde på hemsidan genom att återskapa snabbblänken från startsidan till <https://www.jak.se/nyheter/> eller annan samlad nyhetssidan över aktuella händelser inom banken
- att synliggöra kontaktuppgifter till arrangörsggruppen för att öka möjligheten för intresserade att tipsa om

- egna och/eller andras planerade verksamheter, vilket även kan underlätta kontaktskapande och samverkan med andra organisationer.
- att öka såväl befintliga som potentiella medlemmars möjlighet att delta i möten och träffar genom att både på hemsidan och via nyhetsbrev marknadsföra kommande event synligare, samt förlägga dessa aktiviteter till kvälls- och/eller helgtid för att underlätta intresserades faktiska deltagande.
- underlättat lokalt engagemang genom att tillse att hemsidans information om lokalavdelningarna uppdateras löpande.
- att Lekmannarevisionen, som brukligt är, men gärna även andra förtroendeorgan, engageras i framtagande av årsredovisningens innehåll innan den fastställs, då vi anser att JAKs vision i föreliggande version torde kunna framhävas bättre. Beaktas bör att årsredovisningen är att betrakta som ett marknadsföringsverktyg och en rekryteringskanal för nya medlemmar och/eller samarbetspartners, varför en tydligare koppling till och med fler influenser från den mer konkreta och visionära Affärs-/ Verksamhetsplan 2023-2025 klarare synliggör och belyser JAKs framtida möjligheter.

5 april 2024

Sten-Inge Kedbäck (ordinarie), Helena Bergli (suppleant)

En proposition är ett förslag från styrelsen till stämman om till exempel förändringar i föreningens stadgar eller reglemente. Det kan också handla om andra förändringar i föreningens interna rutiner som ska beslutas av stämman.

ÄNDRING AV SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

Styrelsen föreslår stämman:

13.1

- Stämman föreslås att besluta om revidering av Särskilda Bestämmelser så som framgår av bilaga 1. Förslag på ändringar i Särskilda Bestämmelser.

Bakgrund

Se ändringsförslag i bilaga 1

Stämman 2023 gav styrelsen i uppdrag att göra en översyn av formuleringarna i Särskilda bestämmelse (SB). Syftet med översynen var att se till att SB dels inte stod i strid med rådande lag och de av stämman antagna stadgarna, samt göra en allmän översyn av bestämmelserna för att få ett uppdaterat uttryck för JAKs värdegrund och hur dessa får uttryck i verksamhetens utformning.

Styrelsens förslag på nya formuleringar av SBs olika kapitel återfinns nedan i tabellform där nuvarande ordalydelse ställs mot föreslagen ny lydelse. Under arbetet med översynen har etikrådet, medlemsrevisorerna och valberedningen konsulterats såväl muntligen som skriftligen.

Ansatsen i arbete har varit att:

- Tydliggöra hur den hierarki som råder mellan de olika regelverk som JAK har att förhålla sig

till – lagen om ekonomiska föreningar, föreningens stadgar och andra styrande dokument i form av strategier, policies, arbetsordningar mm. – ser ut.

- Utforma Särskilda bestämmelser/SB som den värdegrundskompass som beskriver vad JAK är, som dokumentet bör vara. Detta uttrycks i första hand i kapitel 2 och 3 och bör vara mindre detaljerat och preskriptivt än nuvarande text för att möjliggöra att JAK, från tid till annan, kan anpassa uttrycket för sin värdegrund i utformningen av verksamheten.
- Synkronisera detaljnivån och skrivningarna i uppdragsbeskrivningen för de olika förtroendemannaorganen.
- Ta bort text som täcker sådant som redan står i regelverk som har en större tyngd än SB för att i möjligaste mån minimera risken för motsägningar mellan exempelvis lagtext eller stadgar och skrivningar i SB.

I bilaga 1 beskriv i huvuddrag grunden för de förändringar som har gjorts i varje kapitel, följt av en presentation av förslag på ny text ställt mot befintlig text.

Styrelsen föreslår stämman:

Stämman föreslås att besluta om en proposition om ett
tillägg till § 16 i stadgarna enligt nedan

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
§ 16 Meddelande till medlemmar	§ 16 Meddelande till medlemmar
Föreningen får använda dagstidningen Dagens Nyheter, medlemstidningen, post, internet- och mobilbank eller digital brevlåda för att skicka kallelser och annan information till en medlem.	Föreningen får använda dagstidningen Dagens Nyheter, Post- och Inrikes Tidningar, medlemstidningen, post, internet- och mobilbank eller digital brevlåda för att skicka kallelser och annan information till en medlem.
För en kallelse som publiceras i Dagens Nyheter måste banken även använda internet- och mobilbank eller digital brevlåda där sådana är tillgängliga.	För en kallelse som publiceras i Dagens Nyheter eller i Post – och Inrikes Tidningar måste banken även använda internet- och mobilbank eller digital brevlåda där sådana är tillgängliga.

Bakgrund

Extrastämman 18 december 2023 antog nuvarande formulering för § 16. Ett tilläggsyrkande om att göra ett tillägg till paragrafen om att kungörelser till stämman även skall publiceras i Post- och Inrikes Tidningar bordlades samtidigt till ordinarie årsstämma. Styrelsen

förordar ett sådant tillägg, då detta är ett vanligt förfarande. Alla kallelser via dagstidning eller Post- och Inrikes Tidningar skall dock kombineras med information om stämman i exempelvis nyhetsbrev, information på bankens hemsida och andra lämpliga kanaler för elektronisk kommunikation.

En motion är ett förslag från en medlem, eller flera medlemmar gemensamt, till föreningsstämman som till exempel avser ändringsförslag i föreningens stadgar eller reglemente. Det kan också handla om andra typer av förändringar i föreningens verksamhet som ska beslutas av föreningsstämman.

KUNGÖRELSE I POST- OCH INRIKES TIDNINGAR

14.1

- Att lydelsen i § 16 Meddelande till medlemmar ändras till:
”Föreningen får nyttja post, medlemstidningen, internet- och mobilbanken eller digital brevlåda för att sända kallelser och annan information till medlemmar. Kallelser och annan information får även publiceras i Post- och Inrikes Tidningar samt dagstidningen Dagens Nyheter.”

2023-12-18 *Helena Bergli*

Styrelsens yttrande

Helena Bergli har lämnat en motion som innebär ett tillägg i § 16 Meddelande till medlemmar att kallelse till stämman även kan ske genom kungörelse i Post- och Inrikes tidningar, i kombination med internet- och mobilbank eller digital brevlåda där sådana är tillgängliga.

- Styrelsen föreslår stämman att bifalla motionen "Kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar"

MÖJLIGHET ATT GÅ FÖRE I ÅTERBETALNINGSKÖN FÖR MEDLEMMAR I EN SVÅR EKONOMISK SITUATION¹

14.2

YRKANDE TEXT Att JAK-medlemmar som väntar på att få sina låneinsatser återbetalda kan anmäla sig som i en svår ekonomisk situation och i starkt behov av återbetalning och be om att gå före i kön för återbetalning. Att gå före kan betyda att positionen i kön kan t.ex. omplaceras till ett standardiserat antal år tidigare i kronologisk ordning. Detta skulle kunna innebära att om antalet år blir tre skulle det betyda att för en person som har väntat på återbetalning sedan 1:a februari 2020 kan detta skrivas om så att denna person placeras före de som har väntat

sedan 1:a februari 2017- 31:a januari 2020. En mer specifik utformning och möjligtvis ett antal år som medlemmar kan flyttas fram som anses vara en bra balans mellan rättvis- och praktiska aspekter beslutas på ett styrelsemöte.

FÖRKLARANDE TEXT Många medlemmar står och väntar på återbetalning av sina låneinsatser sedan ett flertal år tillbaka. Medlemmar befinner sig naturligtvis i olika ekonomiska situationer och för vissa betyder det är de ekonomiska medlen som är kvar hos JAK utgör ett stort vardagligt problem för medlemmarna som saknar likviditet. JAK medlemsbank bygger på idéer om gemenskap och solidaritet. Solidaritet betyder visst i vissa sammanhang att alla spelar på samma regler och väntar lika lång tid. Men solidaritet betyder också att de som inte har det lika svårt som andra stödjer dem som har det svårast. Syftet med motionen inte är att skapa mer administration för banken. Därför ansöker medlemmarna inte om ett sorts tillstånd eller bekräftelse av deras ekonomiska situation utan att de anmäler sig själva som i behov av hjälp och övriga medlemmar litar på deras själv bedömning. Motionen ger styrelsen frihet att välja i detalj hur detta implementeras och anser inte detaljstyra hur detta bäst kan gå tillväga.

2024-02-05 Aaron Tuckey i samråd med Etikrådet

Styrelsens yttrande

Aaron Tuckey har i samråd med Etikrådet lämnat en motion som kortfattat innebär att medlemmar i återbetalningskön för låneinsatser och överinsatser ska kunna yrka på förtur för återbetalning om de hamnat i ekonomiska svårigheter.

Styrelsen anser att avsikten med förslaget är behjärtansvärd, men genomförande stöter på flera praktiska problem.

Om den kronologiska ordningen frångås belastas den operativa verksamheten med ökad administration. Det

kommer också att innebära svåra avvägningar att bedöma om en medlem har en tillräckligt svår ekonomisk situation för få gå före i kön. Vidare ser styrelsen risker att åtgärder som innebär att vissa medlemmar gynnas i form av förtur i återbetalningskön är kortsiktiga och riskerar att skapa missnöje bland väntande medlemmar som flyttas bakåt i kön.

Även likhetsprincipen bör beaktas. Inom associationsrätten gäller en likhetsprincip som för föreningar innebär att alla medlemmar ska behandlas lika. Av generalklausulen i lagen om ekonomiska föreningar följer även att styrelsen och andra ställföreträdare för föreningen inte får vidta någon åtgärd som är ägnad att ge otillbörlig fördel åt en medlem eller någon annan till nackdel för föreningen eller någon annan medlem. Det betyder inte att det är i alla lägen omöjligt att genomföra ett förslag liknande det motionen föreslår, men det är inte heller ett beslut utan komplikationer och skulle sannolikt kräva ändringar i stadgarna.

Därtill medför motionen vissa utmaningar i ljuset av de regelverk som syftar till att uppnå konsumentskydd på kreditmarknaden. Banken har en skyldighet att på ett

tillräckligt tydligt sätt förklara förutsättningarna för återbetalning av erlagda insatser för sina kunder innan dessa erläggs. Avtalsvillkor som innebär att medlemmens möjligheter att återfå insatsen, samt tidpunkten för återbetalning, påverkas av hur många medlemmar som vid var tid hamnar i ekonomiska svårigheter, därtill med odefinierade kriterier för vad som ska anses utgöra ekonomiska svårigheter, förefaller svåra att förklara på ett sådant sätt att Banken kan vara säker på att medlemmen har förstått under vilka förutsättningar pengarna kan återfås. Banken har även vid tidigare kontakt med Finansinspektionens avdelningar för banktillsyn och bankrätt uppmuntrats att säkerställa att informationen som lämnas till kredittagare avseende låneinsatser och överinsatser är än mer tydlig än idag vad gäller möjligheten till återbetalning. I samband med detta framgick även att Finansinspektionen såg positivt på att återbetalning sker kronologiskt vilket också talar emot att frångå nuvarande villkor.

Styrelsens föreslår stämman

- att avslå motionen.

Arvoderingsregler 2024

Vid årsstämman 2021 antogs en för föreningen ny arvoderingsmodell, på förslag från valberedningen.

Modellen utgår från följande principer:

- arvodering i relation till arvoderingen av ordinarie ledamot i styrelsen
- För roller inom organen fastslås arvoderingen i relation till ordinarie ledamot i samma organ
- Arvoderingen baseras på en faktor i relation till index (PBB), och den beskrivs specifikt för ordinarie styrelseledamot
- För varje organ fastslås ordinarie ledamots
- Enhetlig arvodering för utskott, kommittéer och arbetsgrupper
- Utöver ovanstående eftersträvas även enkla siffror, och belopp avrundas uppåt.

		JAK 2024			JAK 2023			JAK 2022			
		PBB	Arvode	Mot förra	PBB	Arvode	Mot förra	PBB	Arvode	Mot förra	
Styrelse	Ordförande	1 x 2	2,94	168 462 kr	+ 14 112 kr	2,94	154 350 kr	+ 12 250 kr	2,94	142 100 kr	+ 2 100 kr
	Vice ordförande	1 x 1 1/4	1,8375	105 289 kr	+ 8 820 kr	1,8375	96 469 kr	+ 7 669 kr	1,8375	88 800 kr	+ 1 300 kr
	Ledamot	1 x 1	1,47	84 231 kr	+ 7 056 kr	1,47	77 175 kr	+ 6 075 kr	1,47	71 100 kr	+ 1 100 kr
	Arbetsgrupp	1 x 1/8	0,18375	10 529 kr	+ 882 kr	0,18375	9 647 kr	+ 747 kr	0,18375	8 900 kr	+ 100 kr
	Totalt			800 195 kr	- 87 318 kr		887 513 kr	+ 123 213 kr		764 300 kr	+ 2 800 kr
Valberedning Lekomrevisor	Medel (u. Till.)										
	Ordinarie	1/2 x 1	0,74	42 116 kr	+ 3 528 kr	0,74	38 588 kr	+ 2 988 kr	0,74	35 600 kr	+ 600 kr
	Suppleant	1/2 x 2/3	0,49	28 077 kr	+ 2 352 kr	0,49	25 725 kr	+ 2 025 kr	0,49	23 700 kr	+ 300 kr
	Totalt			70 193 kr	+ 5 880 kr		64 313 kr	+ 5 013 kr		59 300 kr	+ 900 kr
	Medel										
Valberedning Lekområdet	Sammanställande	1/2 x 1 1/2	1,10	63 173 kr	+ 5 292 kr	1,10	57 881 kr	+ 4 581 kr	1,10	53 300 kr	+ 800 kr
	Vice sammanställande	1/2 x 1 1/4	0,91875	52 644 kr	+ 4 410 kr	0,91875	48 234 kr	+ 3 834 kr	0,91875	44 400 kr	+ 600 kr
	Ledamot	1/2 x 1	0,735	42 116 kr	+ 3 528 kr	0,735	38 588 kr	+ 2 988 kr	0,735	35 600 kr	+ 600 kr
	Totalt			200 049 kr	- 21 830 kr		221 878 kr	+ 17 378 kr		204 500 kr	+ 3 200 kr
	Medel										
Etikråd	Sammanställande	1/4 x 1 1/2	0,55	31 587 kr	+ 2 646 kr	0,55	28 941 kr	+ 2 241 kr	0,55	26 700 kr	+ 400 kr
	Ledamot	1/4 x 1	0,3675	21 058 kr	+ 1 764 kr	0,3675	19 294 kr	+ 1 494 kr	0,3675	17 800 kr	+ 300 kr
	Totalt			115 818 kr	+ 9 702 kr		106 116 kr	+ 26 016 kr		80 100 kr	+ 1 300 kr
Nom.kommitté	Medel										
	Sammanställande	1/8 x 1 1/2	0,28	15 793 kr	+ 1 323 kr	0,28	14 470 kr	+ 1 070 kr	0,28	13 400 kr	+ 200 kr
	Ledamot	1/8 x 1	0,18375	10 529 kr	+ 882 kr	0,18375	9 647 kr	+ 747 kr	0,18375	8 900 kr	+ 100 kr
	Totalt			36 851 kr	+ 3 087 kr		33 764 kr	- 6 336 kr		40 100 kr	+ 500 kr
	Medel									10 025 kr	+ 125 kr
	Totalt			1 223 104 kr	- 90 479 kr		1 313 583 kr	+ 165 283 kr		1 148 300 kr	+ 8 700 kr
Prisbasbelopp		57 300				52 500			48 300		
Antagande antal poster i styrelsen:		5									
Antagande antal poster i VB:		4									
Antagande antal poster i etikrådet:		5									
Antagande antal poster i lekm.revis:		2									
Antagande antal poster i nom.kom:		2									

Revisionshistorik stämmohandlingar JAK

Medlemsbank årsstämma 25 maj

Stämmohandlingar publicerade i sammanband med att kallelsen gick ut 18 april, följande ändringar har gjorts i handlingarna efter den 18 april:

REVISION 22 APRIL 2024

Rättelse: Mandattid för lekmannarevisor justerades från två (2) år till ett (1) år.

Rättelse: Korrekt sammankallande för Etikrådet, från Eva Stenius till Rand Nezamaldin.

REVISION 21 MAJ 2024

Tillägg: Ny styrelseledamotkandidat Daniel Söderberg.

Bilaga 1 Förslag på ändring i Särskilda Bestämmelser

1. Styrande dokument

Huvudsyftet med Särskilda bestämmelser (SB) är att vara en värdegrundskompass som beskriver vad JAK är. Uttrycket för värdegrunden sker ffa i kapitel 2 och 3.

Detta första kapitel skall i första hand etablera hierarkin mellan de olika styrande dokument som banken har och att eventuell konflikt i texter i de olika dokumenten styrs av denna hierarki, som utgörs av:

- Lagen om ekonomiska föreningar,
- JAK Medlemsbanks stadgar,
- Särskilda bestämmelser,
- Arbetsordningar för föreningens olika organ
- Andra av bankens ledning och styrelse framtagna styrdokument.

Det som står i SB skall etablera den värdegrund som sedan genomsyrar andra styrdokument i JAK som kommer längre ner i hierarkin, men får inte stå i strid mot lagen och stadgarna. Eventuella dupliceringar av/motsägelser mot text som står i lagtext, stadgarna eller i arbetsordningar har därför tagits bort.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Föreningens ändamål och grundläggande regelverk uttrycks i stadgar som beslutas av föreningsstämman. Stadgarna är det formella fundamentet för JAK Medlemsbank (nedan "Föreningen"). Beslut om ändringar av föreningens stadgar ska ske i enlighet med vid var tid gällande lagstiftning. Särskilda bestämmelser uttrycker vad JAK är och står för, samt beskriver utöver stadgarna de viktigaste funktionerna och regelverken inom JAK. Grunden för verksamheten i JAK beskrivs i Identitet, Värdegrund, Etisk ekonomi och Verksamhetsinriktning. Dessa delar ska ses som styrande för den långsiktiga planeringen av föreningens arbete. Beslut om ändringar i kapitel 2–3 sker på ordinarie föreningsstämma med stöd av minst ¾ majoritet. Utöver stadgar och särskilda bestämmelser, styrs föreningen av vid var tid gällande lagstiftning.	Föreningens ändamål och grundläggande regelverk uttrycks i stadgar som beslutas av föreningsstämman. Stadgarna är, tillsammans med vid var tid gällande lag, det formella fundamentet för JAK Medlemsbank (nedan "Föreningen" eller JAK). Skulle något i dessa bestämmelser stå i motsats till det som uttrycks i lagen eller i stadgarna är det i första hand lagen och i andra hand stadgarna som gäller. Särskilda bestämmelser uttrycker vad JAK är och står för, samt utvecklar hur den värdegrund som beskrivs i stadgarna tar sig uttryck i JAKs olika organ och verksamhet. Grunden för verksamheten i JAK beskrivs i kapitel 2 och 3 nedan. Beslut om ändringar i kapitel 2–3 sker på ordinarie föreningsstämma med stöd av minst ¾ majoritet.

2. Vad är JAK?

Kapitel 2 etablerar JAKs identitet, som ju har blivit svårare att definiera då banken inte längre får kalla sig räntefri och begreppet ”den Goda Banken” inte har fungerat optimalt. Detta kapitel, tillsammans med kapitel 3, är resultatet av en dialog med etikrådet inom ramen för en workshop och fortsatt skriftväxling.

Nuvarande text	Förslag på ny text
2.1 IDENTITET JAK Medlemsbank (JAK) startade 1965 som Jord Arbeta Kapital – riksförening för ekonomisk frigörelse, med danska J.A.K. som förebild och har sitt namn efter de tre faktorer vars samverkan ligger till grund för all produktion; Jord, Arbeta och Kapital. Sedan 1998 är JAK en medlemsbank med en rikstäckande verksamhet. JAK är en öppen och demokratisk kooperativ bank som styrs av medlemmarna med föreningsstämman som högsta beslutande organ. JAK vill vara en del av den folkrörelse som vill ändra villkoren i ekonomin, både lokalt och internationellt. JAKs bidrag är främst att genom ett praktiskt exempel visa att bankverksamhet kan bedrivas med samarbete som grund i stället för konkurrens. Inom JAK finns även utrymme för debatt och folkbildning inom räntefri, rättvis och uthållig ekonomi. 2.2 VÄRDEGRUND Vi anser att • ekonomisk frigörelse innebär att människor kan göra sina livsval utifrån intressen och förmågor, vilket bidrar till ett hållbart samhälle. • respekt, solidaritet, mångfald och jämbördighet ska prägla mötet människor emellan, så att allas åsikter och meningar kan göra sig gällande med samma tyngd. • hållbarhet och ett långsiktigt perspektiv är grundläggande för en god samhällsutveckling.	2.1 IDENTITET JAK Medlemsbank (JAK) startade 1965 som Jord Arbeta Kapital – riksförening för ekonomisk frigörelse, med danska J.A.K. som förebild och har sitt namn efter de tre faktorer vars samverkan ligger till grund för all produktion; Jord, Arbeta och Kapital. Sedan 1998 är JAK en medlemsbank med en rikstäckande verksamhet. JAK är en öppen och demokratisk kooperativ bank som styrs av medlemmarna med föreningsstämman som högsta beslutande organ. JAK vill bidra i omställningen mot ett mer jämlikt och långsiktigt hållbart samhälle, där det ekonomiska systemet präglas av rättvisa, hushållning och mer jämlik fördelning av de ekonomiska resurserna. Banken är icke vinstdrivande utan styr mot dessa mål och återinvesterar allt överskott i verksamheten för att främja de målen. JAK vill vara en del av den folkrörelse som vill ändra villkoren i ekonomin, både lokalt och internationellt. JAKs bidrag är främst att genom ett praktiskt exempel visa att bankverksamhet kan bedrivas med samarbete som grund i stället för konkurrens. Inom JAK finns även utrymme för debatt och folkbildning inom räntefri, rättvis och uthållig ekonomi. 2.2 VÄRDEGRUND Vår värdegrund präglas av:

Nuvarande text	Förslag på ny text
• solidaritet och gemensam nytta ska vara vägledande i alla ekonomiska relationer. • räntefri finansiering främjar hållbara investeringar. • det ekonomiska systemet ska präglas av rättvisa och hushållning och underlätta en jämnare fördelning av de ekonomiska resurserna. • sunda lokala ekonomier är grunden för en sund global ekonomi. • pengar ska vara ett bytesmedel för utbyte av varor och tjänster, inte ett medel för spekulation. 2.3 EN SUND EKONOMI Vi anser att • all verksamhet ska ske på ett hållbart sätt, med ökad rättvisa som mål och med hänsyn till både människors levnadssituation och naturens resurser. JAK hävdar att det finns ett starkt samband mellan ekologisk och ekonomisk hållbarhet. • transaktioner mellan parter ska baseras på ömsesidig nytta. • en långivare inte ska utnyttja sin maktposition i utlåningen till att berika sig på en låntagare. • i alla finansiella avtal ingår att risk för förlust delas av båda parter. • spekulation och ocker (dvs en oskäligt hög ränta) motverkar en sund ekonomi.	• Synen att ekonomin existerar inom, och är helt beroende av, både en fungerande biosfär och samhället, samt att pengar utgör en maktfaktor i samhället vilket gör att beslut som påverkar pengars fördelning och flöde även påverkar vårt samhälle och våra medborgare. • Synen att pengars värde ligger i följande två funktioner för individer, organisationer och samhället: värdebevarande, samt möjliggörande av effektivt utbyte av varor och tjänster. • Vi tar avstånd från spekulativa investeringar som inte främjar den reala ekonomin. • Vi står för en ansvarsfull ekonomisk förvaltning av medlemmarnas pengar på lång sikt där fokus är på kostnadskontroll och självkostnadstäckning. • Återinvestering av eventuellt överskott i verksamheten i syfte att främja omställningen mot ett mer jämlikt och långsiktigt hållbart samhälle. • Respekt, solidaritet, mångfald och jämbördighet skall prägla mötet mellan medlemmar och föreningens förtroendemannaorgan, så att allas åsikter och meningar kan göra sig hörda. • Samverkan med våra medlemmar och likasinnade organisationer. • Utforskande och anpassning av vår verksamhetsmodell i syfte att uppnå största möjliga måluppfyllelse

3. Verksamhet

I detta kapitel har fokus legat på att formulera ett uttryck för hur värdegrunden tar sig uttryck i verksamheten utan de detaljerade riktlinjerna för hur JAK, och framför allt bankverksamheten, skall jobba som präglar den nuvarande texten. I kapitlet har vi strävat efter att behålla den positiva kraft som finns i en stor och aktiv medlemssamverkan.

Nuvarande text	Förslag på ny text
3.1 FOLKBILDNING OCH LOKAL VERKSAMHET Lokalt aktiva medlemmar verkar för att sprida idén om en sund, rättvis och hållbar ekonomi och vilken roll JAK spelar i en sådan. Lokalt anordnas även kurser, både JAK-specifika och mer generellt hållna inom ramen för JAKs idéer och värdegrund. Aktiva medlemmar är centrala för spridningen av JAKs idéer och därför kommer JAK att fortsätta arbeta för ökad öppenhet, större delaktighet och ett ökat engagemang bland medlemmarna. JAK strävar efter att kunna påverka samhällets syn på ekonomi mot en mer hållbar, solidarisk och rättvis inriktning, genom debattartiklar och kurser för alla intresserade. JAK visar genom sin bankverksamhet att det inte är nödvändigt att tänka i banor av maximerad vinst, bonus och aktieutdelning för att driva en lönsam bankverksamhet. Tidningen Grus & Guld ges ut av JAK och har som främsta uppgift att sätta in de värderingar som JAK står för i ett sammanhang, samt visa på positiva exempel på hållbar ekonomi. 3.2 BANKVERKSAMHET Föreningens bankverksamhet bedrivs i enlighet med föreningens stadgar och vid var tid gällande lagar och regelverk som omgärdar bankrörelsen. Det förutsätts att banken kan anpassa sina produkter och tjänster efter omvärlden och ekonomins svängningar, samtidigt som vi står fast vid vår värdegrund att främja en hållbar ekonomi och att vi tar avstånd från den konventionella bankmodellen. Vi ska vara ett attraktivt hållbart val bland både privatpersoner och juridiska personer. Ekonomisk frigörelse är en kärna i JAK medlemsbank som handlar om att skapa förutsättningar att bli skuldfri under medlemmens livstid och inte försätta	JAK är en medlemsbank som bedriver sin verksamhet dels genom en förening som arbetar med folkbildning och information, dels genom sin bankverksamhet. Båda verksamheterna skall utforma sitt arbete med utgångspunkt från den värdegrund som uttrycks i kapitel 2, och tillvarata den resurs som föreningens medlemmar utgör i sin verksamhet. Bankverksamheten skall bedrivas i enlighet med föreningens stadgar och vid var tid gällande lagar och regelverk som omgärdar bankrörelsen. Det förutsätts att banken kan anpassa sina produkter och tjänster efter omvärlden och ekonomins svängningar, samtidigt som vi står fast vid vår värdegrund att främja en hållbar ekonomi och att vi tar avstånd från den konventionella bankmodellen – hög risk, kortsiktig vinst och ackumulering av vinster till ett fåtal ägare. Med ett högt förtroende inom ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vi vara ett attraktivt och tryggt val för både privatpersoner och juridiska personer som vill placera eller låna pengar. Värdegrundens uttryck i verksamheten - Bankens förvaltning skall syfta till att bygga en finansiell stabilitet med tillräckliga resurser för att bedriva verksamheten ansvarsfullt och hållbart över tiden, framförallt för att uppfylla vårt ansvar och våra åtaganden mot våra medlemmar. - Vår ränta sätts i förhållande till våra kostnader och med fokus på att bevara värdet av våra medlemmars pengar över tid. - Regler för val av transportsätt och kostnadsersättningar utgår från miljöhänsyn och skäliga kostnader i enlighet med offentliga principer.

Nuvarande text	Förslag på ny text
kommande generationer i skuld. Det innebär att vi genom sparlånesystem och kapitaliseringsmodell arbetar med incitament för: • Större förutsägbarhet i ekonomin som helhet. • Ökat sparande bland hushållen. • Ansvarsfull kreditgivning och minskad spekulation. • Verka för att stödja socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara företag. Detta innebär för utlåning att: • Vi lånar ut medlemmarnas pengar ansvarsfullt utifrån vår kreditpolicy och hållbarhetspolicy. • Ränta och avgifter, som inkluderar överskott för att garantera långsiktighet och täckning av kreditförluster, anpassas utifrån självkostnadsprincipen. • Ränta liksom övrig inkomst går inte till bonusar hos ledning eller personal. Istället kan fler medlemmar som delar på fasta kostnader leda till sänkta avgifter. • Överskott i verksamheten går till att bygga det egna kapitalet (kärnprimärkapital), eller som återbäring på betalda avgifter. Detta innebär för inlåning att: • Privatpersoner får incitament till att spara genom att de erhåller sparpoäng när de lånar in pengar i banken. Sparpoäng har ett värde som realiserar när medlemmar tar ett lån. • Juridiska personer som har en värdegrund som bidrar till ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart samhälle kan hjälpa till genom att placera större belopp av sin överlikvid i JAK Medlemsbank. Dessa medlemmar kan erbjudas ränta i stället för sparpoäng. • Fysiska medlemmar kan också erbjudas ränta på insatser eller sparande.	• Eventuellt överskott används inte till bonusar till personal, ledning styrelse eller andra förtroendevalda utan återinvesteras i verksamheten. • Vi premierar sparandet som basen för en långsiktigt stabil ekonomi för våra medlemmar och tillhandahåller lån och andra tjänster som främjar reala investeringar. På det sättet bidrar vi till trygga hushåll och tryggt företagande, samt långsiktig stabilitet för medlemmar och ekonomi. • Vi utforskar och utvecklar våra produkter och tjänster med våra medlemmar på ett positivt och proaktivt sätt. Vi söker speciellt aktiv samverkan med likasinnade organisationer, i synnerhet sådana företag och organisationer som jobbar för social och miljömässig hållbarhet, i syfte att anpassa våra erbjudanden till deras behov. • Genom sin ackumulation av pengar har banker makt. Detta gäller även JAK som utövar denna roll med största ansvar, utan att invänta eventuella regleringar för att göra det som är rätt.

4. Medlemsdemokrati

I detta kapitel föreslås inte några ändringar.

Nuvarande text	Förslag på ny text
4.1 FÖRENINGSSTÄMMA Regler för föreningsstämmans genomförande finns i stadgarna. 4.2 NOMINERINGAR Direkt efter att föreningsstämman är avslutad påbörjas nomineringsperioden. Alla medlemmar har rätt att nominera kandidater till nomineringskommitté, styrelse, valberedning, revisorer och etikråd. För att en nominering ska vara giltig måste följande kriterier vara uppfyllda: 1. Den nominerade måste vara medlem och vara myndig. 2. Den nominerade måste vara tillfrågad för det uppdrag hen nominerats till. 3. En presentation av den nominerade ska lämnas tillsammans med nomineringen. Samtliga nomineringar utom nomineringar till nomineringskommitté ska lämnas senast den 1 februari för att behandlas innevarande år. Nomineringar till valberedning och nomineringskommitté Den som nominerats till valberedningen ska även uppfylla de krav som ställs på valberedningen, se kap. 5.5 Nomineringskommittén. Därför bör den nominerade ha tagit del av både uppdragsbeskrivning och arbetsordningen för valberedningen. Presentationen av den nominerade ska innehålla uppgifter som visar att hen uppfyller de krav som listas i ovannämnda stycke. Nomineringar till valberedningen lämnas till nomineringskommittén.	I detta kapitel föreslås inte några ändringar.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Nomineringskommittén hanterar även nomineringar till nomineringskommittén i enlighet med kap. 5.5 Nomineringskommittén. Nomineringar till styrelse, lekmannarevisor och etikråd Nomineringar till styrelse, lekmannarevisor och etikråd lämnas till valberedningen som hanterar dem i enlighet med kap. 5.2 Valberedningen.	

5. Uppdragsbeskrivningar

Uppdragsbeskrivningarna justeras så att de, för de olika förtroendemannaorganen, följer samma grundstruktur. Specifikt syftar förändringar till att:

- se till att beskrivningen i dessa avsnitt inte tar med sådant som står i lagstiftning (ffa för styrelsen) eller stadgar, utan i sådana fall enbart hänvisar till relevanta paragrafer i dessa dokument.
- texten inte heller föregriper den arbetsordning som varje organ tar fram. Arbetsordningarna för de olika förtroendemannaorganen ser vi som de respektive organens tolkning av det som står om respektive grupp i Särskilda bestämmelser och den värdegrund som dessa ger uttryck för. (se hierarkin i paragraf 1).

Vi föreslår även andra gränser än de nuvarande vad gäller antalet medlemmar per förtroendemannaorgan, i syfte att möjliggöra en anpassning av antalet medlemmar i olika förtroendemannaorgan till den totala kostnaden för verksamheten. Det kan, bland annat, upplevas som orimligt att vi har lika många eller fler, förtroendevalda som anställda.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Alla förtroendevalda åtar sig att följa föreningens stadgar, arbetsordning/särskilda bestämmelser och andra av föreningsstämman fastställda regler som rör uppdraget. Vid behov kan förtroendevald erhålla anpassad utbildning för att säkerställa att denne kan fullgöra sitt åtagande på bästa sätt. 5.1 STYRELSE Ställning och syfte Styrelsen är föreningens högsta förvaltningsorgan under föreningsstämman. Den svarar för föreningens organisation och förvaltning av dess angelägenheter. Styrelsen består av förtroendevalda som tillsätts av föreningsstämman, tillsammans med vd, i förekommande fall ställföreträdande vd, samt arbetstagarrepresentanter. Grundläggande kompetenskrav för styrelsen och dess ledamöter anges i uppdragsbeskrivningen för föreningens valberedning nedan.	Alla förtroendevalda åtar sig att följa vid var tid gällande lag, föreningens stadgar, arbetsordning/särskilda bestämmelser och andra av föreningsstämman fastställda regler som rör uppdraget. Vid behov kan förtroendevald erhålla anpassad utbildning för att säkerställa att denne kan fullgöra sitt åtagande på bästa sätt. 5.1 STYRELSE Ställning och syfte Styrelsen är föreningens högsta förvaltningsorgan under föreningsstämman. Den svarar för föreningens organisation och förvaltning av dess angelägenheter. Styrelsen består av de ledamöter som anges i stadgarna. Formerna för styrelsens tillsättande, liksom upphörande av mandat, regleras i stadgarna. . Styrelsen ska verkställa föreningsstämmans beslut och har till sitt förfogande ett kontor under ledning av den verkställande direktören (vd). Huvudkontoret säte anges i stadgarna.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Styrelsen ska verkställa föreningsstämmans beslut och har till sitt förfogande ett kontor under ledning av den verkställande direktören. Huvudkontoret är förlagt till Skövde, men styrelsen kan även etablera ett eller flera regionkontor. Efter begäran från medlemmar kan styrelsen besluta att inrätta lokalavdelning. Styrelsen och vd företräder föreningen. Styrelsen utses av föreningsstämman och vd av styrelsen. Föreningsstämman ska årligen granska styrelsens och vd:s förvaltning och ta ställning till beviljande av ansvarsfrihet. Ett uppdrag som styrelseledamot upphör i förtid om ledamoten själv eller föreningsstämman begär det, liksom vd:s uppdrag om vd själv eller styrelsen begär det. Styrelsen uppträder aldrig själv verkställande, utan agerar genom uppdrag till vd. Styrelsen ska ta hänsyn till vad som vid varje tid är möjligt att åstadkomma och vilka resurser som står till förfogande. Styrelsen ska ta fram en egen arbetsordning där det ska beskrivas hur man planerar att genomföra sitt arbete under året. Styrelsen ska årligen göra arbetsordningen tillgänglig för medlemmarna, samt bereda möjlighet för övriga grupper av förtroendevalda att informera medlemmarna om sina arbetsordningar. Ansvar och befogenheter Styrelsen ska behandla övergripande och långsiktiga frågor av icke löpande natur samt frågor av ovanlig beskaffenhet eller av stor betydelse i övrigt, och således icke sådana som utgör löpande förvaltning och därmed enligt lag ingår i vd:s behörighet, eller som i övrigt tillhör vd:s ansvarsområde enligt föreningens stadgar, riktlinjer och instruktioner eller styrelsens delegeringsbeslut. Väsentliga förändringar som avser verksamhet och administration beslutas av styrelsen. I övrigt är styrelsen skyldig att följa gällande regelverk.	Vd tillsätts av styrelsen. Styrelsen och vd företräder föreningen. Föreningsstämman ska årligen granska styrelsens och vd:s förvaltning och ta ställning till beviljande av ansvarsfrihet. SVd:s uppdrag upphör i förtid om vd själv eller styrelsen begär det. Styrelsen uppträder aldrig själv verkställande, utan agerar genom uppdrag till vd. Dock kan styrelseledamot iträda sig roll som ställföreträdande vd under en period på upp till sex månader, om en vakans uppstår som inte kan fyllas med en lämplig kandidat. Styrelsen ska ta hänsyn till vad som vid varje tid är möjligt att åstadkomma och vilka resurser som står till förfogande. Styrelsen ska ta fram en arbetsordning som beskriver den interna arbetsprocessen. Arbetsordningen skall hållas tillgänglig för alla medlemmar. Ansvar och befogenheter Styrelsen ska behandla övergripande och långsiktiga frågor av icke löpande natur samt frågor av ovanlig beskaffenhet, väsentliga förändringar som avser verksamhet eller administration eller av stor betydelse i övrigt. Alla frågor som enligt lagen eller stadgarna är ålagt vd faller ej på styrelsen och regleras i en vd-instruktion. Styrelsen ska fastställa mål och strategier för föreningens verksamhet och utvecklingsarbete, samt försäkra sig om att interna instruktioner för styrning och intern information fastställs för de viktigaste verksamhetsområdena. Detta ska göras i enlighet med vad som uttrycks i kapitel 2 och 3 ovan. Ledamöter Inom sig utser styrelsen vice ordförande

Nuvarande text	Förslag på ny text
Styrelsen ska fastställa mål och strategier för föreningens verksamhet och utvecklingsarbete, samt försäkra sig om att interna instruktioner för styrning och intern information fastställs för de viktigaste verksamhetsområdena. Detta ska göras i enlighet med vad som uttrycks om identitet, värdegrund och verksamhetsinriktning i särskilda bestämmelser. Ledamöter Inom sig utser styrelsen vice ordförande. Suppleanterna för arbetstagarrepresentanter och vd kallas till varje möte och ska hålla sig uppdaterade. Suppleanter som ej tjänstgör har yttranderätt, men ej rösträtt. Styrelsen kan utse ett arbetsutskott (styrelsens AU) där styrelsens ordförande, vice ordförande, verkställande direktör och ställföreträdande verkställande direktör ingår. I AU kan även arbetstagarrepresentant ingå. Styrelsens AU ser till att alla frågor är förberedda och genomarbetade innan de skickas ut till övriga ledamöter i styrelsen tillsammans med kallelsen. Den som av föreningsstämman är vald till styrelseuppdrag har en mandatperiod på maximalt tre år och kan sitta högst nio år i följd. Därefter kan omval till förnyat styrelseuppdrag ske efter ett uppehåll av sex år. Om situation skulle uppstå då ordförande under pågående mandatperiod inte kan fullfölja uppdraget, träder i första hand vice ordförande in. Skulle vice ordförande inte kunna åta sig uppdraget som ordförande, ska av styrelsen utsedd person i styrelsen träda in som ordförande fram till nästkommande ordinarie föreningsstämma. Person som träder in som ordförande, erhåller för resten av perioden ordförandes arvode. Samarbete med andra delar av JAK	Styrelsen kan utse ett arbetsutskott (styrelsens AU) där styrelsens ordförande, vice ordförande, verkställande direktör och ställföreträdande verkställande direktör, om sådan finns, ingår. I AU kan även arbetstagarrepresentant ingå. Styrelsens AU ser till att alla frågor är förberedda och genomarbetade innan de skickas ut till övriga ledamöter i styrelsen tillsammans med kallelsen. Om situation skulle uppstå då ordförande under pågående mandatperiod inte kan fullfölja uppdraget, träder i första hand vice ordförande in. Skulle vice ordförande inte kunna åta sig uppdraget som ordförande, ska av styrelsen utsedd person i styrelsen träda in som ordförande fram till nästkommande ordinarie föreningsstämma, om den kvarvarande tiden inte bedöms som alltför lång. Sådan bedömning sker i dialog med Finansinspektionen. Person som träder in som ordförande, erhåller för resten av perioden ordförandes arvode. Samarbete med andra delar av JAK Styrelsen ska sträva efter att hitta former för att samverka med föreningens medlemmar och andra förtroendemannaorgan. Styrelsen ska, i synnerhet, ha löpande kontakter med extern revisor, valberedning, etikråd och lekmannarevisorer. Förbereda och genomföra föreningsstämma Styrelsen ansvarar för att förbereda och genomföra årlig föreningsstämma så att den tar de beslut som krävs av föreningen. På föreningsstämma ska styrelsen rapportera om händelser under det gångna verksamhetsåret samt avlägga rapport om uppdrag från tidigare års föreningsstämmor.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Styrelsen ska, i möjligaste mån, finnas representerad på föreningens riksarrangemang. Styrelsen ska även ha löpande kontakter med extern revisor, valberedning, etikråd och lekmannarevisorer. Förbereda och genomföra föreningsstämma Styrelsen ansvarar för att förbereda och genomföra årlig föreningsstämma så att den tar de beslut som krävs av föreningen. På föreningsstämma ska styrelsen rapportera om händelser under det gångna verksamhetsåret samt avlägga rapport om uppdrag från tidigare års föreningsstämmor. Styrelsen ska även ansvara för att motioner bereds och informera om planeringen för kommande års verksamhet och budget. Styrelsens kompetens I finansiella institut krävs att styrelsen ska kunna fatta välinformerade beslut. Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden ska alltid beaktas vid framtagande av kravprofil för styrelseordförande och styrelseledamot i föreningen: • JAKs ideologi • Ledarskap • Samarbetsförmåga • Finansiella marknader • Rättsliga ramar och krav (finansiella regelverk, lagar, föreskrifter) • Strategisk planering och förståelse av en banks affärsstrategi eller affärsplan och hur den genomförs • Riskhantering (att identifiera, bedöma, övervaka, kontrollera och mildra de huvudsakliga typer av risker som en bank utsätts eller kan komma att utsättas för)	Styrelsen ska även ansvara för att motioner bereds och informera om den strategi med utgångspunkt från vilken kommande års verksamhet och budget planeras. Styrelsens kompetens I finansiella institut krävs att styrelsen ska kunna fatta välinformerade beslut. Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden ska alltid beaktas vid framtagande av kravprofil för styrelseordförande och styrelseledamot i föreningen: • JAKs ideologi • Ledarskap • Samarbetsförmåga • Finansiella marknader • Rättsliga ramar och krav (finansiella regelverk, lagar, föreskrifter) • Strategisk planering och förståelse av en banks affärsstrategi eller affärsplan och hur den genomförs • Riskhantering (att identifiera, bedöma, övervaka, kontrollera och mildra de huvudsakliga typer av risker som en bank utsätts eller kan komma att utsättas för) • Bedömningar av bankers effektivitet och av förmågan att skapa effektiv styrning, övervakning och kontroll • Tolkning av kreditinstituts finansiella information och identifiering av viktiga frågor på basis av denna information samt av lämpliga kontroller och åtgärder. Utöver ovanstående kompetensområden kompletterar valberedningen kravprofilen med de specifika kompetensbehov som framkommit under valberedningens behovsanalys inför det aktuella valet. 5.2 VALBEREDNINGEN Ställning och syfte

Nuvarande text	Förslag på ny text
• Bedömningar av bankers effektivitet och av förmågan att skapa effektiv styrning, övervakning och kontroll • Tolkning av kreditinstituts finansiella information och identifiering av viktiga frågor på basis av denna information samt av lämpliga kontroller och åtgärder. Utöver ovanstående kompetensområden kompletterar valberedningen kravprofilen med de specifika kompetensbehov som framkommit under valberedningens behovsanalys inför det aktuella valet. 5.2 VALBEREDNINGEN Ställning och syfte Valberedningen är ett föreningsorgan med uppgift att bereda föreningsstämman beslut i val- och arvodesfrågor. Valberedningens ledamöter ska tillvarata medlemmarnas gemensamma intressen och får inte obehörigen röja vad som förekommit i valberedningsarbetet. Valberedningens arbete pågår under hela året från föreningsstämma till föreningsstämma i enlighet med sitt uppdrag enligt detta dokument. För själva arbetsprocessen utarbetar valberedningen en specifik arbetsordning. Dokumentets beslutsordning Uppdragsbeskrivningen ska fastställas, eller vid behov revideras, vid varje ordinarie föreningsstämma. Valberedningens sammankallande ansvarar för att uppdragsbeskrivningen kommuniceras och tillämpas i valberedningens arbete. Valberedningens sammansättning och beslutsförhet Föreningsstämman ska välja en valberedning bestående av 3–5 ledamöter, varav en väljs som sammankallande. Inom sig utser valberedningen en vice sammankallande. Ingen ersättare utses om ledamot i valberedningen lämnar sitt förtroendeuppdrag i förtid. Valberedningen måste dock bestå av minst tre	Valberedningen är ett föreningsorgan med uppgift att bereda föreningsstämman beslut i val- och arvodesfrågor. Valberedningens ledamöter ska tillvarata medlemmarnas gemensamma intressen och får inte obehörigen röja vad som förekommit i valberedningsarbetet. Valberedningens arbete pågår under hela året från föreningsstämma till föreningsstämma i enlighet med sitt uppdrag enligt detta dokument. För själva arbetsprocessen utarbetar valberedningen en specifik arbetsordning. Dokumentets beslutsordning Uppdragsbeskrivningen ska fastställas, eller vid behov revideras, vid varje ordinarie föreningsstämma. Valberedningens sammankallande ansvarar för att uppdragsbeskrivningen kommuniceras och tillämpas i valberedningens arbete. Valberedningens sammansättning och beslutsförhet Föreningsstämman ska välja en valberedning bestående av 2–4 ledamöter, varav en väljs som sammankallande. Inom sig utser valberedningen en vice sammankallande. Ingen ersättare utses om ledamot i valberedningen lämnar sitt förtroendeuppdrag i förtid. Valberedningen måste dock bestå av minst två ledamöter. Om antalet ledamöter skulle understiga två ska ersättare utses av föreningsstämma eller av den som föreningsstämman därtill förordnar. Uppgifter om namnen på aktuella ledamöter i valberedningen ska finnas på föreningens hemsida. Valberedningens uppdrag Valberedningen ska till föreningsstämman lämna förslag till styrelseordförande, styrelseledamöter, etikråd samt externrevisorer och lekmannarevisorer.

Nuvarande text	Förslag på ny text
ledamöter. Om antalet ledamöter skulle understiga tre ska ersättare utses av föreningsstämma eller av den som föreningsstämman därtill förordnar. Uppgifter om namnen på aktuella ledamöter i valberedningen ska finnas på föreningens hemsida. Valberedningen ska sträva efter att fatta beslut i konsensus. Valberedningen är beslutsför då minst tre av ledamöterna är närvarande. För giltigt beslut krävs att det biträds av minst tre ledamöter. Vid lika röstetal har sammankallande ej utslagsröst. Valberedningens uppdrag Valberedningen ska till föreningsstämman lämna förslag till styrelseordförande, styrelseledamöter, etikråd samt externrevisorer och lekmannarevisorer. Valberedningen ska till stämman även lämna förslag till arvoden inklusive arvodesregler för alla riksförtroendevalda. Se även kap. 8 Arvoden och kostnadsersättningar för riksförtroendevalda. På föreningens webbplats ska uppgift lämnas om hur medlemmar kan lämna förslag på lämpliga kandidater till olika förtroendeposter. Mångfaldspolicy Vid nominering av styrelseledamöter ska valberedningen beakta en bred uppsättning egenskaper och kunskaper för att bland annat främja mångfald i styrelsen. Grundläggande kriterier är bland annat kön, utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet, geografisk spridning och ursprung. Vidare bör diskrimineringslagstiftningens grunder beaktas genom att mångfald ses som positivt i fråga om könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet,	Valberedningen ska till stämman även lämna förslag till arvoden inklusive arvodesregler för alla förtroendevalda. På föreningens webbplats ska uppgift lämnas om hur medlemmar kan lämna förslag på lämpliga kandidater till olika förtroendeposter. Mångfaldspolicy Vid nominering av styrelseledamöter ska valberedningen beakta en bred uppsättning egenskaper och kunskaper för att bland annat främja mångfald i styrelsen. Grundläggande kriterier är bland annat kön, utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet, geografisk spridning och ursprung. Vidare bör diskrimineringslagstiftningens grunder beaktas genom att mångfald ses som positivt i fråga om könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Ovanstående kriterier bör vara vägledande för nomineringar även till övriga organ. Valberedningens kompetens Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden ska alltid beaktas vid framtagande av kandidater till valberedningen i föreningen: • JAKs ideologi • Samarbetsförmåga • Brett kontaktnät inom föreningen • Personlig integritet • Ej ha en pågående anställning, arvoderat uppdrag eller annat riksförtroendeuppdrag i föreningen • Kunskap om JAKs bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m.

Nuvarande text	Förslag på ny text
religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Ovanstående kriterier bör vara vägledande för nomineringar även till övriga organ. Valberedningens kompetens Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden ska alltid beaktas vid framtagande av kandidater till valberedningen i föreningen: • JAKs ideologi • Samarbetsförmåga • Brett kontaktnät inom föreningen • Personlig integritet • Ej ha en pågående anställning, arvoderat uppdrag eller annat riksförtroendeuppdrag i föreningen • Kunskap om JAKs bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m. • Kunskaper i rekrytering, för att kunna identifiera, rekrytera och bedöma kandidater Presentation av valberedningens förslag Valberedningens förslag på förtroendevalda och arvodesregler ska presenteras i stämmohandlingarna vid kallelse till föreningsstämma där sådana val ska äga rum. Valberedningen ska närvara vid föreningsstämma för att presentera sitt samlade förslag till styrelse, etikråd, lekmannarevisorer och arvodesregler samt redogöra för sitt arbete under året.	• Kunskaper i rekrytering, för att kunna identifiera, rekrytera och bedöma kandidater Presentation av valberedningens förslag Valberedningens förslag på förtroendevalda och arvodesregler ska presenteras i stämmohandlingarna vid kallelse till föreningsstämma där sådana val ska äga rum. Valberedningen ska närvara vid föreningsstämma för att presentera sitt samlade förslag till styrelse, etikråd, lekmannarevisorer och arvodesregler samt redogöra för sitt arbete under året. Inför föreningsstämman i uppdragets slutskede genomförs en utvärdering och uppföljning av arbetet under året, samt vid behov en uppdatering av denna uppdragsbeskrivning. Slutsatser från detta delges föreningsstämman samt den nyvalda valberedningen. 5.3 ETIKRÅDET Ställning och syfte Etikrådet väljs av föreningsstämman för att, å medlemmarnas vägnar, belysa etiska och ideologiska frågeställningar med anknytning till JAK:s verksamhet. Etikrådet agerar på uppdrag av föreningsstämman i enlighet med denna uppdragsbeskrivning, och har en fristående och brobyggande funktion gentemot föreningens förtroendeorgan och intressenter. Etikrådet är aktivt i föreningens folkbildnings- och informationsverksamhet. Etikrådet bör konsulteras inför stämmobeslut som rör ändring av stadgar, särskilda bestämmelser och hållbarhetspolicyn, samt i frågor med anknytning till

Nuvarande text	Förslag på ny text
Inför föreningsstämman i uppdragets slutskede genomförs en utvärdering och uppföljning av arbetet under året, samt vid behov en uppdatering av denna uppdragsbeskrivning. Slutsatser från detta delges föreningsstämman samt den nyvalda valberedningen. 5.3 ETIKRÅDET Ställning och syfte Etikrådet väljs av föreningsstämman för att, å medlemmarnas vägnar, belysa etiska och ideologiska frågeställningar med anknytning till JAK:s verksamhet. Etikrådet agerar på uppdrag av föreningsstämman i enlighet med denna uppdragsbeskrivning, och har en fristående och brobyggande funktion gentemot föreningens förtroendeorgan och intressenter. Etikrådet är aktivt i föreningens folkbildningsverksamhet för att främja god banketik. Uppgifter Etikrådets arbete ska lyfta fram befintliga problemområden och förebygga uppkomsten av nya. Till skillnad från revisorerna bevakar etikrådet inte primärt formella och juridiska aspekter utan sysslar företrädesvis med principfrågor där man kan komma i konflikt med god etik. Arbetet ska bedrivas utifrån den grundsyn på rättvisa och solidaritet som föreningen står för, som beskrivs i särskilda bestämmelser. Basen är det goda samtalet om etik, kultur och ideologisk värdegrund. Etikrådets arbetssätt är att genom folkbildning, möten och praktiska initiativ uppmärksamma och klargöra etiska dilemman, lämna råd och synpunkter samt främja samtal och reflektion om god banketik för ett hållbart samhälle. Etikrådet bidrar till att bevara, utveckla och synliggöra föreningens etiska profil i verksamhetens utbud och inriktning. Arbetet bedrivs såväl internt som externt, i samråd med styrelse/medlemsutskott och andra berörda parter.	etik, ideologi och värdegrund. Etikrådet kan även självständigt ta upp ämnen att behandla. Uppgifter Etikrådets arbete ska lyfta fram områden som har särskild betydelse för bevarande av föreningens värdegrund. Detta innefattar att föra en aktiv dialog med styrelsen och andra förtroendemannaorgan när behov finns för att se över föreningens värdegrund, eller utforska behov av att ta ställning till nya frågor av etisk och ideologisk natur. Etikrådets roll skall inte blandas samman med revisorernas granskning av formella och juridiska aspekter av verksamheten. Arbetet ska bedrivas utifrån den värdegrund som beskrivs i kapitel 2. Basen är det goda samtalet om etik, kultur och ideologisk värdegrund. Etikrådets arbetssätt är att genom folkbildning, möten och praktiska initiativ uppmärksamma och klargöra etiska dilemman, lämna råd och synpunkter samt främja samtal och reflektion om god banketik för ett hållbart samhälle. Etikrådet bidrar till att bevara, utveckla och synliggöra föreningens etiska profil i verksamhetens utbud och inriktning. Arbetet bedrivs såväl internt som externt, i samråd med styrelse/medlemsutskott och andra berörda parter. Etikrådet ska ta fram en arbetsordning för arbetsprocessen i rådet, i samråd med medlemsutskottet när så är lämpligt. Etikrådet ska göra arbetsordningen tillgänglig för medlemmarna. Både enskilda medlemmar, förtroendevalda, anställda och externa intressenter kan vända sig till etikrådet med önskemål om att en fråga tas upp. Etikrådet nås via föreningens hemsida, e-post, brev, telefon och fysiska möten. Föreningsstämman kan, när så bedöms finnas behov, ge etikrådet särskilda

Nuvarande text	Förslag på ny text
Etikrådet ska ta fram en egen arbetsordning där det ska beskrivas hur man planerar att genomföra sitt arbete under året, i samråd med medlemsutskottet när så är lämpligt. Etikrådet ska årligen göra arbetsordningen tillgänglig för medlemmarna. Ansvar och befogenheter Etikrådet ansvarar för att identifiera och lyfta fram de etiska frågeställningar som är aktuella bland föreningens medlemmar, samt att initiera diskussions- och utbildningstillfällen kring dessa utifrån föreningens värdegrund och riktlinjerna för etik. Etikrådet är remissinstans inför stämmobeslut som rör ändring av stadgar, särskilda bestämmelser och hållbarhetspolicy samt i frågor med anknytning till etik, ideologi och värdegrund. Etikrådet underlättar kommunikation och förebygger tvister. Vid behov kan etikrådet hjälpa till och föreslå lösningar. Etikrådet kan självständigt ta upp ämnen att behandla. Etikrådet förbinder sig till tystnadsplikt vad gäller information som kan skada enskild eller företag. De arbetsprotokoll som etikrådet för är inte offentliga, utan endast till för etikrådets interna bruk. I likhet med lokalavdelningar kan etikrådet äska medel för möten och annan verksamhet i enlighet med sitt uppdrag. Etikrådet kan samverka och föra dialog med externa aktörer vad gäller god banketik efter samråd med medlemsutskottet eller andra berörda parter. Etikrådets kompetens	uppdrag. Etikrådet kan samverka och föra dialog med externa aktörer vad gäller god banketik efter samråd med medlemsutskottet eller andra berörda parter. Etikrådet kan begära att banken avsätter en budget för möten och annan verksamhet i enlighet med sitt uppdrag. Etikrådets kompetens Etikrådet är ett unikt organ som syftar till att stärka föreningens etiska och ideologiska arbete. Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden bör beaktas vid framtagande av nomineringar till etikrådet. • JAK:s ideologi • Engagemang i föreningsliv • Samarbetsförmåga • Strategisk kompetens • Konfliktantering • Folkbildning • Förståelse för föreningens bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m. Avgränsningar av etikrådets befogenheter Etikrådet behandlar inte medlemsfrågor av allmän karaktär eller klagomål gentemot anställda i föreningen eller missnöje i enskilda ärenden, då dessa hanteras av bankens organisation och föreningens sedvanliga klagomålshantering. I den mån klagomål berör en principiell etisk fråga bör etikrådet informeras och kan då välja att ta upp dem till granskning. Antal ledamöter Etikrådet består av 3–5 medlemmar som väljs av föreningsstämman. Varje ledamot har en mandatperiod på max tre år. Om en ledamot inte kan fullfölja sitt

Nuvarande text	Förslag på ny text
Etikrådet är ett unikt organ som syftar till att stärka föreningens etiska och ideologiska arbete. Följande erfarenhetskriterier och kompetensområden bör beaktas vid framtagande av nomineringar till etikrådet. • JAK:s ideologi • Engagemang i föreningsliv • Samarbetsförmåga • Strategisk kompetens • Konflikthantering • Folkbildning • Förståelse för föreningens bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m. Avgränsningar av etikrådets befogenheter Etikrådet behandlar inte primärt formella och juridiska aspekter av verksamheten. Klagomål gentemot anställda i föreningen eller missnöje i enskilda ärenden behandlas genom föreningens sedvanliga klagomålshantering. Dessa kan etikrådet informeras om, och om och när de blivit en principiell etisk fråga kan etikrådet välja att ta upp dem. Renodlade medlemsfrågor såsom medlemsservice eller medlemsrepresentation, hanteras av andra lämpliga instanser inom föreningen. Antal ledamöter Etikrådet består av 3–5 medlemmar som väljs av föreningsstämman. Varje ledamot har en mandatperiod på max tre år. Om en ledamot inte kan fullfölja sitt uppdrag kan de övriga i samråd med valberedningen adjungera en person för tiden fram till nästa föreningsstämma. Samarbete med andra delar av JAK Till etikrådet kan medlemmar vända sig med önskemål om att en fråga tas upp.	uppdrag kan de övriga i samråd med valberedningen adjungera en person för tiden fram till nästa föreningsstämma. Förberedelser inför föreningsstämma Etikrådet sammanställer årligen en rapport om sitt arbete till föreningsstämman. 5.4 LEKMANNAREVISIONEN Uppdrag I enlighet med föreningens stadgar ska lekmannarevision utses med uppdrag att granska att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Utöver det ska lekmannarevision följa och utföra uppdrag i enlighet med anvisningar som meddelas av föreningsstämman så länge de inte strider mot lag, stadgarna eller god sed. Lekmannarevisionen ska ta fram en arbetsordning för hur arbetet skall bedrivas. Arbetsordningen ska vid förfrågan göras tillgänglig för medlemmarna. Lekmannarevisionens funktion får inte förväxlas med den uppgift som den auktoriserade revisorn har. Kompetenskrav Vid framtagande av nomineringar till lekmannarevisionen bör följande kriterier gällande erfarenhet och kompetens tas i beaktande: • Kunskap avseende föreningens ideologi och stadgar • Kunskap kring föreningsformalia • Noggrannhet, analysförmåga, integritet • Redovisningskompetens

Nuvarande text	Förslag på ny text
• Förtroendevalda, ideellt engagerade och anställda kan dessutom vända sig till etikrådet utifrån sin speciella funktion och efterfråga synpunkter från etikrådet. • Frågor kan även väckas av lokalavdelning. • Föreningsstämman kan ge etikrådet direkta uppdrag. • Etikrådet nås via föreningens hemsida, e-post, brev, telefon och fysiska möten. På föreningens olika riksarrangemang medverkar ledamöterna i etikrådet så långt det är möjligt. Förberedelser inför föreningsstämma Etikrådet sammanställer årligen en rapport om sitt arbete till föreningsstämman. 5.4 LEKMANNAREVISORN Uppdrag I enlighet med föreningens stadgar ska lekmannarevisor utses med uppdrag att granska att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Utöver det ska lekmannarevisorn följa och utföra uppdrag i enlighet med anvisningar som meddelas av föreningsstämman så länge de inte strider mot lag, stadgarna eller god sed. Lekmannarevisorn ska ta fram och arbeta efter en arbetsordning som beskriver hur arbetet ska genomföras under året. Arbetsordningen ska vid förfrågan göras tillgänglig för medlemmarna. Funktionen som lekmannarevisor får inte förväxlas med den uppgift som den auktoriserade revisorn har. Kompetenskrav Vid framtagande av nomineringar till lekmannarevisorer bör följande kriterier gällande erfarenhet och kompetens tas i beaktande: • Kunskap avseende föreningens ideologi och stadgar	• Förståelse för föreningens bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m. Rapportering Lekmannarevisionen ska efter varje räkenskapsår lämna granskningsrapport till föreningsstämman. Granskningsrapporten ska lämnas till föreningens styrelse senast två veckor före slutdatum för framtagande av rapporten till ordinarie föreningsstämma. I rapporten ska lekmannarevisionen uttala sig om de omständigheter som faller in i uppdraget samt kring eventuella anvisningar meddelade av föreningsstämman. Om lekmannarevisionen finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot ska detta upplysas om i rapporten tillsammans med uppgift om anledningen till anmärkningen. Utöver det bör lekmannarevisionen i granskningsrapporten även lämna andra upplysningar som denne anser att medlemmarna bör få kännedom om. Lekmannarevisionen är skyldig att till föreningsstämman lämna alla upplysningar som föreningsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för föreningen eller till nämnvärd olägenhet för enskild. Lekmannarevisionen är dessutom skyldig att lämna övriga revisorer och, om föreningen försatts i konkurs, konkursförvaltare de upplysningar som behövs om föreningens angelägenheter. 5.5 NOMINERINGSKOMMITTÉN Nomineringar till valberedningen och nomineringskommittén

Nuvarande text	Förslag på ny text
• Kunskap kring föreningsformalia • Noggrannhet, analysförmåga, integritet • Redovisningskompetens • Förståelse för föreningens bankverksamhet, affärsstrategi, riskhantering, rättsliga ramar och krav m.m. Jäv Den som ska utses till lekmannarevisor får inte vara styrelseledamot i föreningen eller biträda vid föreningens bokföring eller medelsförvaltning eller föreningens kontroll av detta eller gift eller sambo med, syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till någon av dessa. Till lekmannarevisor får inte heller anställd i föreningen eller annan som har en underordnad eller beroendeställning till föreningen utses. Inte heller sådan som står i låneskuld till föreningen eller har förpliktelser som föreningen har ställt säkerhet för om förpliktelsen går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i föreningen. Tillhandahållande av upplysningar Styrelsen ska ge lekmannarevisorn tillfälle att genomföra sitt arbete i den omfattning som lekmannarevisorn själv anser vara nödvändigt samt lämna de upplysningar som lekmannarevisorn begär. Tystnadsplikt Lekmannarevisorn får inte lämna upplysningar till enskild medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som vederbörande har fått kännedom om när hen fullgör sitt uppdrag om det kan vara till skada för föreningen. Upplysningsplikt En lekmannarevisor är skyldig att till föreningsstämman lämna alla upplysningar som föreningsstämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för föreningen eller till nämnvärd olägenhet för enskild. En	Nomineringskommittén tar emot nomineringar till valberedning och nomineringskommitté från medlemmarna, och arbetar även aktivt för att hitta lämpliga kandidater. Nomineringskommittén ska se till att nomineringar till valberedningen uppfyller de krav som ställs på valberedningen (kap. 5.2 Valberedningen, stycket ”Valbarhet”) samt kontrollera att nomineringarna är korrekta enligt kap. 4.2 Nomineringar. Nomineringskommittén ska sammanställa ett förslag på valberedning respektive nomineringskommitté som framläggs på föreningens ordinarie föreningsstämma för beslut. Utse ersättare i valberedningen Om antalet ledamöter i valberedningen under en mandatperiod skulle understiga två, ska nomineringskommittén utse ersättare fram till och med nästa ordinarie föreningsstämma.

Nuvarande text	Förslag på ny text
lekmanarevisor är dessutom skyldig att lämna yrkesrevisor och, om föreningen försatts i konkurs, konkursförvaltare de upplysningar som behövs om föreningens angelägenheter. Rapportering Lekmanarevisorn ska efter varje räkenskapsår lämna granskningsrapport till föreningsstämman. Granskningsrapporten ska lämnas till föreningens styrelse senast två veckor före ordinarie föreningsstämma. I rapporten ska lekmanarevisorn uttala sig om de omständigheter som faller in i uppdraget samt kring eventuella anvisningar meddelade av föreningsstämman. En lekmanarevisor som finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot ska upplysa om detta i rapporten tillsammans med uppgift om anledningen till anmärkningen. Utöver det bör lekmanarevisorn i granskningsrapporten även lämna andra upplysningar som denne anser att medlemmarna bör få kännedom om. 5.5 NOMINERINGSKOMMITTÉN Nomineringar till valberedningen och nomineringskommittén Nomineringskommittén tar emot nomineringar till valberedning och nomineringskommitté från medlemmarna, och arbetar även aktivt för att hitta lämpliga kandidater. Nomineringskommittén ska se till att nomineringar till valberedningen uppfyller de krav som ställs på valberedningen (kap. 5.2 Valberedningen, stycket ”Valbarhet”) samt kontrollera att nomineringarna är korrekta enligt kap. 4.2 Nomineringar.	

Nuvarande text	Förslag på ny text
Nomineringskommittén ska sammanställa ett förslag på valberedning respektive nomineringskommitté som framläggs på föreningens ordinarie föreningsstämma för beslut. Utse ersättare i valberedningen Om antalet ledamöter i valberedningen under en mandatperiod skulle understiga tre, ska nomineringskommittén utse ersättare fram till och med nästa ordinarie föreningsstämma.	

6. Bestämmelser om jäv, sekretess och intressekonflikter

Formuleringen i kapitel 7 (Bestämmelser som Jäv och Intressekonflikter) är onödigt detaljerade då dessa till stor del regleras i lagstiftning och rådande praxis inom finanssektorn. Vi föreslår därför att kapitel 6 och 7 slås ihop till ett nytt kapitel 6 som etablerar att såväl sekretess- som jävsbestämmelser skall upprättas i enlighet med rådande lag (inte minst banksekretess), allmän praxis och god banksed. Detaljerna finns därefter i allmänt tillgängliga policydokument.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Styrelseledamöter inklusive eventuell stf. vd och arbetstagarrepresentanters suppleanter, revisorer med suppleanter, övriga förtroendevalda och lokalt aktiva samt anställda ska, då uppdrag påbörjas, underskriva en sekretess- och tystnadsförbindelse som även gäller efter det att uppdrag eller anställning upphört. Förbindelsen innebär dels att enskilds förhållanden till föreningen inte får obehörigen röjas, dels att inte föreningens interna angelägenheter får obehörigen röjas.	Bestämmelser om jäv och sekretess i ekonomiska föreningar regleras i lag, och relevanta delar återspeglas i föreningens stadgar. Föreningens bankverksamhet omgärdas även av omfattande regelverk som bland annat innehåller stränga sekretess- och jävsbestämmelser. Styrelsen ansvarar för att etablera tydliga principer för hur föreningen hanterar de frågor om sekretess, jäv och intressekonflikter som kan uppkomma i verksamheten. Den skall även tillse att det finns ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för att säkerställa att dess åtaganden fullgörs, både gentemot medlemmar och myndigheter med såväl etiska som regulatoriska hänsyn. Förtroendevalda, anställda och andra som i sitt uppdrag bereds tillgång till uppgifter om föreningen som inte är offentliga, behöver känna till och följa gällande sekretessbestämmelser. I samband med att uppdrag eller anställning påbörjas ska därför en sekretess- och tystnadsförbindelse ingås. Förtroendevalda och anställda bör genom föreningens försorg utbildas om de externa- och interna bestämmelser som gäller för verksamheten, och beredas tillgång till relevanta styrdokument för respektive roll och uppdrag.

7. Bestämmelser om jäv och intressekonflikter

Vi föreslår att detta kapitel tas bort och slås ihop med sekretessbestämmelserna, i ett sammanslaget Jäv- och sekretess-kapitel (nytt nr 6).

Nuvarande text	Förslag på ny text
Medlem, revisor eller anställd, som är jävig i ett ärende får inte handlägga, närvara vid eller delta i beslut i sådant ärende. Blotta misstanken om att jäv föreligger ska leda till att berörd person avstår. Det åligger vederbörande att själv påtala jävssituationen och om hen inte gör det och någon annan känner till förhållandet, åligger det denne att begära en förklaring av den berörda personen. Om ett styrelsebeslut eller motsvarande var beroende av någon som var jävig, är beslutet ogiltigt. Eventuella jävsregler utöver de som angivits i lag kan fastställas av föreningsstämma. Om en person under sin period som förtroendevald på riksnivå eller lokalt i en lokalavdelning får en anställning i föreningen ska personen avsäga sig sitt uppdrag senast dagen före första anställningsdagen. Undantagna från denna regel är vd, ställföreträdande vd samt arbetstagarledamöter. Med intressekonflikt menas varje situation, där föreningen eller någon av dess medarbetare har ett annat intresse – ekonomiskt eller personligt – än medlemmens av resultatet av den tjänst som tillhandahålls medlemmen eller av den transaktion som genomförs för medlemmens räkning och att detta medför en väsentlig risk för att medlemmens intressen påverkas negativt. Föreningen ska upprätta ändamålsenliga rutiner för att alltid säkerställa att det görs en bedömning av vad som är bäst för medlemmen så att medlemmar, som använder våra tjänster, alltid behandlas korrekt.	Utgår i sin helhet och relevanta delar integreras i en ny paragraf 6 som omfattar såväl sekretess som jävsregler i enlighet med rådande lagstiftning.

8. Arvoden och kostnadsersättningar för riksförtroendevalda och ideellt engagerade medlemmar

I valberedningens uppdrag ligger bland annat att ta fram nivåer för arvoden för förtroendevalda, vilket även nämns i valberedningens uppdragsbeskrivning ovan. Lokalt engagerade medlemmar har inte rätt till någon ersättning. Därmed anser vi att denna paragraf kan strykas.

Det som vi vill skall finnas med som värdegrundsbaserade regler – exempelvis transportsätt och ersättningsnivåer för egen bil – har lagts in i kapitel 3 – som ett uttryck för JAKs värdegrund i verksamheten, men där de specifika reglerna sedan omsätts i olika policies, t.ex bankens hållbarhetspolicy.

Nuvarande text	Förslag på ny text
8.1 REGLER FÖR KOSTNADSERSÄTTNINGAR FÖR AV FÖRENINGSSTÄMMAN UTSEDDA FÖRTROENDEVALDA Resekostnadsersättning Ersättning för utlägg för resa och eventuell parkering betalas ut mot kvitto, som bifogas reseräkningen. Mest praktiskt är dock att JAK faktureras direkt av biljettförsäljaren så att utlägg inte behöver göras. JAK anser att allmänna och miljövänliga kommunikationsmedel används i möjligaste mån. Vid användning av egen bil ersätts körd sträcka med av Skatteverket rekommenderad skattefri ersättning. Kost Kost betalas av JAK när den ingår i mötesarrangemanget. Mat, fika, dryck, o.s.v. före eller efter ett möte, till exempel under resa till och från ett styrelsemöte, bekostas inte av JAK. Övriga kostnadsersättningar Utlägg för logi, kontorsmateriel, kopiering, porto etcetera betalas ut mot kvitto på kostnaderna. 8.2 REGLER FÖR ARVODEN OCH KOSTNADSERSÄTTNINGAR VID LOKALT ARBETE	Utgår i sin helhet. Det som är viktigt – ersättning till förtroendevalda – ligger redan i valberedningens roll och ansvar. Kapitel 3 innefattar de grundläggande principerna för övriga punkter i den gamla texten för detta kapitel. Detaljerna återfinns i olika policydokument, t.ex personalpolicy och hållbarhetspolicy.

Nuvarande text	Förslag på ny text
Ingen arvodering sker för lokalt arbete. Kostnadsersättning utgår i enlighet med lokalavdelningarnas respektive budget.	

JAK

MEDLEMSBANK

JAK Medlemsbank, Vasagatan 14

Box 216, 541 25 Skövde

Tel: 0500-46 45 00

Fax: 0500-46 45 61

jak@jak.se

jak.se

A close-up photograph of a person's hands gently holding a cluster of small, bright yellow flowers. The person is wearing a grey and white patterned sweater. The background is a soft-focus green field of similar plants. The lighting is warm and natural, suggesting a sunny day. The hands are positioned in the center of the frame, with the flowers held between the fingers.

Årsredovisning 2023

JAK
MEDLEMSBANK

En annorlunda bank

JAK Medlemsbank är en idéburen bank med ca 20 000 medlemmar spridda över hela Sverige. Som medlem är du med och äger din bank där du har möjlighet att påverka de ekonomiska villkoren för både dig själv och andra.

Vi är en ekonomisk förening som bedriver bankverksamhet med syfte att främja våra medlemmars ekonomiska intressen samtidigt som vi verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi. Vi prissätter våra produkter och tjänster efter bankens kostnader och det överskottsbehov som finns för att framtidssäkra verksamheten och den långsiktiga medlemsnyttan.

Innehållsförteckning

Styrelseordförande har ordet	4	Not 12 Skatter	44
Verkställande direktör har ordet.....	5	Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.....	44
Hållbarhetsrapport.....	6	Not 14 Utlåning till kreditinstitut	45
GRI innehållsindex	11	Not 15 Utlåning till allmänheten.....	45
Förvaltningsberättelse	12	Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper.....	48
Fem år i sammandrag.....	17	Not 17 Aktier och andelar	48
Resultaträkning.....	19	Not 18 Immateriella anläggningstillgångar	48
Rapport över totalresultat.....	19	Not 19 Materiella tillgångar	49
Balansräkning.....	20	Not 20 Övriga tillgångar	49
Rapport över förändring i eget kapital4F	21	Not 21 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.....	49
Kassaflödesanalys	22	Not 22 Skulder till kreditinstitut.....	50
Noter till de finansiella rapporterna.....	23	Not 23 Inlåning från allmänheten.....	50
Not 1 Uppgifter om Banken.....	23	Not 24 Övriga skulder.....	51
Not 2 Redovisningsprinciper.....	23	Not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	51
Not 3 Riskhantering	27	Not 26 Eventualförpliktelser.....	51
Not 4 Räntenetto	37	Not 27 Närstående.....	52
Not 5 Provisionsintäkter.....	37	Not 28 Finansiella tillgångar och skulder	52
Not 6 Provisionskostnader.....	37	Not 29 Eget kapital.....	54
Not 7 Nettoresultat finansiella transaktioner	38	Not 30 Viktiga uppskattningar och bedömningar	55
Not 8 Övriga rörelseintäkter.....	38	Not 31 Kapitaltäckning.....	55
Not 9 Allmänna administrationskostnader	38	Styrelsens underskrift.....	58
Not 10 Övriga rörelsekostnader.....	42		
Not 11 Kreditförluster, netto.....	43		

Styrelseordförande har ordet

Vi lämnar ett omvälvande år för JAK bakom oss och ser fram emot en framtid med nya möjligheter.

Vid årsstämman i maj presenterade styrelsen, tillsammans med ledningen, den färdplan som vi ser för att JAK skall kunna lyfta bankens resultat tillbaka upp på fast mark. Då valdes även fyra nya ledamöter in – Charlotte Lundberg, Ola Höiden, Sabina Ausfelt och William Antonsson. Under året har två av dessa, William Antonsson och Ola Höiden, avsagt sig sina uppdrag av personliga skäl. Då styrelsen var ett par personer fler än stadgarnas miniminivå förelåg inget behov av fyllnadsval.

Det hölls en extra stämma den 18 december för att rösta igenom ett par justeringar av stadgarna. Den första avsåg ett förtydligande av §5 och den andra var ett tillägg till hur kallelse till stämma kan ske (§16). Den senare ändringen gjordes för att säkra möjligheten att i framtiden kalla till stämmor på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Styrelsemöten har under året hållits delvis digitalt och delvis fysiskt. De fysiska mötena har alternerat mellan Skövde och Stockholm i syfte att effektivisera arbetet och bidra till något lägre kostnader för styrelsearbetet.

Att de allmänna marknadsräntorna steg under slutet av 2022 och början av 2023 innebar en möjlighet för JAK att närma sig de räntenivåer på sin utlåning som krävs för kostnadstäckning. Styrelsen har under året arbetat nära ledningen i frågor som rört både volym- och intäktshöjande aktiviteter och en anpassning av kostnaderna till verksamhetens storlek. Genom medlemsutskottet har vi även arbetat för en mer regelbunden och proaktiv kommunikation med våra medlemmar. Detta har framförallt gjorts i form av digitala medlemsträffar som har samordnats av den ny tillsatta arrangörskommittén.

Möjlighet till inlåningsränta hos andra banker och ökade levnadskostnader till följd av inflationen innebar ett minskat sparande i JAK. Eftersom vi bara lånar ut pengar som våra medlemmar sparar hos oss har detta medfört att vi inte har kunnat erbjuda lån till alla som vill ta JAK-lån. Därför har vi nu en lånekö som vi inte kan

tillgodose förrän vi kan vända utvecklingen och både bli fler medlemmar och fler som aktivt sparar i JAK.

Satsningar på system och produktutveckling har lett till en kostnadsökning jämfört med föregående år – kostnader som vi har tagit bland annat för att kunna ta fram erbjudande om inlåningsränta på sparande och utveckla effektivare arbetsmetoder som möjliggör lägre kostnader över tid.

Allt arbete som vi har gjort under året har syftat till att lägga grunden för den vändning av resultatet som JAK behöver. Först när vi har en finansiellt stark bank har vi möjlighet att accelerera återbetalningen av låneinsatser till väntande medlemmar.

Jag lämnar nu över stafettpippen till en ny ordförande och en ny styrelse förvissad om att den transformation som påbörjats kommer fortsätta. Om vi ska lyckas behöver vi bli fler och mer aktiva medlemmar – och för detta behöver vi er – våra trogna och engagerade medlemmar!

*Lena Eriksson Åshuvud
Styrelseordförande*

Verkställande direktör har ordet

Det är oroliga tider. Vi hann knappt hämta oss från pandemin innan det bröt ut krig i Europa. Den senaste tiden har präglats av ökande skjutvåld, högt inflationstryck och en försämrad konjunktur – och ovanpå på detta ligger klimatkrisen, vår tids ödesfråga, som en våt filt.

Men allt är absolut inte becks svart. Hos JAK Medlemsbank blåser det positiva vindar. Vi har ingått nya samarbeten med bland andra Bank Green och Climate Hero, vi har gjort en digital satsning på Grus & Guld som fått en ny sajt och – inte minst – förbättrat bankens resultat med 50% jämfört med föregående år. Vi har även investerat i ny nyckelkompetens, nytt medlemshanteringssystem för diversifierade medlemsavgifter, ny uppdaterad internetbank och nya produkter för inlåning.

En annan glädjande nyhet är att vi fått godkännande från Finansinspektionen till att börja återbetala medlemsinsatser genom överlåtelse från medlem till medlem inom vissa givna ramar. Överlåtelseprocessen påbörjades under slutet av året.

Vi genomförde nyligen en medlemsenkät för att bättre kunna möta våra medlemmar och förstå deras behov. Helhetsbetyget är klart godkänt. Mer än hälften anser att servicen och tjänsterna är mycket bra eller utmärkta. Bara några få procent ger oss ett svagt helhetsbetyg. En av de allra främsta orsakerna till att ni vill vara medlemmar i JAK är möjligheten att bidra till ett mer hållbart samhälle.

Vi har förstås många utmaningar kvar. Givet bankens mångårigt ackumulerade minusresultat har vi gjort en noggrann översyn av våra kostnader och intäkter. Något som bland annat lett till att vi tvingats säga upp en tredjedel av personalstyrkan. Sådant är förstås aldrig roligt men i vårt fall har det varit nödvändigt. På intäktsidan utvecklar vi nya produkter, bland annat har vi lanserat fasträntekonto för juridiska personer. Fasträntekonto för privatpersoner kommer att lanseras redan i februari 2024. Dessa betydande förändringar har skapat bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar bankverksamhet.

Enligt den budget vi har lagt för kommande år, och som är fullt realistisk, kommer banken kunna visa ett positivt resultat redan 2024.

Jag har varit vd för banken i över ett år nu och känner mig både stolt och ödmjuk inför detta viktiga uppdrag. JAK är ett sunt och viktigt alternativ till det klassiska banksystemet. Vi ägs av våra medlemmar, arbetar demokratiskt och decentraliserat och delar inte ut några bonusar eller vinster. Inför 2024 önskar jag att vi tillsammans med våra befintliga medlemmar hjälps åt att öka intresset och skapa än mer förtroende för JAK så att vi kan bli fler i medlemsbasen och även öka inlåningen. Det sistnämnda förstärker bankens ekonomiska stabilitet och ger oss möjlighet att låna ut medel till andra medlemmar så att vi kan arbeta vidare med alla våra planerade förbättringsåtgärder för att uppnå en hållbar ekonomi och en starkare förening.

*Daniel Söderberg
Verkställande direktör*

Hållbarhetsrapport

JAK Medlemsbank ska verka för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi.

JAK Medlemsbank (JAK, Banken) verkar för ett samhälle med ekonomiska spelregler som inte skapar klyftor mellan människor och regioner. Hänsyn till människor och miljö är en del av vår ideologi, vilket präglar vår syn på ekonomi och hantering av pengar. Verksamheten bygger på ansvar och transparens. Det är medlemmarna som vid föreningens högsta beslutande organ, föreningsstämman, beslutar om föreningens ändamål. Många av våra medlemmar har valt JAK som ett aktivt ställningstagande för hållbar utveckling. Vår verksamhet grundar sig på kooperationens principer som inkluderar medlemskap, demokrati, självständighet och samarbete.

Bankens största möjlighet att påverka och bidra till ett hållbart samhälle är genom sin utlåning och annan löpande verksamhet. Utlåning sker endast med medel som lånats in från Bankens medlemmar - JAK lånar inte upp likviditet utanför medlemskretsen. På det viset bidrar ett sparande i JAK till ett mer hållbart samhälle.

Under 2023 har JAK blivit certifierade som "Fossil Free" av Green Bank. Samtliga anställda har också fått möjligheten att utbilda sig för att bli certifierade inom hållbarhet. Under året har vi även intensifierat arbetet med bedrägeriprevention genom att investera i kompetens och teknisk utveckling samt fördjupa samarbetet inom den banksamverkan mot ekonomisk brottslighet som JAK deltar i.

JAKS ARBETE I RELATION TILL FN:S GLOBALA MÅL

JAKs värdegrund – att verka för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi - utgår från de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Detta innebär att resurser ska användas utan att förbrukas, att samhället är jämställt och jämlikt, samt en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den sociala eller miljömässiga hållbarheten. Dessa dimensioner får en konkret form i Agenda 2030, den universella agendan för hållbar utveckling som innehåller 17 globala mål som ska uppnås till år 2030. De globala målen genomsyrar JAKs produktutbud då Bankens största möjlighet att påverka och bidra till ett hållbart samhälle är genom sin utlåning och annan löpande verksamhet, men även genom vårt interna förhållningssätt till hållbarhet. I efterföljande avsnitt framgår vilka områden som är mest väsentliga för JAK och hur de globala målen kan kopplas till respektive område.

Verksamheten

Som bank är JAKs mest väsentliga påverkan den Banken bidrar till genom sin utlåning. Bankens utlåning syftar till att möta medlemmarnas behov, såsom lån till bostad eller lån till verksamheter som är i linje med vårt syfte. JAK säger nej till all form av finansiering gällande fossil utvinning och gruvindustri. Vi erbjuder hållbarhetslån för medlemmar som vill låna till särskilt hållbara bostäder och andra miljörelaterade investeringar. Lån till hållbar energi finns i befintlig stock.

Utlåning i JAK sker endast med, från medlemmar, inlånade medel samt eget kapital. Den ränta som låntagare betalar baseras på de kostnader som Banken har för sin verksamhet samt det överskottsbehov som finns för att framtidssäkra verksamheten och den långsiktiga medlemsnyttan. Banken har varken vinstutdelning eller bonusar.

Som del i vårt arbete för ekonomisk hållbarhet har vi som mål att vår verksamhet ska minska skuldsättningen i Sverige. Genom sparpoäng och en premiering av sparande verkar Banken för att bidra till att stötta medlemmarna i att bygga en sund ekonomi.

Banken arbetar med folkbildning i syfte att bidra till omställningen till ett hållbart samhälle. Detta görs genom deltagande i seminarier, medlemsträffar och medlemstidningen Grus & Guld, som under 2023 fått ett nytt uttryck. Tidningen har under åren bidragit med fördjupande artiklar och omvärldsbevakning kring frågor såsom klimat, rättvis omställning, cirkulär ekonomi, landsbygdsutveckling, hållbar respektive ohållbar livsmedelsproduktion, varsamt skogsbruk och utveckling inom bank- och finanssektorn.

Motverkande av ekonomisk brottslighet

JAK arbetar kontinuerligt och med hög prioritet för att förebygga och motverka ekonomisk brottslighet så att verksamheten kan bedrivas sunt och säkert. Under 2023 har arbetet med bedrägeriprevention intensifierats och Banken har investerat ytterligare i kompetens samt teknisk utveckling. Personal utbildas fortlöpande i frågor som rör penningtvätt, finansiering av terrorism, korruption och annan ekonomisk brottslighet. Banken deltar i samarbeten med andra mindre banker i syfte att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Banken säger nej till all form av finansiering gällande vapen, krigsmateriel, pornografisk verksamhet, tobak och droger. JAK ger inga lån till företag som avser att använda dem för spekulation, olaglig skatteplanering, placering i så kallade skatteparadis eller till mutor. JAK finansierar inget som bryter mot demokratiska metoder eller mot de mänskliga rättigheterna enligt FN:s konvention, Barnkonventionen och humanitärätten. Vårt ställningstagande för rättvisa och demokrati återfinns i Bankens särskilda bestämmelser.

JAK har tydliga riktlinjer att inte acceptera eller erbjuda gåvor, representation eller andra personliga fördelar som rimligen kan antas påverka en affärsuppgörelse. Bankens motverkande av korruption regleras i anvisningar för inköp vid jäv och rutin för avtal. Vi står även bakom flera internationella principer och konventioner. Se närmare i hållbarhetspolicyn som finns på Bankens hemsida.

Samarbeten

Bankens verksamhet grundar sig på kooperativa principer. Det innebär bland annat att vi samarbetar med andra kooperativa verksamheter för att skapa större gemensam medlemsnytta. Banken har fortsatt samarbete med Mikrofonden. Genom att erbjuda vägledning, stöd och garantier för lån kompletterar och underlättar Mikrofonden Bankens arbete och kan möjliggöra finansiering för Bankens juridiska medlemmar med fokus på de som driver sociala företag i olika associationsformer.

Vi är även medlemmar i Hela Sverige ska leva och Svensk Kooperation, som på olika sätt främjar lokala initiativ och alternativa boendeformer, vilket möjliggör för fler att bo kvar och verka utanför storstadsregionerna.

JAK har även ett samarbete med ClimateHero som gör det möjligt för medlemmar och andra att mäta sitt klimatavtryck.

Jämställdhet

Banken har en nolltolerans för diskriminering på grund av bland annat kön, etnicitet, religion, sexuell läggning och politiska åsikter. Vid långivning till medelstora och stora företag beaktas t.ex. jämställda ledningsgrupper med riktmärket att inget kön skall vara överrepresenterat (mer än 60 procent) i styrelse och ledningsgrupp. Internt följer vi samma riktlinje och så långt som möjligt

strävar även Banken efter att säkra inkludering ur andra aspekter i tillsättningar i styrelse och ledningsgrupper.

JAK arbetar även med lönekartläggning för att förebygga och främja jämställda löner. Löneskillnaderna mellan mäns och kvinnors heltidslöner är fortsatt små 2023. Kvinnornas och icke-binäras löner 2023 var 2 procent lägre än männens när det gäller samtliga tjänstemän, exklusive chefer.

Internt arbete

JAK tillämpar 7 timmars arbetsdag för anställda. Alla medarbetare är anslutna till kollektivavtal med Frelma och Finansförbundet. Anställda har också tillgång till friskvårdstimme, friskvårdsbidrag och företagshälsovård. För att säkerställa att ingen anställd diskrimineras och för att kartlägga stressnivå, trivsel och engagemang i organisationen genomförs bland annat en skyddsronde där skyddsansvariga går igenom verksamheten tillsammans med skyddsombud och andra berörda arbetstagare, samt pulsmätningar av personalens mående. Resultatet av undersökningarna diskuteras på både team- och ledningsnivå och insatser har gjorts för att förbättra enskilda medarbetares arbetssituation.

HÖGT BETYG I HÅLLBARHETSranking

JAK fick 96 procent godkänt i den senaste rankingen av bankernas hållbarhetsarbete, som genomförs av det internationella initiativet Fair Finance Guide (FFG). Högst betyg får Banken för sitt hållbarhetsarbete inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, biologisk mångfald, energi, skog, skatteflykt och korruption. Förutom kartläggningen av bankernas hållbarhet, gör Fair Finance Guide även fallstudier i efterhand för att kontrollera att efterlevnaden följs. Banken har relativt låga hållbarhetsrisker eftersom Banken bara lånar ut till små företag som är verksamma i Sverige.

FairFinanceGuide
Sverige

JAK har också erhållit certifieringen som "Fossil Free" av Green Bank, vilket innebär att vi förbinder oss att inte finansiera nya företag eller projekt inom fossila bränslen och visar tydligt att vi tar aktiv ställning mot klimatförändringar och arbetar för hållbara investeringar.

INTERN FÖRBRUKNING OCH KÖP AV CO₂-KREDITER

I Bankens dagliga verksamhet efterfrågar vi ekologiskt, lokalproducerat och rättvisemärkt i så stor utsträckning som möjligt och vegetarisk mat är norm vid våra riksarrangemang och styrelsemöten. Avfallet källsorteras och vi är anslutna till fjärrvärmenät och använder 100 procent förnybar el från vind, vatten, sol och biogas. Resor sker med tåg och annan kollektivtrafik. Anställda erbjuds även arbete och möten på distans. JAKs interna förbrukning av koldioxid 2023 var 14,68 ton. Elförbrukningen 2023 var 77,71 (80,49) MWh och total värmeförbrukning var 136,70 (140,82) MWh.

Koldioxidutsläpp 2023

2022 års siffror i parentes

 Transport & hotell	 Ei	 Mat	 Papper	 Totalt
2,15 ton (0,81 ton)	11,78 ton (11,00 ton)	0,72 ton (0,56 ton)	0,03 ton (0,04 ton)	14,68 ton (12,41 ton)

För att kompensera för utsläppen köper vi koldioxidkrediter i Gold Standard-certifierade klimatprojekt motsvarande dubbla utsläppsmängden. Krediter för 2023 års utsläpp köps för 30 ton i projektet Bhadla Solar Power Project i Indien. Projektet installerar en stor solcellsfarm för att utnyttja solenergi. Elen skickas ut i det lokala nätet och tränger undan fossila bränslen.

KÖNSFÖRDELNING

(se Not 9 Allmänna administrationskostnader)

Anställda

Medelantalet anställda: 32
 Varav män 12, kvinnor 19, icke-binära 1

Styrelsen

Män 5, kvinnor 3

Övriga ledande befattningshavare inklusive vd (arbetande per 31 december)

Män 3, kvinnor 2

TAXONOMI

Från och med 2022 gäller EU:s Taxonomiförordning för hållbara investeringar, vilket är ett gemensamt klassificeringssystem som tagits fram för att hjälpa investerare att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar för att nå en definition av vad som är hållbart. För att en aktivitet ska klassificeras som grön så ska den väsentligt bidra till minst ett av sex fastställda miljömål, uppfylla särskilda minimikrav för hållbarhet och inte orsaka skada för något av de övriga miljömålen. Detta system kommer innebära en markant ökning i kravet på hur och vad alla företag, även finansiella, rapporterar om sin hållbarhet.

För små och icke-komplexa kreditinstitut träder implementeringen av det nya regelverket i kraft den 1 januari 2026. JAK erbjuder inte investeringstjänster utan har sin största inverkan genom sin låneverksamhet. Inför detta behöver JAK bygga vidare utifrån den nya hållbarhetspolicyn med en mer systematisk klassificering av bankens lån och krediter och utveckling av mätning av låneportföljens miljöpåverkan.

Inför 2023 har Finansinspektionen publicerat sina prioriterade områden för granskning, varav ett är att granska bankernas risk för s.k. greenwashing. Det kan ses som en ytterligare tydlighet i att de reglerande myndigheterna tar det hållbarhetsperspektiv som alltmer genomsyrar finansmarknaden på största allvar.

REDOVISNINGSPRINCIPER

Hållbarhetsrapporten ingår i Bankens årsredovisning 2023 och redovisningen är utförd med hänvisning till GRI-Standarderna. Underlaget är hämtat från Bankens interna finansiella system, styrdokument och medarbetarnas rapportering. Företaget ZeroMission har hjälpt oss med uträkning av årets klimatpåverkan. Bankens föregående hållbarhetsrapport publicerades tillsammans med 2022 års årsredovisning. Ingen tredjepartsgranskning har gjorts av GRI-redovisningen.

RISKER OCH HUR VI HANTERAR DEM

Bankens förhållningssätt till risk innebär att Banken undviker att låna ut eller placera med hög risk. Mer information om Bankens riskhantering finns i avsnittet Riskhantering i förvaltningsberättelsen samt i **Not 3** Riskhantering.

KLAGOMÅSHANTERING AVSEENDE HÅLLBARHETSFRÅGOR

Inga klagomål avseende hållbarhetsfrågor inkom under året.

KONTAKTPERSON

Kontaktperson för hållbarhetsrapporten är verkställande direktör Daniel Söderberg, daniel.soderberg@jak.se.

GRI innehållsindex

JAK Medlemsbank har rapporterat informationen som återfinns i detta GRI-index för perioden 2023-01-01 – 2023-12-31 med hänvisning till GRI Standarderna.

STANDARDUPPLYSNING	INDIKATOR	SIDA
Företaget och dess rapportering		
2-1	Detaljer om företaget	6, 12
2-2	Enheter som inkluderas i redovisningen	12
2-3	Redovisningsperiod och intervall	6, 9, 12
2-4	Förändring av information	Inga förändringar har skett jämfört med förra perioden.
2-5	Extern granskning	9
Verksamhet och anställda		
2-6	Aktiviteter, varumärke, produkter och tjänster	6-7, 12-13
2-7	Information om anställda	9, 42
Styrning		
2-9	Styrelsens sammansättning	39-41
2-10	Val av styrelse	13
2-20	Process för att fastställa ersättning	39
Strategi, policy och praxis		
2-22	Uttalande om strategi för hållbar utveckling	4
2-23	Policyåtaganden	Se Hållbarhetspolicy på jak.se
2-24	Integrering av policyåtaganden	Se Hållbarhetspolicy på jak.se
2-27	Regelefterlevnad	27
2-28	Medlemskap i organisationer	7
Intressentengagemang		
2-29	Intressentgrupper	13
2-30	Kollektivavtal	8
Väsentliga områden		
3-1	Process för att definiera redovisningens innehåll och avgränsning	6
3-2	Frågor som identifierats som väsentliga	6
3-3	Hantering av väsentliga områden	Se Hållbarhetspolicy på jak.se
201-1	Skapat och fördelat ekonomiskt värde	12
205-1	Risker relaterade till korruption	7
302-1	Företagets egen energiförbrukning	8
404-2	Kompetensutveckling	7
405-2	Löneskillnader mellan kön	7-8

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktör för JAK Medlemsbank med organisationsnummer 516401-9969 (nedan JAK eller Banken) lämnar härmed årsredovisning för Bankens verksamhetsår 2023, det tjugosjätte året som medlemsbank. Föregående års värden presenteras inom parentes och beloppen anges i tusental kronor om inget annat uppges.

SAMMANFATTNING

Under 2023 har JAK kunnat se en tydlig vändning av rörelseresultatet med en halvering av de senaste årens negativa resultat. Årets resultat blev -6,1 (-12,3) miljoner kronor. Förutom att ränteläget har bidragit till den positiva utvecklingen så har ett intensivt arbete med fokus på bankens kostnader genomförts under året.

Räntenettot har ökat jämfört med föregående år. De stigande marknadsräntorna har gett högre avkastning på Bankens likviditetsreserv. För att kunna uppnå kostnadstäckning har JAK höjt utlåningsräntorna under året och i kombination med ökade volymer bidrar detta också till ökade intäkter. Även kostnaderna har ökat, främst på grund av fortsatt stora satsningar för att hantera äldre brister, stärka kompetensen internt samt utveckla förutsättningar för att nå full kostnadstäckning.

Utlåningen har minskat med 10,2 procent jämfört med föregående år. Bankens utlåningsprodukter är fortsatt attraktiva och efterfrågas av befintliga och nya medlemmar. Minskningen av utlåningen beror på lägre inlåningsvolymen än förväntat. Inlåningen har minskat med 14,7 procent jämfört med 2022. En nedåtgående inlåning, till följd av förändrat ränteläge, leder till ett lägre likviditetsöverskott i Banken, vilket i sin tur begränsar möjligheterna till att bibehålla en hög utlåningstakt enligt plan. Banken analyserar och utvärderar olika möjligheter för att förbättra situationen och har bland annat lanserat en ny produkt i form av tidsbunden inlåning med ränta för juridiska personer. Fler inlåningsprodukter är att vänta under 2024.

För att öka medlemsnyttan och återgå till att löpande återbetala medlemsinsatser pågår ett omfattande förändringsarbete där fokus ligger på att vända det negativa resultatet. Under 2023 har Banken ansökt om och erhållit ett tidsbegränsat tillstånd från Finansinspektionen att överlåta medlemsinsatser. Tillståndet medför att erlagd ny frivillig medlemsinsats kan ersätta befintlig medlemsinsats. Därmed kan insatser återbetalas utan att kärnprimärkapitalet påverkas, inom ramen för Finansinspektionens tillstånd. Utveckling av affären med förnyelse av produkt- och tjänsteutbud för att bättre möta våra medlemmars behov och förväntningar i kombination med räntejusteringar, kostnadskontroll och kompetenshöjning bedöms vara kritiska framgångsfaktorer för att bedriva en hållbar bankverksamhet med fokus på värdeskapande för medlemmar. Periodens resultat, om än negativt, visar att Bankens insatser har gett resultat och med fortsatt fokus kommer styrelsens uppsatta mål om full kostnadstäckning uppnås.

VERKSAMHETENS ART, INRIKTNING OCH AFFÄRSMODELL

JAK Medlemsbank är en idéburen och demokratiskt styrd bank, utan vare sig vinstutdelning eller bonusar. Vi bedriver bankverksamhet som verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi, med medlemmarnas ekonomiska intresse i fokus.

Bankens kontor finns i Skövde. Verksamheten riktar sig till privatpersoner, företag och organisationer i Sverige.

Kärnan i verksamheten utgörs av in- och utlåning samt grundläggande betaltjänster. Genom Kooperation erbjuds medlemmarna långsiktigt hållbara finansiella produkter och tjänster.

Syfte

Banken ska bidra till ett hållbart samhälle för människa, miljö och ekonomi genom att arbeta för en lägre skuldsättning i samhället och ett minskat resursuttag från miljön.

Utöver att vara en aktör på bankmarknaden vill vi också göra skillnad, ett positivt avtryck i världen, tillföra något som andra banker inte gör.

Kapitalförsörjning

Kapitalförsörjning avseende eget kapital sker genom överskott och genom medlemsinsatser.

Kapitalförsörjning avseende likviditet sker genom inlåning från Bankens medlemmar. Likviditet lånas inte upp på marknaden utanför medlemskretsen. I den händelse att det uppstår likviditetsbrist skapas en kö för utlåningen. JAK har haft en lånekö sedan november 2022. Se vår hemsida jak.se för information om hur kösystemet fungerar.

	2023	2022	Δ
Utlåning till allmänheten	912 822	1 016 734	-10,2 %
Inlåning från allmänheten	1 062 728	1 246 204	-14,7 %
Balansomslutning	1 183 159	1 374 569	-13,9 %
Räntenetto	38 606	22 022	75,3 %
Kostnader	-52 565	-43 687	20,3 %
Kreditförluster	614	200	207,0 %
Rörelseresultat	-6 116	-12 252	-50,1 %
K/I-tal	1,13	1,39	
Likviditetstäckningsgrad (LCR), %	839 %	858 %	
Stabil nettofinansieringskvot (NSFR), %	170 %	173 %	
Kvot utlåning/inlåning, %	85,9 %	81,6 %	
Kärnprimärkapitalrelation, %	22,3 %	19,9 %	
Bruttosoliditet, %	8,4 %	7,1 %	
Medelantalet anställda, #	32	31	3,2 %
Medlemmar, #	20 589	22 794	-9,7 %

Prissättning

Vi använder oss av en enkel och transparent prissättning som strävar efter att varje medlem ska bära de kostnader denne medför för verksamheten, utan möjlighet att förhandla.

Skuldfrihet

Vi rekommenderar alltid låntagaren att amortera så mycket som möjligt för att bli skuldfri inom en rimlig tid.

Flera av våra produkter har sparkrav, som antingen kan uppfyllas före ett lån tas eller under tiden som lånet löper. Sparande under lånets löptid fungerar som ett bundet sparande och släpps efter att lånet slutamorterats samt i förekommande fall efter att sparpoängsbalans uppnåtts. I vår nya produktportfölj kan deltagande i bankens sparlånesystem göras genom att spara under lånetiden, betala en sparlätningsavgift eller tillföra sparpoäng. Bindningstiden för sparandet kan variera under lånets löptid och återbetalning sker årligen enligt särskilda villkor.

Marknadsföring

JAK använder flera olika kanaler för marknadsföring, däribland vår medlemstidning Grus & Guld. Tidningen nylanserades under 2023 som levande digital nyhetssajt som löpande uppdateras med nya artiklar, i syfte att öka den allmänna medvetenheten kring aktuella frågeställningar om hållbarhet och hur hushålls- och samhällsekonomi fungerar. Artiklarna har delats via sociala medier för att få ökad spridning och för att marknadsföra JAK. Den digitala sajten kompletterades med ett fysiskt nummer av Grus & Guld som gavs ut under hösten 2023.

En annan kanal för marknadsföring och folkbildning är våra medlemsträffar där medlemmar får information om Banken och får möjlighet att uttrycka sig.

Intressenter, leverantörer och samarbetspartners

De intressenter vi ska ha en dialog med är Bankens medlemmar, förtroendevalda, medarbetare och samarbetspartners. Andra viktiga intressenter är leverantörer, myndigheter, revisorer och andra finansiella aktörer.

ORGANISATION

Föreningsstämman är föreningens högsta beslutande organ. Föreningsstämman beslutar om föreningens övergripande styrdokument, stadgar och särskilda bestämmelser, samt utser förtroendevalda.

Styrelsen har det fulla och yttersta ansvaret för föreningens verksamhet. Styrelsen utser den verkställande direktören.

Den operativa verksamheten leds av den verkställande direktören i sju huvudsakliga avdelningar. Se jak.se för aktuell organisationskarta.

ALLMÄNT OM ÅRET SOM GÅTT

Under 2023 har Banken ansökt om och erhållit ett tidsbegränsat tillstånd från Finansinspektionen att överlåta medlemsinsatser. Tillståndet medför att en erlagd ny frivillig medlemsinsats kan ersätta en befintlig medlemsinsats. Därmed kan insatser återbetalas utan att kärnprimärkapitalet påverkas, inom ramen för det högsta belopp för vilket Finansinspektionen har givit sitt godkännande. Detta har

inneburit att vi har kunnat påbörja återbetalningen av medlemsinsatser. Under året överläts insatser uppgående till 0,6 miljoner kronor.

Sedan slutet av 2022 har JAK haft en lånekö. Detta är på grund av att utlåningen tagit fart medan inlåningen inte har utvecklats i samma riktning och Banken därför nått en punkt där utlåningen behöver bromsas.

Ett stort fokus under 2023 har legat på åtgärder för att vända det negativa resultatet. Detta har bland annat inneburit kostnadsbesparingar med omförhandling och uppsägning av avtal, samt att utlåningsräntan har justerats i tre omgångar. JAK har även tvingats att säga upp en tredjedel av personalstyrkan på grund av arbetsbrist, vilket får effekt under 2024.

I april tillträdde ny chef för Financial Crime Prevention. Samtidigt trädde en omorganisation i kraft i syfte att effektivisera arbetet samt tydliggöra varje avdelnings roll inom organisationen. Både avdelningar och roller förändrades, nya tillkom och andra förändrades. Aktuell organisationskarta återfinns på Bankens hemsida.

Under våren nylanserades medlemstidningen Grus & Guld i ett digitalt format. Under hösten utkom även ett fysiskt nummer.

JAK bjöd in till fyra medlemsträffar under året där medlemmarna får möjlighet att uttrycka sig och få mer information om och från Banken. Vi har även bjudit in externa föreläsare till träffarna.

I maj hölls årsstämman i ABF-huset i Stockholm, i kombination med elektronisk uppkoppling. Stämman fattade beslut om diversifierad medlemsavgift mellan olika medlemskategorier, samt möjlighet att erbjuda ränta på inlåning. Beslut fattades även om en sänkning av minsta antal styrelseledamöter i syfte att undvika extrastämmor, samt bildandet av en permanent arrangörsgroup för medlemsaktiviteter, vilket bedöms förbättra medlemsengagemanget framöver. I december hölls en extra stämma via elektronisk uppkoppling i kombination med poströstning. Stämman beslutade om stadgeändringar gällande tidpunkt för upphörande av medlemskap och meddelande till medlemmar.

Under hösten lanserade JAK en ny produkt i form av tidsbunden inlåning med ränta för juridiska personer. Även en ny version av vår internetbank lanserades.

MEDLEMSUTVECKLING

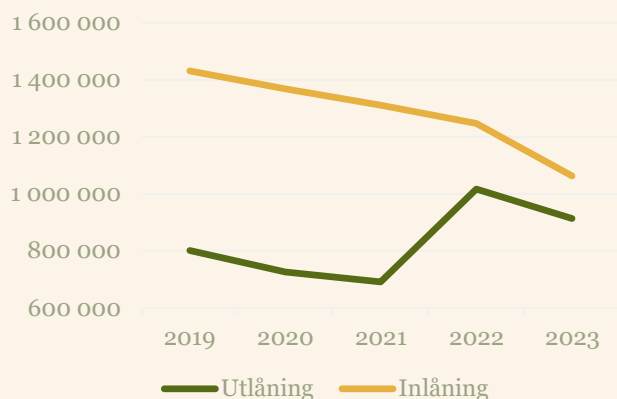
Vid utgången av 2023 var vi totalt 20 589 medlemmar, vilket innebär en minskning med 2 205 medlemmar.

UTLÅNING

Nyutlåningen landade på totalt 68,7 (471,9) miljoner kronor och snittlånet var 1 057 (1 124) tusen kronor.

Den totala utlåningen till allmänheten, efter avdrag för kreditreserveringar för förväntade kreditförluster, uppgick till 912,9 (1 016,7) miljoner kronor. Den minskade utlåningen kan förklaras av att Banken behövt införa lånekö då inlåningen inte ökat i samma takt som efterfrågan på utlåning.

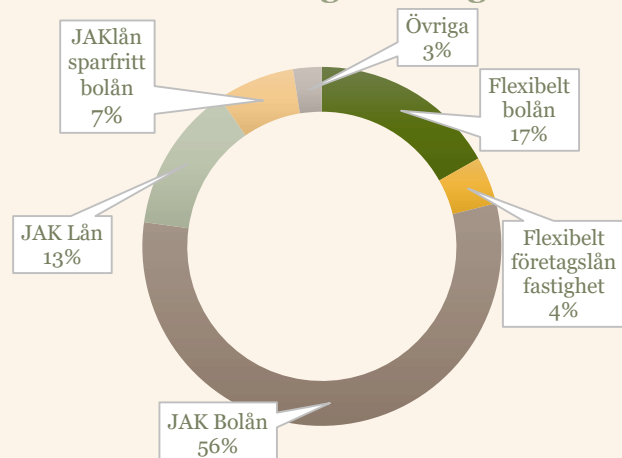
Utveckling in- och utlåning

Lånekö. Figuren visar hur utlåningen tagit fart de senaste åren och hur inlåningen inte utvecklats i samma riktning, vilket är anledningen att JAK behövt upprätta lånekö.

Den största delen av utlåningen består av bolån med säkerhet i fastighet.

Fördelning utlåning

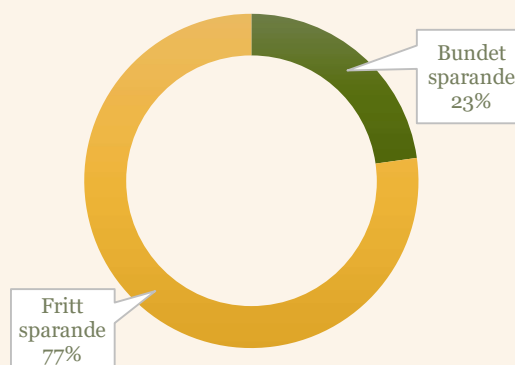

Goda säkerheter. Figuren visar att JAKs utlåningsportfölj till största del består av bolån med säkerhet i fastighet.

INLÅNING

Den totala inlåningen uppgick till 1 062,7 (1 246,2) miljoner kronor. Av inlåningen är 242,2 (267,5) miljoner kronor bundet sparande. Det bundna sparandet minskade med 9,4 procent under året och det fria sparandet minskade med 16,2 procent. Minskat bundet sparande kan förklaras av Bankens förändrade produktutbud, där nya produkter inte kräver en motprestation i form av sparande från låntagaren.

Fördelning inlåning

RESULTAT

Årsresultatet uppgick till -6,1 (-12,3) miljoner kronor, vilket innebär en resultatförbättring på 6,2 miljoner kronor.

Räntenettet ökade med 75,3 procent och var 38,6 (22,0) miljoner kronor. Läs mer i [Not 4 Räntenetto](#).

Bankens kostnader före kreditförluster uppgick till 52,6 (43,7) miljoner kronor. Ökningen beror främst på satsningar för att åtgärda tidigare brister och stärka kompetensen för att öka den framtida lönsamheten. Återförda kreditförluster har under de senaste åren gett positiva resultat på 0,6 (0,2) miljoner kronor. Läs mer i [Not 11 Kreditförluster, netto](#).

EKONOMISK STÄLLNING

Balansomslutningen uppgick vid årets slut till 1 183,2 (1 374,6) miljoner kronor. Bankens egna kapital uppgick till 109,8 (118,9) miljoner kronor och en soliditet på 9,3 (8,7) procent.

LIKVIDITET OCH PLACERINGAR

Likviditet som inte lånas ut till medlemmar placeras i certifikat och obligationer utgivna av stat, kommun, företag och kreditinstitut. Likviditet finns också på konton hos andra banker, hos Riksbanken och på skattekontot. Placeringarna sker med låg risk och endast i svenska kronor.

Det finns krav på att alla banker ska ha tillräckligt med likvida tillgångar för att klara verkliga och simulerade kassautflöden under trettio dagar och Bankens likviditetsreserv ska enligt interna regler vara minst 10 procent av inlåningen.

Likviditetstäckningsgraden (LCR) var vid utgången av året 839 (858) procent och den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR) var 170 (173) procent. Lagstadgade krav för LCR och NSFR är 100 procent. Därmed uppfylls lagkraven med god marginal.

Kvoten utlåning i förhållande till inlåning uppgår till 0,86 (0,82). Uppföljning av likviditeten sker dagligen. Stresstester och prognoser för likviditet genomförs löpande och även i Bankens Interna kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU).

KAPITALBAS – KAPITALRELATION

Bankens kapitalbas uppgår till 98,9 (97,2) miljoner kronor. För kreditrisk tillämpas schablonmetoden och för operativ risk tillämpas basmetoden. Banken har en kapitalbas som överstiger det lagstadgade minimikapitalkravet, inklusive kapitalkrav för kapitalkonserveringsbuffert och kontryckisk kapitalbuffert. Kapitalbasen täcker även kravet för ytterligare identifierade risker i verksamheten i IKLU. IKLU-processen är ett verktyg som säkerställer att Banken på ett tydligt och korrekt sätt identifierar, värderar och hanterar alla de risker Banken är exponerad för samt gör en bedömning av det interna kapitalbehovet i relation till detta. Läs mer i [Not 31](#) Kapitaltäckning.

RISKHANTERING

I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten fastställer styrelsen, som ytterst ansvarig för den interna kontrollen i Banken, styrdokument för verksamheten. Risker och osäkerhetsfaktorer i Bankens verksamhet utgörs förutom av kreditrisk, marknadsrisk och ränterisk av operativa risker som kan sammanfattas i risk för fördröjd återbetalning av medlemsinsatser, intjäningsrisk och regelefterlevnadsrisk. Läs mer nedan samt i [Not 3](#) Riskhantering.

RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Fördröjd återbetalning av medlemsinsatser

Under tiden som Banken saknat tillstånd för återbetalning av medlemsinsatser har en kö bildats och återbetalning skjutits upp. Vid återbetalning får de som väntat längst sin insats först.

När en låntagare fullgjort sina förpliktelser gentemot Banken förväntar sig låntagaren att Banken ska återbetala insatsen som låntagaren räknat med att återfå.

Den risk som föreligger omfattar att återbetalning av medlemsinsatser är uppskjuten och att beloppet som ska återbetalas är ansenligt. Banken prövar löpande utrymmet att göra återbetalningar respektive överlåtelse av medlemsinsatser som sagts upp till återbetalning och som är kvalificerade för återbetalning enligt gällande lag och internt regelverk. Bedömningen görs i Bankens Interna kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU). Bedömer ledning och styrelse att det finns utrymme för återbetalningar lämnas en ansökan till FI om att få tillstånd att återbetala eller överlåta insatser inom ramen för detta utrymme.

Förändring från obligatorisk till frivillig medlemsinsats

En ny kapitaliseringsmodell efter ändrade regler ökar risken för att frivilliga insatser inte erläggs i tillräcklig grad. Låntagare som erlägger en frivillig överinsats får en ränterabatt på bolån. Erläggs inga nya insatser så minskar Bankens kapitalbas.

Lönsamhet

Banken har inte kunnat visa överskott de senaste fem åren. Under skott innebär att Banken inte har full kostnadstäckning, vilket minskar det egna kapitalet. Den risk som föreligger är att Banken inte lyckas uppnå överskott och att detta leder till ett förlorat förtroende från medlemmar och omvärld. Ett omfattande transformationsarbete pågår för att se över kostnader, prissättning och villkor på produkter och tjänster, försäljning, marknadsarbete samt samarbeten.

Kreditrisk

Förändringar på bostadsmarknaden har resulterat i en negativ värdeutveckling av bostäder. Detta tillsammans med stigande räntor utgör en ökande kreditrisk för Banken.

Risker som föreligger omfattar bland annat att låntagare inte klarar av att betala sina lån och att Banken därmed får högre kreditförluster.

Nya regelverk och omvärldsförändringar

Nya omfattande och komplexa regelverk och en allt snabbare digital utveckling på bankmarknaden utgör stora utmaningar för JAK som liten bank.

Risker som föreligger omfattar bland annat Bankens kapacitet att öka medlemsnyttan för att fortsatt vara ett aktuellt bankalternativ för våra medlemmar och samtidigt följa med i den snabba regulatoriska och digitala utvecklingen.

INSATSBELOPP

De insatser som normalt ska återbetalas under 2024 avser låneinsatser och överinsatser kopplade till lån som slutbetalats under perioden december 2022 till november 2023 och var ett belopp på 6,6 miljoner kronor. Banken arbetar kontinuerligt för att möjliggöra återbetalningar och överlåtelse. För mer information se [Not 26](#) Eventualförpliktelser.

När Banken befinner sig i ett normalläge ska låneinsatser och överinsatser regelbundet återbetalas till medlemmar efter intern prövning och tillstånd från Finansinspektionen.

Föreningsstämman har genom stadgeändring även infört en modell för överlåtelse av insats från medlem till medlem. Syftet med denna nya modell är att insatskapitalet ska ligga intakt över tid samtidigt som Banken möjliggör för medlemmar som väntar på återbetalning av insats att återfå denna genom en överlåtelse till en medlem som ska erlagga insats. Bedömning av möjligheterna till återbetalning och överlåtelse görs i Bankens Interna kapital- och likviditetsutvärdering. Vd ansvarar för processen och beslut fattas av styrelsen. Bedömer ledning och styrelse att det finns utrymme för återbetalningar och överlåtelse ska en ansökan lämnas till Finansinspektionen om att få tillstånd att återbetala alternativt överlåta insatser inom ramen för detta utrymme. Efter erhållet tillstånd från Finansinspektionen sker överlåtelse och återbetalning i turordning där de som väntat längst återfår sin insats först.

Bankens ekonomiska ställning ger inte upphov till annan bedömning än att Banken förväntas fullgöra sina förpliktelser. Styrelsens bedömning är att Bankens eget kapital, så som det redovisas i årsredovisningen, är tillräckligt stort i förhållande till verksamhetens omfattning.

Beträffande Bankens resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA EKONOMISK UTVECKLING

Återgång till lönsamhet samt utveckling av affären med förnyelse av produkt- och tjänsteutbud kommer fortsatt att vara i fokus under 2024. Banken planerar att fortsatt ersätta, komplettera och utveckla

produkter och tjänster i syfte att skapa ökad medlemsnytta samt en långsiktigt hållbar bank. Bland annat kommer Banken under 2024 att lansera bundet sparkonto med inlåningsränta för privatpersoner.

Bankens primära affär är bolån. I takt med att äldre bolåneprodukter, med bunden räntesats, ersätts med den nya bolåneprodukten, med rörlig räntesats, är det viktigt att kontinuerligt justera räntorna utifrån förändrade marknadsräntor. Under 2023 gjordes tre räntejusteringar och Banken kommer fortsatt justera räntenivåer vid behov för att bättre reflektera det allmänna ränte- och marknadsläget för att kunna uppnå kostnadstäckning. De högre räntorna, tillsammans med den nya modellen med differentierade medlemsavgifter, där varje medlem betalar för de tjänster man använder, förväntas bidra till ökade intäkter. De högre intäkterna, tillsammans med de omfattande åtgärderna som vidtagits för att minska kostnaderna, skapar förutsättningar för att återgå till ett positivt resultat 2024.

Bankens fastighet i Skövde ligger ute till försäljning då Banken har behov av mindre och mer ändamålsenliga lokaler.

Genom fortsatt noggrann kostnadskontroll, justerad prissättning och välavvägda satsningar adderar vi medlemsnytta och skapar grunden för en långsiktigt hållbar medlemsbank.

HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Inga händelser av väsentlig betydelse har inträffat efter balansdagen.

FÖRSLAG TILL BEHANDLING AV ÅRETS RESULTAT

Styrelsen föreslår för stämman att årets resultat balanseras i ny räkning enligt följande:

(kr)

Årets förlust	-6 115 978
Balanseras i ny räkning	-6 115 978

FEM ÅR I SAMMANDRAG

NYCKELTAL	2023	2022	2021	2020	2019
Utveckling					
Utlåning ultimo	912 882	1 016 734	691 528	725 214	800 515
Förändring under året, %	-10,2 %	47,0 %	-4,6 %	-9,4 %	-13,6 %
Inlåning ultimo	1 062 728	1 246 204	1 310 752	1 367 678	1 431 178
Förändring under året, %	-14,7 %	-4,9 %	-4,2 %	-4,4 %	-5,9 %
Kapital					
Soliditet (beskattat eget kapital + 78,6 % av obeskattade reserver i % av balansomslutningen)	9,3 %	8,7 %	7,5 %	7,4 %	7,2 %
Summa riskvägt exponeringsbelopp	444 666	488 598	422 210	432 933	435 501
Kärnprimärkapitalrelation, %	22,3 %	19,9 %	22,9 %	22,7 %	23,0 %
Primärkapitalrelation, %	22,3 %	19,9 %	22,9 %	22,7 %	23,0 %
Total kapitalrelation, %	22,3 %	19,9 %	22,9 %	22,7 %	23,0 %
Resultat					
Rörelseresultat/volym (rörelseresultat i % av volym)	-0,3 %	-0,5 %	-0,5 %	-0,4 %	-0,2 %
Avkastning totala tillgångar (Årets resultat i % av balansomslutning)	-0,5 %	-0,9 %	-0,7 %	-0,5 %	-0,3 %
K/I-tal efter kreditförluster (summa kostnader inkl. kreditförluster i relation till räntenetto + rörelseintäkter) ¹	1,13	1,39	1,34	1,18	1,12
Kostnader/medlemsavgift (administrativa kostnader, avskrivningar samt övriga rörelsekostnader, i förhållande till medlemsavgifter)	7,88	6,10	5,38	4,85	4,41
Kreditförluster					
Kreditförlustnivå (kreditförluster i % av ingående balans för utlåning till allmänheten)	-0,06 %	-0,03 %	-0,19 %	-0,11 %	0,05 %
Övriga uppgifter					
Medelantal anställda	32	31	28	29	28

¹ Exceptionella intäkter och kostnader ingår ej i beräkning av K/I-tal för jämförelseåret.

RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR	2023	2022	2021	2020	2019
Resultaträkning					
Räntenetto	38 606	22 022	21 353	24 334	27 382
Erhållna utdelningar	0	38	52	0	0
Provisionsnetto	492	-31	599	919	-1 280
Nettoresultat av finansiella transaktioner	0	-58	0	0	-124
Övriga intäkter	6 737	9 264	7 698	8 859	9 075
Summa intäkter	45 835	31 235	29 702	34 112	35 053
Allmänna administrationskostnader	-46 482	-39 162	-36 455	-36 894	-34 921
Övriga rörelsekostnader ²	-6 083	-4 525	-4 805	-5 861	-4 500
Kreditförluster	614	200	1 400	878	-442
Summa kostnader	-51 951	-43 487	-39 860	-41 877	-39 863
Rörelseresultat	-6 116	-12 252	-10 158	-7 765	-4 810
Skatter	0	0	0	0	0
Årets resultat	-6 116	-12 252	-10 158	-7 765	-4 810
Balansräkning					
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	47 539	99 904	28 780	90 691	45 082
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	80 669	96 088	96 504	97 017	142 273
Utlåning till kreditinstitut	98 637	106 625	225 010	172 681	173 962
Utlåning till allmänheten	912 882	1 016 734	691 528	725 214	800 515
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14 019	14 081	50 406	70 649	176 646
Aktier och andelar	4 344	5 019	4 596	5 102	8 482
Materiella och immateriella tillgångar	11 899	12 727	14 046	15 262	16 383
Övriga tillgångar ³	2 222	10 836	301 193	292 237	169 328
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	10 948	12 555	15 117	17 767	20 626
Summa tillgångar	1 183 159	1 374 569	1 427 180	1 486 620	1 553 297
Skulder till kreditinstitut	1 955	1 666	1 960	1 760	1 899
Inlåning från allmänheten	1 062 728	1 246 204	1 310 752	1 367 678	1 431 178
Övriga skulder	2 769	2 533	2 899	3 225	2 625
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	5 866	5 224	4 555	4 472	5 566
Avsättningar	8	24	9	70	0
Summa skulder	1 073 326	1 255 651	1 320 175	1 377 205	1 441 268
Eget kapital	109 833	118 918	107 005	109 415	112 029
Summa skulder och eget kapital	1 183 159	1 374 569	1 427 180	1 486 620	1 553 297

² Inklusive avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar.

³ Inklusive aktuell skattefordran.

Resultaträkning

1 JANUARI–31 DECEMBER	NOT	2023	2022
Ränteintäkter		41 025	24 585
Räntekostnader		-2 419	-2 563
Räntenetto	4	38 606	22 022
Erhållna utdelningar		0	38
Provisionsintäkter	5	2 376	1 937
Provisionskostnader	6	-1 884	-1 968
Nettoresultat av finansiella transaktioner	7	0	-58
Övriga rörelseintäkter	8	6 737	9 264
Summa rörelseintäkter		7 229	9 213
Summa räntenetto och rörelseintäkter		45 835	31 235
Allmänna administrationskostnader	9	-46 482	-39 162
Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar	18, 19	-1 770	-1 647
Övriga rörelsekostnader	10	-4 313	-2 878
Summa kostnader före kreditförluster		-52 565	-43 687
Resultat före kreditförluster		-6 730	-12 452
Kreditförluster, netto	11	614	200
Rörelseresultat		-6 116	-12 252
Skatt på årets resultat	12	0	0
Årets resultat		-6 116	-12 252

Rapport över totalresultat

1 JANUARI–31 DECEMBER	2023	2022
Årets resultat	-6 116	-12 252
Övrigt totalresultat	0	0
Årets totalresultat	-6 116	-12 252

Balansräkning

31 DECEMBER	NOT	2023	2022
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker		47 539	99 904
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	13	80 669	96 088
Utlåning till kreditinstitut	14	98 637	106 625
Utlåning till allmänheten	15	912 882	1 016 734
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16	14 019	14 081
Aktier och andelar	17	4 344	5 019
Immateriella anläggningstillgångar	18	8 207	9 016
Materiella tillgångar	19	3 692	3 711
Aktuell skattefordran	12	482	356
Övriga tillgångar	20	1 740	10 480
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15, 21	10 948	12 555
Summa tillgångar		1 183 159	1 374 569
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	22	1 955	1 666
Inlåning från allmänheten	23	1 062 728	1 246 204
Övriga skulder	24	2 769	2 533
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	25	5 866	5 224
Avsättningar		8	24
Summa skulder		1 073 326	1 255 651
Eget kapital			
Bundet eget kapital		177 071	192 292
<i>Grundinsatser</i>		5 422	6 162
<i>Låneinsatser</i>		145 166	155 983
<i>Frivilliga medlemsinsatser</i>		5 454	5 454
<i>Överinsatser</i>		18 531	10 921
<i>Reservfond</i>		2 498	13 772
Fritt eget kapital		-61 122	-61 122
<i>Balanserat resultat</i>		-61 122	-61 122
Årets resultat		-6 116	-12 252
Summa eget kapital	29	109 833	118 918
Summa skulder och eget kapital		1 183 159	1 374 569

Rapport över förändring i eget kapital⁴

1 JANUARI–31 DECEMBER 2023

	Grund- insatser	Låneinsatser	Frivilliga med- lemsinsatser	Frivilliga överin- satser	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 1 januari 2023	6 162	155 983	5 454	10 921	13 772	-61 122	-12 252	118 918
Förändring av insatser	238	-10 817		7 610				-2 969
Till reservfond överförda insatser	-978				978			0
Omföring föregående års resultat					-12 252		12 252	0
Periodens resultat							-6 116	-6 116
Utgående eget kapital 31 december 2023	5 422	145 166	5 454	18 531	2 498	-61 122	-6 116	109 833

1 JANUARI–31 DECEMBER 2022

	Grund- insatser	Låneinsatser	Frivilliga med- lemsinsatser	Frivilliga överin- satser	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 1 januari 2022	6 331	143 190	5 474	0	23 290	-61 122	-10 158	107 005
Förändring av insatser	471	12 793	-20	-10 921				24 165
Till reservfond överförda insatser	-640				640			0
Omföring föregående års resultat					-10 158		10 158	0
Periodens resultat							-12 252	-12 252
Utgående eget kapital 31 december 2022	6 162	155 983	5 454	10 921	13 772	-61 122	-12 252	118 918

⁴ En beskrivning av vad olika delar av eget kapital består av finns i [Not 2](#) Redovisningsprinciper.

Kassaflödesanalys⁵

1 JANUARI–31 DECEMBER	2023	2022
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	-6 116	-12 252
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet⁶		
Avskrivningar	1 770	1 664
Kreditförluster exkl. återvinningar	-395	39
Övriga justeringsposter	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-4 741	-10 549
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Förändring värdepapper	15 480	36 742
Förändring utlåning till allmänheten	104 231	-325 230
Förändring inlåning från allmänheten	-183 476	-64 548
Förändring utlåning till kreditinstitut	1 000	80 066
Förändring skulder till kreditinstitut	289	-294
Förändring övriga tillgångar	10 223	292 916
Förändring övriga skulder	877	305
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-56 177	9 408
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella och immateriella tillgångar	-942	-345
Investering i aktier och andelar	0	-423
Avyttring aktier och andelar	675	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-267	-768
Finansieringsverksamheten		
Insatser från medlemmar	-2 969	24 165
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 969	24 165
Årets kassaflöde	-59 353	32 805
Likvida medel vid årets början	205 529	172 724
Likvida medel vid årets slut	146 176	205 529
Följande delkomponenter ingår i likvida medel		
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	98 637	99 904
Utlåning till kreditinstitut (exkl. bunden utlåning)	47 539	105 625
Summa	146 176	205 529

Utlåning till kreditinstitut och kortfristiga placeringar klassificeras som likvida medel enligt följande utgångspunkter: de har en obetydlig risk för värdefluktuationer, de kan lätt omvandlas till kassamedel

och ränteskillnadsersättningen är oväsentlig, de har en löptid om högst tre månader från anskaffningstidpunkten.

⁵ Kassaflödesanalysen är gjord med indirekt metod.

⁶ Ingen skatt har betalats, kassaflödet påverkas därför inte. De inbetalda räntorna från utlåning till allmänheten är i närheten av de intäktsförda beloppen i **Not 4** Räntenetto.

Noter till de finansiella rapporterna

Not 1 Uppgifter om Banken

Årsredovisningen avges per 31 december 2023 och avser JAK Medlemsbank med organisationsnummer 516401–9969 och med säte i Skövde.

Postadressen är Box 216, 541 25 Skövde. Besöksadressen är Vasagatan 14.

Not 2 Redovisningsprinciper

ÖVERENSSTÄMMELSE MED NORMGIVNING OCH LAG

Bankens årsredovisning är upprättad enligt Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2008:25) och i enlighet med tillämpliga ändringsföreskrifter från tidigare år och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer. Banken tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS och med detta avses standarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden, så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning, ska tillämpas.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 25 mars 2024. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på Bankens årsstämma den 25 maj 2024. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår.

VÄRDERINGSGRUND VID UPPRÄTTANDE AV BANKENS FINANSIELLA RAPPORTER

Tillgångar och skulder är redovisade till historiska anskaffningsvärden. Finansiella tillgångar och skulder är redovisade till upplupet anskaffningsvärde, förutom tillgångar som värderas till verkligt värde eller anskaffningsvärde bestående av aktier och andelar. Se [Not 13](#) Belåningsbara statsskuldförbindelser, [Not 16](#) Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt [Not 28](#) Finansiella tillgångar och skulder.

FUNKTIONELL VALUTA OCH RAPPORTERINGSVALUTA

Bankens funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental.

BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR I DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS kräver att Bankens ledning gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Bedömningar gjorda av ledningen vid tillämpningen av lagbegränsad IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i påföljande års finansiella rapporter beskrivs närmare senare i denna not samt i [Not 30](#) Viktiga uppskattningar och bedömningar.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Ingen av de nya eller ändrade redovisningsreglerna som trädde i kraft den 1 januari 2023 har haft någon väsentlig inverkan på Bankens finansiella rapporter. Ändringar har genomförts i IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, och dessa innebär att tidigare krav att upplysa om betydande redovisningsprinciper har ersatts med krav att upplysa om väsentliga redovisningsprinciper. Banken

har gjort en genomgång av beskrivningen av redovisningsprinciperna i denna not och exkluderat vissa beskrivningar som inte anses vara väsentliga för Banken.

RÄNTEINTÄKTER SAMT RÄNTEKOSTNADER

Ränteintäkter på fordringar beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som gör att nuvärdet av alla uppskattade framtida inbetalningar under den förväntade löptiden blir lika med det redovisade värdet av fordran. Räntan inkluderar i förekommande fall periodiserade belopp av erhållna avgifter som medräknas i effektivräntan.

För kreditförsämrade finansiella tillgångar redovisas ränteintäkter på tillgångarnas nettoredovisade värde i stadie 3 och på bruttoredovisat värde (exklusive förlustreserv) för tillgångar i stadie 1 och 2.

Ränteintäkter från utlåning till allmänheten och avkastning på likvida medel samt likviditetsreserv m.m. består till största delen av:

- Intäkter på finansiella tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden inklusive intäkter från förlustreserver stadie 1 och stadie 2.
- Eventuella negativa ränteintäkter redovisas som en minskning av ränteintäkten.
- Ränteskillnadsersättning som erhållits vid lösen av lån i förtid.
- Räntekostnaderna består av avgifter för insättningsgaranti och resolutionsavgift.

För ytterligare information se [Not 4 Räntenetto](#)Räntenett.

PROVISIONS- OCH AVGIFTSINTÄKTER

Banken erhåller avgifter och provisioner för utförda tjänster som intäktsredovisas på två olika sätt enligt följande.

1. *Provisioner och avgifter som inräknas i den effektiva räntan*
Provisioner och avgifter som är en integrerad del av effektivräntan redovisas inte som provisionsintäkt utan som justering av effektivräntan på resultatraden ränteintäkter.
2. *Provisioner och intäkter som är intjänade när en viss tjänst utförts*
Till dessa avgifter och provisioner hör olika typer av intäkter från hantering av säkerheter, intäkter för kredit- och betalkort samt intäkter från påminnelseavgifter och andra avgifter. Dessa provisioner och avgifter är i allmänhet relaterade till en utförd transaktion och redovisas omedelbart som intäkt med undantag av årsavgifter från kredit- och betalkort som periodiseras över löptiden.

PROVISIONSKOSTNADER

Provisionskostnaderna är normalt transaktionsbaserade och redovisas vanligtvis i den period då tjänsten erhålls. Här redovisas kostnader för mottagna tjänster i den mån de inte är att betrakta som ränta, till exempel kostnader för clearing, plus- och bankgiro avseende transaktioner, kostnader för kredit- och betalkort, omkostnader för säkerheter och avgifter till UC.

ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

Bland övriga rörelseintäkter ingår medlemsavgifter. Medlemsavgiften är årlig och betalas av alla medlemmar som är över 18 år. Avgiften redovisas som en intäkt jämnt fördelad över året.

SKATTER

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisats i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekter redovisas på samma sätt.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på

tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsskilda temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Banken redovisar för de senaste åren ingen skatt på årets resultat, då Banken under ett antal år redovisat förluster. Bedömningar kring möjligheterna att utnyttja underskottsavdragen har gjorts enligt ovan. För ytterligare information se [Not 12 Skatter](#).

FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan lånefordringar inklusive upplupna räntor, belåningsbara stats-skuldförbindelser, obligationer och andra räntebärande värdepapper och andelar. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder och medlemmarnas sparande i Banken.

REDOVISNING I OCH BORTTAGANDE FRÅN BALANSRÄKNINGEN

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när Banken blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller Banken förlorar kontrollen över dem. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgjorts eller på annat sätt utsläcks.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då Banken förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. Lånefordringar redovisas i balansräkningen i samband med att lånebelopp utbetalas till låntagaren.

KLASSIFICERING OCH VÄRDERING

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Bankens principer för klassificering och värdering av finansiella tillgångar baseras på en bedömning av både affärsmodell för förvaltning av finansiella tillgångar och egenskaperna hos de avtalsenliga kassaflödena från den finansiella tillgången.

Följande finansiella tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde på grund av att tillgångarna innehas inom ramen för en affärsmodell vars mål är att innehålla finansiella tillgångar i syfte att inkassera avtalsenliga kassaflöden samt att de avtalade villkoren för tillgångarna ger vid bestämda tidpunkter upphov till kassaflöden som bara är betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet:

- Kassa och tillgodohavande hos centralbanken
- Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.
- Utlåning till kreditinstitut
- Utlåning till allmänheten, inklusive upplupna räntor
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Om Banken ändrar affärsmodell så kommer en omklassificering att genomföras och redovisas. Sådana förändringar förväntas dock inträffa mycket sällan och fastställs av verkställande ledning till följd av yttre eller inre förändringar.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR

FINANSIELLA INSTRUMENT, NOTERADE PÅ EN AKTIV MARKNAD

Denna kategori består av placeringar i statsskuldväxlar, obligationer och andra räntebärande värdepapper som värderas till upplupet anskaffningsvärde med målet att realisera instrumentens kassaflöde genom att erhålla avtalsenliga kassaflöden som endast består av kapitalbelopp och ränta. För dessa instrument kommer eventuella transaktionskostnader att ingå i anskaffningsvärdet vid redovisningen för första tillfället. Försäljningar i förtid kan undantagsvis förekomma. Ett krav för att en finansiell tillgång ska kunna redovisas till upplupet anskaffningsvärde är att de avtalsenliga kassaflödena enbart utgörs av återbetalning på utestående fordran och ränta på utestående fordran.

LÅNEFORDRINGAR

Lånefordringar är finansiella tillgångar som har fastställda betalningar som avser amortering och ränta och som inte är noterade på en aktiv marknad. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, d.v.s. efter avdrag för nedskrivna fordringar. Från och med januari 2018 ingår också en beräknad förlustreserv för förväntade kreditförluster i redovisat värde. Redovisat värde av balansposterna in- och utlåning till/från allmänheten överensstämmer med verkligt värde beaktat lånevillkoren i Banken där en avyttring av balansposterna isolerat inte är möjligt beaktat tillgångens/skuldens

egenskaper. En annan värdering enligt IFRS 13 bedöms inte uppfylla kraven i Årsredovisningslagen eller aktuell IFRS som förutsätter att instrumenten kan säljas. Upplupna räntor redovisas för lånefordringar tagna till och med 2010 separat under interimsfordringar medan nyare lånefordringar redovisas som en ökning av fordran.

ÖVRIGA FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Aktier och andelar redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, då kassaflödeskriterierna för att ingå i annan grupp inte uppfylls. I de fall där det inte är möjligt att använda verkligt värde används anskaffningsvärde. Bland övriga finansiella tillgångar finns också behållning på skattekonto. För ytterligare information se [Not 28 Finansiella tillgångar och skulder](#).

ÖVRIGA FINANSIELLA SKULDER

Medlemmarnas sparande och leverantörsskulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. I balansposten inlåning från allmänheten ingår så kallat bundet sparande där redovisning sker till upplupet anskaffningsvärde vilket här motsvarar anskaffningsvärdet beaktat Bankens sparpoängssystem relaterat till utlåning och inlåning. En strikt värdering enligt effektivränteansatsen enligt IFRS bedöms inte återspegla Bankens verksamhet på ett rättvisande sätt enligt grundläggande krav i Årsredovisningslagen.

LIKVIDA MEDEL OCH LIKVIDITETSRESERVER

Utlåning till kreditinstitut och kortfristiga placeringar har klassificerats som likvida medel då de har en liten eller obetydlig risk för värdefluktuationer, lätt kan omvandlas till kassamedel och till övervägande del har en löptid om högst tre månader från anskaffningstidpunkten. Statsskuldväxlar, obligationer och kommuncertifikat är Bankens likviditetsreserv med en liten risk för värdefluktuationer, som lätt kan omvandlas till kassamedel. För ytterligare information se [Not 3 Riskhantering](#).

EVENTUALFÖRPLIKTELSE

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller legala hinder finns.

LÅNELÖFTEN OCH BEVILJADE EJ UTBETALDA KREDITER

Här redovisas dels de lån där låne- och sparavtal är framtaget, men där medlemmen ännu ej sänt in underskrivet original till Banken, dels löfte om lån till medlemmar som vill köpa bostad och önskar ett förhandsbesked från Banken. Förhandsbesked, lånelöfte för köp av bostad och beviljat ej utbetalat låneavtal gäller i tre månader. Därefter förfaller lånelöftet om inte annat avtalas. En förlustreserv på lånelöfte beräknas men bokas inte upp om beloppet är oväsentligt. För ytterligare information se [Not 26 Eventualförpliktelser](#).

BETAL- OCH KREDITKORT

Banken tillhandahåller betal- och kreditkort. Det beviljade icke utnyttjade beloppet för samtliga kortkrediter redovisas till nominellt belopp. Förlustreserven för kreditkort så väl utnyttjat som ej utnyttjat belopp redovisas som en minskning av balansposten utlåning till allmänheten. För ytterligare information se [Not 26 Eventualförpliktelser](#).

KREDITFÖRLUSTER OCH NEDSKRIVNINGAR PÅ FINANSIELLA INSTRUMENT

RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

Räntebärande värdepapper består av utlåning till stat och kommun, samt företagscertifikat och -obligationer. Förlustreserver beräknas även på räntebärande värdepapper som redovisas till upplupet anskaffningsvärde i balansräkningen. Ursprunget till använda parametrar - sannolikheten för fallissemang (PD), förlust vid fallissemang (LGD) och kreditexponering vid fallissemang (EAD) - skiljer sig dock åt jämfört med utlåning till allmänheten. PD härleds utifrån den externa rating som värdepappren har och LGD-faktorn bestäms av om värdepappren är säkerställda, har annan förmånsrätt samt typ av motpart. Då Bankens placeringar i värdepapper har låg risk uppgår de förväntade kreditförlusterna till oväsentliga belopp och förlustreserven beräknas men redovisas inte. Om framräknat reserveringsbelopp, totalt för värdepapper och åtaganden hamnar under beslutat väsentlighetsbelopp så tas beloppet inte upp i redovisningen. Beslutat väsentlighetsbelopp är 1 procent av omsättningen för påverkan på resultaträkning och 1 procent av kapitalbasen för påverkan på balansräkning.

REDOVISNING AV FÖRVÄNTADE KREDITFÖRLUSTER – UTLÅNING TILL KREDITINSTITUT, ALLMÄNHET INKLUSIVE UPPLUPNA RÄNTOR FRÅN UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

Förväntade kreditförluster beräknas för varje individuell kreditexponering som den diskonterade produkten av PD, EAD och LGD. Bankens definition av fallissemang ligger nära den regulatoriska definitionen av fallissemang eftersom den används vid kreditriskhantering och omfattar bland annat krediter som är 90

dagar försenade i betalningar. PD motsvarar sannolikheten för att en låntagare kommer att falla vid en given tidpunkt under den finansiella tillgångens återstående löptid. EAD motsvarar en förväntad kreditexponering vid fallissemangstidpunkten efter att hänsyn tagits till tidpunkten för avtalsenliga betalningar samt ställda säkerheter, förväntat utnyttjande av krediter och lånelöften utanför balansräkningen. LGD motsvarar den förväntade kreditförlusten på en fallerad kreditexponering med hänsyn tagen till egenskaper hos motparten, säkerheter och produkttyp. Förväntade kreditförluster bestäms genom att beräkna PD, LGD och EAD för varje framtida månad fram till och med slutet av den förväntade löptiden av en kreditexponering. Dessa tre parametrar multipliceras och justeras med överlevnadssannolikheten eller sannolikheten för att kreditexponeringen inte har blivit förskottsbetalad eller förfaller en tidigare månad. På detta sätt beräknas de månatliga förväntade kreditförlusterna vilka sedan diskonteras tillbaka till rapporteringsdagen med den ursprungliga effektivräntan och summeras. En summering av de månatliga förväntade kreditförlusterna fram till och med slutet av den förväntade löptiden ger de förväntade kreditförlusterna för tillgångens återstående löptid och summan av de kreditförluster som förväntas inträffa inom 12 månader ger de förväntade kreditförlusterna för de kommande 12 månaderna. Riskparametrarna som används för att beräkna förväntade kreditförluster införlivar effekterna av makroekonomiska prognoser.

Ett instruments löptid är relevant för både bedömningen av väsentligt ökad kreditrisk, vilken tar hänsyn till förändringar i sannolikheten för fallissemang för återstående löptid, och värderingen av förväntade kreditförluster för tillgångens återstående löptid. Generellt är förväntad löptid begränsad till den maximala avtalsperiod som Banken är utsatt för kreditrisk även om en längre period överensstämmer med affärspraxis. Alla avtalsvillkor avseende lån tar hänsyn till när förväntad löptid fastställs, inklusive återbetalnings-, förlängnings- och överföringsalternativ som är bindande för Banken.

Banken bedömer och beräknar förlustreserv för alla kreditexponeringar i stadie 3 individuellt.

Fastställande av en betydande ökning av kreditrisk

En kredit som varit föremål för en betydande ökning av kreditrisk ingår inte längre i stadie 1 utan i stadie 2 (förutsatt att den inte är kreditförsämrad). Banken bedömer om det skett en betydande ökning av kreditrisk genom att använda en kombination av individuell och kollektiv information och kommer att spegla ökningen i kreditrisk på individuell instrumentnivå. Den kvantitativa metod som används för bedömning av ökad kreditrisk utgörs av en framåtriktad skattning av varje enskild exponeringsrisk för fallissemang.

När en låntagare har förfallna obetalda belopp äldre än 30 dagar, så betraktas dessa exponeringar alltid som exponeringar som har en väsentlig ökning av kreditrisk. Om den interna ratingen i ett senare skede har förbättrats i tillräcklig grad så att en betydande ökning av kreditrisk inte längre föreligger vid jämförelse med rating vid initial redovisning, kommer krediten att återföras från stadie 2 till stadie 1.

Kreditförsämrade lån

För kreditförsämrade exponeringar, stadie 3, redovisas förlustreserven för den återstående löptiden när en eller flera händelser har inträffat som har en negativ inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena för den finansiella tillgången. Ett lån anses vara kreditförsämrat när det är 90 dagar sent i betalningar eller när det finns andra belägg i form av observerbara uppgifter:

- Betydande finansiella svårigheter hos emittent eller låntagare.
- Ett avtalsbrott, så som uteblivna eller oreglerade betalningar.
- Det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller annan finansiell rekonstruktion.

Värdering av förväntade kreditförluster lån

Beräkningen av förlustreserven görs med utgångspunkt från riskklassificeringsmodeller och utifrån tillgångarnas kontrakterade kassaflöde. Nuvärdet av den förväntade kreditförlusten beräknas genom att multiplicera den förväntade exponeringen vid fallissemang (EAD) med risken för fallissemang (PD) och förlust givet fallissemang (LGD). Den övervägande delen av alla krediter löper med fast ränta i minst tre månader.

Varje finansiell tillgång hänförs till stadie 1 då den redovisas första gången med undantag för tillgångar som det finns objektiva belägg för att de har en betydande ökad risk eller är kreditförsämrade. För tillgångar i stadie 1 redovisas den förväntade kreditförlusten för de kommande 12 månaderna. Om tillgångens kreditrisk ökar väsentligt sedan den initiala redovisningen så kommer förlustreserven för exponeringen i stället att beräknas och redovisas på den förväntade återstående löptiden och flyttas till stadie 2. En betydande ökning av kreditrisk anses vara när en betalning är 30 dagar sen eller när statistiskt beräknade interna kreditrisker ökat. När en tillräcklig förbättring av krediten skett och internt bedömda kriterier för kreditrisk inte längre föreligger kan krediten återföras till föregående stadie. I stadie 1 och 2 beräknas ränteintäkter utifrån effektivräntan på det bokförda värdet utan hänsyn tagen till någon reservering av förlustreserv. Krediter flyttas till stadie 3 om de är 90 dagar sena med betalning eller om annan indikation på att förlustrisken ökat finns.

Bankens definition av fallissemang är när en kredit är förfallen med 90 dagar eller mer, alternativt om särskild information finns om den specifika krediten och låntagarens aktuella finansiella situation som föranleder individuell reservering. Dessa krediter hamnar då i stadie 3.

Ett instruments löptid är relevant för både bedömningen av väsentligt ökad kreditrisk, vilken tar hänsyn till förändringar i sannolikheten för fallissemang för återstående löptid och värderingen av förväntade kreditförluster för tillgångens återstående löptid. Flera typer av krediter i det så kallade sparlånesystemet är bundna under hela lånets löptid men har också avtal om ett bundet sparande parallellt med amortering. Inbetalt sparande är också säkerhet för lånen. Vid beräkning av den förväntade kreditförlusten görs också en bedömning av säkerhetens värde som minskar avsättningen till den förväntade kreditförlusten. För Bankens kreditkort beräknas en löptid om tre år då ingen fastställd sluttid för krediten finns.

Beräkningen av förlustreserv på upplupna räntor för lån tagna före 2011 skiljer sig från utlåning till allmänheten. För krediter tagna före 2011 betalar låntagaren samma summa i ränta vid alla betalningstillfällen och inte i förhållande till aktuell skuld. Från 2007 intäktsförs ränta i förhållande till aktuell skuld vilket innebär en diskrepans mellan vad som har intäktsförts och vad som har inbetalats av lånets ränta. Den upplupna ränteposten som skapas har dels risken för fallissemang för den underliggande krediten, dels risken för att krediten löses in i förtid. Den upplupna posten hamnar i samma stadie som den underliggande krediten och följer även med vid stadieförflyttningar. Utöver detta görs ytterligare beräkningar för sannolikheten att krediten förtidsinlöses, dessa beräkningar bygger på historiska data för tidigare förtidsinlösen. Posten saknar säkerhet vid beräkningen av förlustreserv. Ytterligare information om förlustreserver m.m. gällande upplupna räntor finns i [Not 15](#) Utlåning till allmänheten.

När ett lån modifieras men inte tas bort från balansräkningen görs fortsattningvis en bedömning av väsentliga ökningar av kreditrisken jämfört med den ursprungliga kreditrisken i nedskrivningssyfte. Modifieringar resulterar inte automatiskt i en minskning av kreditrisken utan krediten kommer att fortsätta att bedömas. Vidare kommer en modifieringsvinst eller förlust att redovisas i resultaträkningen på raden för kreditförändringar. När ett lån modifieras och tas bort från balansräkningen anses datumet då modifieringen gjordes vara det första redovisningstillfället för det nya lånet i syfte att bedöma nedskrivningsbehov. När ett nytt lån bedöms vara osäkert vid första redovisningstillfället klassificeras det som en utgiven osäker fordran och stannar i stadie 3 till dess lånet är återbetalat eller avskrivet.

HANTERING VID FÖRFALLNA FORDRNINGAR

All hantering av obetalda krediter sker individuellt genom bedömning av varje enskilt ärende.

Innan uppsägning sker ska låntagaren, på Bankens initiativ, kontaktas för att diskutera vad som är orsak till utebliven betalning. Målsättningen ska vara att finna en lösning där laga åtgärder kan undvikas. Vid fastighets- och bostadsrättsbelåning ska diskuteras frivillig försäljning av egendomen om ingen annan lösning står till buds. Räcker inte försäljningssumman ska Banken ha en positiv inställning till en avvecklingskredit med för låntagaren rimlig amorteringsplan.

Kan inte uppgörelse träffas eller förutsättningar saknas ska krediten sägas upp och laga åtgärder ska vidtas.

BORTSKRIVNINGAR AV LÅNEFORDRNINGAR

Lånefordringar som klassificerats som osäkra skrivs bort från balansräkningen när kreditförlusten anses vara konstaterad, vilket är när konkursförvaltare lämnat uppskattning om utdelning i konkurs, ackordsförslag antagits eller fordran eftergivits på annat sätt.

Efter bortskrivning redovisas lånefordringarna inte längre i balansräkningen. Återvinning på tidigare redovisade bortskrivningar redovisas som en minskning av kreditförluster på resultatraden Kreditförluster netto.

MATERIELLA TILLGÅNGAR

ÄGDA TILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma Banken till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

LEASADE TILLGÅNGAR

Samtliga leasingavtal redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Operationell leasing innebär att leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

TILLKOMMANDE UTGIFTER

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången

kommer att komma Banken till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

AVSKRIVNINGSPRINCIPER

Avskrivning av Bankens byggnad sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Marken skrivs inte av. Komponentavskrivning har inte tillämpats på fastigheten då beräkningar utvisar att denna metod inte skulle medföra någon väsentlig påverkan på resultatet jämfört med nuvarande linjära avskrivning på hela byggnadens anskaffningsvärde. Avskrivningar sker på 50 år.

För övriga materiella anläggningstillgångar anser Banken att det inte heller finns några separata komponenter med väsentligt olika avskrivningsperioder. Avskrivning sker systematiskt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod, som här är fem år. Datorer skrivs dock av på tre år.

IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

UTVECKLING

Utgifter för utveckling av helt nya produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen. Det redovisade värdet inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter. Utgifter för utveckling aktiveras om produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar och Banken har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. Övriga utgifter för utveckling, t.ex. anpassning av befintliga produkter och processer, redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar.

AVSKRIVNINGSPRINCIPER

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden är fem år. För inköpt bank- och ekonomisystem är den beräknade nyttjandeperioden tio år.

ERSÄTTNING TILL ANSTÄLLDA

POLICY FÖR ERSÄTTNING OCH INCITAMENT

Banken följer Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2011:1 inklusive tillämpliga ändringsföreskrifter om ersättningssystem i kreditinstitut. Bankens policy visar beslutsprocesser, ersättningssystemets uppbyggnad, funktion och kontroll. Styrelse har beslutat om en sådan policy för ersättning, Policy för ersättning och incitament. Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. För ytterligare information se [Not 9](#) Allmänna administrationskostnader.

PENSIONERING GENOM FÖRSÄKRING

Bankens pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal med Folksam. Från och med 1 januari 2009 är pensionsplanerna för den del av Bankens personal som är födda 1981 och senare försäkrade genom avtal med Collectum. Enligt IAS 19 är en avgiftsbestämd pensionsplan en plan för ersättningar efter avslutad anställning enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter om den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till anställda som hänför sig till anställdas tjänstgöring under innevarande period och tidigare.

Pensionsplanen i Folksam är en förmånsbestämd pensionsplan, vilken definieras som annan plan för ersättningar efter avslutad anställning än

avgiftsbestämd plan. Pensionsplanen har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Banken har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämpliga även för Bankens pensionsplan hos Folksam.

Pensionsplanen i Collectum är en premiebestämd pensionsplan och därmed avgiftsbestämd enligt IAS 19.

Bankens förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de anställda utfört tjänster åt Banken under en period. Premier betalas till Folksam baserat på fast aktuell årslön och premier som betalas till Collectum baseras på aktuell månadslön. Årets kostnader för dessa försäkringspremier framgår av [Not 9](#) Allmänna administrationskostnader.

ERSÄTTNINGAR VID UPPSÄGNING

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten.

EGET KAPITAL

BUNDET EGET KAPITAL

I Bankens bundna egna kapital ingår följande: medlemsinsatser, grundinsatser, låneinsatser, frivilliga medlemsinsatser, samt frivilliga överinsatser. Även reservfond ingår i det bundna egna kapitalet.

Varje myndig medlem i Banken måste skjuta till en grundinsats om 300 kronor. Vid utträde förs insatsen över till reservfonden.

Den 8 december 2021 publicerade EBA en uppdaterad version om övervakning av kärnprimärkapitalinstrument utgivna inom EU (CET1-rapporten)⁷. I rapporten redogör EBA bland annat för sin syn på kravet på att kapitalinstrument som klassificeras som kärnprimärkapitalinstrument inte får vara direkt eller indirekt finansierade enligt artikel 28 i tillsynsförordningen⁸. Den 13 december 2021 informerade Finansinspektionen Banken om att de från och med den 14 december 2021 hade för avsikt att tillämpa EBA:s regler enligt CET1-rapporten, innebärande att låneinsatser kopplade till kreditbeslut fattade efter den 13 december 2021 inte längre får ingå i kärnprimärkapitalet.

Under 2022 upprättade Banken en ny kapitaliseringsmodell där låneinsatser ersattes av frivilliga överinsatser vilka uppfyller EBA:s krav på kärnprimärkapitalinstrument, och erhöll även godkännande av Finansinspektionen för den nya modellen den 6 juli 2022. Av artikel 26.3 andra stycket i tillsynsförordningen (EU) 575/2013 följer att Banken årligen ska underrätta Finansinspektionen om att klassificera tecknade inbetalda medlemsinsatser som kärnprimärkapitalinstrument. Det initiala godkännandet från Finansinspektionen gällde till och med utgången av 2022 och därefter lämnar Banken årligen en underrättelse till FI för att få klassificera insatserna som kärnprimärkapitalinstrument.

Medlemsinsatser ska klassas som eget kapital enligt gällande lag även om insatsen skulle klassas som skuld enligt IFRS/IAS.

Under 2016, 2017 och 2018 har frivilliga medlemsinsatser inbetalats. Insatserna är bundna i minst fem år.

Reservfonden består av utträdade medlemmarsgrundinsatser samt viss avsättning från tidigare års vinster.

FRITT EGET KAPITAL

Fritt eget kapital består av balanserat resultat samt årets resultat. För upplysning om förändring av eget kapital hänvisas till rapport om förändring av eget kapital.

⁷ EBA report on the monitoring of CET1 instruments issued by EU institutions av den 8 december 2021.

⁸ Förordningen (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (tillsynsförordningen).

Not 3 Riskhantering

MÅL MED BANKENS RISKHANTERING

En risk innebär den samlade bedömningen av sannolikheten för en oönskad händelse och konsekvensen om händelsen skulle inträffa. En risk är en framtida händelse som negativt kan påverka Bankens måluppfyllelse. Risktagandet inom Banken ska begränsas inom ramen för vad som är ekonomiskt försvarbart och främjar medlemmarnas ekonomiska intressen.

I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten fastställer styrelsen, som ytterst ansvarig för den interna kontrollen i Banken, styrdokument för verksamheten. Relevanta risker för Banken är kreditrisker, likviditetsrisker, operativa risker, marknadsrisker, ryktesrisker, koncentrationsrisker, intjäningsrisker och strategiska risker. Se vidare nedan under rubriken *Risker* nedan i denna not.

RISKORGANISATION

STYRELSEN

Styrelsen har det övergripande ansvaret för Bankens riskhantering. Riskhanteringen ska utgå från styrelsens fastställda riskaptit och bör i så stor utsträckning som möjligt relateras till styrelse och lednings uppsatta mål. Analys och värdering av sannolikhet och konsekvens för olika risker sker löpande, liksom uppföljning av att kontroller finns på plats och är ändamålsenliga. En mer genomgripande analys med uppföljning och prioritering av åtgärder för riskhantering sker årligen, där konstaterade risker värderas mot varandra och handlingsplaner med prioriterade åtgärder tas fram. Denna analys följs sedan upp och revideras löpande under året. Därutöver ska en riskanalys göras inför större förändringar i verksamheten (system, leverantörer, inriktning eller organisation), där konsekvenser presenteras inför beslut.

VD

Vd ansvarar för den löpande riskhanteringen i Banken och att denna sker i linje med av styrelsen fastställda styrande dokument. Vd ansvarar för att riskerna löpande följs upp och återrapporteras till styrelsen.

Den övergripande processen för riskhantering bygger på fem steg:

1. Identifiera risk
2. Värdera risk (sannolikhet och konsekvens)
3. Åtgärda och prioritera (begränsa, eliminera, kostnadsbestämma och/eller behålla)
4. Genomföra
5. Följa upp och rapportera

FÖRSTA FÖRSVARSLINJEN

En fungerande riskhantering innebär att riskbedömningar och analyser ingår i den löpande styrningen och verksamhetsplaneringen som till exempel fastställande av mål, budget och aktiviteter. Riskhanteringen tar sin utgångspunkt i den dagliga verksamheten och inkluderar alla medarbetare. Ansvarig chef utgör första försvarslinjen mot risker inom respektive avdelning i organisationen och säkerställer att tillräckliga rutiner och processer finns för att anställda ska hantera organisationens löpande risker.

ANDRA FÖRSVARSLINJEN – COMPLIANCE OCH RISKKONTROLL

I Banken finns samlade funktioner för självständig riskkontroll och compliance direkt underställda vd. Funktionerna granskar, utvärderar och avlämnar rapporter till ledning och styrelse avseende risker och regelefterlevnad. Detta arbete regleras av instruktioner fastställda av styrelsen. Funktionerna ska vara oberoende i förhållande till övrig verksamhet inom Banken.

Risikfunktionens ansvar omfattar att oberoende övervaka och analysera hur risker på aggregerad nivå utvecklas över tid, samt att rapportera dessa till

styrelse och ledning. I funktionens ansvar ingår även att bidra till vidareutvecklingen av riskhanteringsprocesser, bland annat genom att tillhandahålla metoder för identifiering, mätning, analys och rapportering av risker.

Compliancefunktionen utgör även den en del av andra försvarslinjen. Syftet med denna funktion är att fungera som ett stöd och att se till att verksamheten drivs enligt gällande regler. Funktionen ska också följa upp regelefterlevnaden inom Banken och genom proaktivt arbete minimera de risker som finns i verksamheten.

Tillsättning av risk- och compliancefunktion beslutas av vd efter godkännande av Bankens styrelse.

TREDJE FÖRSVARSLINJEN – INTERNREVISION

Internrevisionen utgör den tredje försvarslinjen. Syftet är att på styrelsens uppdrag granska och utvärdera den interna kontrollen hos Banken. Den interna kontrollen innefattar riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Funktionen ska sträva efter att bidra till verksamhetens utveckling genom att komma med rekommendationer för att förbättra effektiviteten i riskhantering, styrning och kontroll.

RISKER

KREDITRISK

Med kreditrisk avses risken för förlust på grund av att en kredit inte fullgörs. Kreditrisk är en väsentlig del av Bankens verksamhet och regleras i flera av Bankens styrdokument.

Banken strävar efter att minimera kreditrisken genom en kontinuerlig prövning och översyn av Bankens kreditbeviljningsrätt. All kreditbeviljningsrätt tillkommer Bankens styrelse. Styrelsen har i sin tur delegerat delar av denna rätt till Bankens kreditutskott och länedelegation.

Den avgörande bedömningsgrunden för Bankens kreditgivning, som är geografiskt hänförlig till låntagare boende i hela Sverige och i liten grad till låntagare som flyttat utomlands under lånets löptid, är låntagarnas återbetalningsförmåga. För att ytterligare minska risken är merparten av Bankens krediter dessutom säkerställda med pantbrev i fastigheter och andra bankmässiga säkerheter.

Större kreditengagemang omprövas minst en gång årligen i styrelsen. Bankens rutiner för övervakning av förfallna betalningar och oreglerade fordringar syftar till att minimera kreditförlusterna genom en tidig upptäckt av betalningsproblem hos kredittagarna och en åtföljande snabb handläggning av förekommande kravärende.

Kreditriskexponering

Med kreditriskexponering förstås även risken för att kreditinstitut eller annan emittent helt eller delvis inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot Banken. Av notupplysningarna till berörda balansposter ([Not 14](#) Utlåning till kreditinstitut, [Not 15](#) Utlåning till allmänheten och [Not 17](#) Aktier och andelar) framgår hur Bankens kreditriskexponering mot dessa motparter fördelar sig. De bokförda värdena ger uttryck för den maximala kreditriskexponeringen i dessa placeringar. Kreditriskexponering brutto och netto, lånefordringar per kategori samt koncentrationer avseende motparter visas i nedanstående tabeller.

Förlustreserv beräknas inte för tillgångar som finns på skattekontot som återfinns under övriga tillgångar i balansräkningen. För posterna Belåningsbara stasskuldförbindelser m.m., Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt lånelöfte och garantier beräknas en förlustreserv. Om en sammanlagd förlustreserv för dessa poster understiger beslutade väsentlighetsbelopp bokförs inte förlustreserven. Beslutade väsentlighetsbelopp är 1 procent av omsättningen för poster som påverkar resultatet och 1 procent av kapitalbasen för poster som påverkar balansräkningen.

KREDITRISKEXPONERING BRUTTO OCH NETTO 2023

Krediter ⁹ mot säkerhet av:	Total kreditriskexponering före nedskrivning	Förlustreserv	Redovisat värde	Värde av säkerheter	Total kreditriskexponering efter avdrag av säkerheter
Kommunal borgen	66	0	66	66	0
Panträtt i villa- och fritidsfastigheter ¹⁰	671 995	412	671 583	671 583	0
Panträtt i flerfamiljsfastigheter	5 764	0	5 764	5 764	0
Panträtt i jordbruksfastigheter	78 258	403	77 855	77 855	0
Pantbrev i andra näringsfastigheter	34 523	0	34 523	34 523	0
JAK-konto	101 186	30	101 156	101 156	0
Blanco- och borgenskrediter	24 293	2 358	21 935	0	21 935
Summa utlåning till allmänheten	916 085	3 203	912 882	890 947	21 935
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	47 539	0	47 539	0	47 539
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	80 669	0	80 669	0	80 669
Utlåning till kreditinstitut	98 709	72	98 637	0	98 637
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14 019	0	14 019	0	14 019
Aktier och andelar	4 344	0	4 344	0	4 344
Upplupna räntor ¹¹	9 077	1 217	7 860	0	7 860
Summa övriga finansiella tillgångar	254 357	1 289	253 068	0	253 068
Utställda finansiella garantier	830	8	822	822	0
Beviljade ej utbetalda krediter	7 220	0	7 220	0	7 220
Lånelöften	0	0	0	0	0
Eventualförpliktelser	8 050	8	8 042	822	7 220
Total kreditriskexponering	1 178 492	4 500	1 173 992	891 769	282 223

⁹ Med krediter avses lånefordringar och andra placeringar redovisade i balansräkningen. Säkerheterna är upptagna till bedömda marknadsvärden vid utlåningstillfället eller senare uppdatering.

¹⁰ Inklusive bostadsrätter.

¹¹ Initialt för varje fordran saknas säkerhet för posten upplupna räntor, men i takt med att fordran under utlåning amorteras finns utrymme för säkerhet även för posten upplupna räntor.

KREDITRISKEXPONERING BRUTTO OCH NETTO 2022

Krediter ¹² mot säkerhet av:	Total kreditriskexponering före nedskrivning	Förlustreserv	Redovisat värde	Värde av säkerheter	Total kreditriskexponering efter avdrag av säkerheter
Kommunal borgen	83	0	83	83	0
Panträtt i villa- och fritidsfastigheter ¹³	743 388	482	742 906	742 578	328
Panträtt i flerfamiljsfastigheter	5 835	0	5 835	5 835	0
Panträtt i jordbruksfastigheter	74 824	3	74 821	74 821	0
Pantbrev i andra näringsfastigheter	39 339	0	39 339	39 667	-328
JAK-konto	116 834	0	116 834	116 834	0
Blanco- och borgenskrediter	40 031	3 115	36 916	0	36 916
Summa utlåning till allmänheten	1 020 334	3 600	1 016 734	979 818	36 916
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	99 904	0	99 904	0	99 904
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	96 088	0	96 088	0	96 088
Utlåning till kreditinstitut	106 678	53	106 625	0	106 625
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14 081	0	14 081	0	14 081
Aktier och andelar	5 019	0	5 019	0	5 019
Upplupna räntor ¹⁴	10 857	1 487	9 370	0	9 370
Summa övriga finansiella tillgångar	332 627	1 540	331 087	0	331 087
Utställda finansiella garantier	880	24	856	856	0
Beviljade ej utbetalda krediter	56 714	0	56 714	0	56 714
Lånelöften	520	0	520	0	520
Eventualförpliktelser	58 114	24	58 090	856	57 234
Total kreditriskexponering	1 411 075	5 164	1 405 911	980 674	425 237

¹² Med krediter avses lånefordringar och andra placeringar redovisade i balansräkningen. Säkerheterna är upptagna till bedömda marknadsvärden vid utlåningstillfället eller senare uppdatering.

¹³ Inklusive bostadsrätter.

¹⁴ Initialt för varje fordran saknas säkerhet för posten upplupna räntor, men i takt med att fordran under utlåning amorteras finns utrymme för säkerhet även för posten upplupna räntor.

KREDITRISKEXPONERING UPPDELAD PÅ KREDITBETYG FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR 2023

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Totalt
<i>Kassa och tillgodohavande hos centralbanker</i>				
Låg risk	47 539			47 539
Totalt redovisat värde				47 539
<i>Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.</i>				
AAA-AA	80 669			80 669
Totalt redovisat värde				80 669
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>				
Låg risk	98 709			98 709
Förlustreservering	-72			-72
Totalt redovisat värde				98 637
<i>Utlåning till allmänheten</i>				
Låg risk till normal risk	102 443	5		102 448
Förhöjd risk	620 905	174 282		795 187
Hög risk			18 450	18 450
Förlustreservering	-364	-99	-2 740	-3 203
Totalt redovisat värde				912 882
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>				
A-	10 019			10 019
BBB+	4 000			4 000
Totalt redovisat värde				14 019
Aktier och andelar	4 344			4 344
<i>Upplupna räntor¹⁵</i>				
Låg risk till normal risk	8 709			8 709
Förhöjd risk		312		312
Hög risk			56	56
Förlustreservering	-1 085	-76	-56	-1 217
Totalt redovisat värde				7 860
<i>Finansiella garantier och åtaganden</i>				
Utställda finansiella garantier	830			830
Förlustreservering garantier	-8			-8
Beviljade ej utbetalda krediter ¹⁶	7 220			7 220
Lånelöften	0			0
Totalt redovisat värde				8 042
Total kreditriskexponering				1 173 992

¹⁵ Initialt för varje fordran saknas säkerhet för posten upplupna räntor, men i takt med att fordran under utlåning amorteras finns utrymme för säkerhet även för posten upplupna räntor. Den upplupna posten hamnar i samma stadie som den underliggande krediten och följer också med vid förflyttningar mellan stadier.

¹⁶ Bankens kreditkort innehåller en del som är utnyttjad kortkredit och en beviljad men ej utnyttjad limit som redovisas under eventalförpliktelser, se ovan samt [Not 15](#) Utlåning till allmänheten och [Not 26](#) Eventalförpliktelser. Då kortkrediter är en sammansatt produkt redovisas den totala förlustreserven under utlåning till allmänheten. Utnyttjat belopp kortkrediter före reservering 2 836 tkr och beviljat ej utnyttjat belopp kortkrediter 7 220 tkr per 2023-12-31.

KREDITRISKEXPONERING UPPDELAD PÅ KREDITBETYG FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR 2022

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Totalt
<i>Kassa och tillgodohavande hos centralbanker</i>				
Låg risk	99 904			99 904
Totalt redovisat värde				99 904
<i>Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.</i>				
AAA-AA	96 088			96 088
Totalt redovisat värde				96 088
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>				
Låg risk	106 678			106 678
Normal risk				
Förlust reservering	-53			-53
Totalt redovisat värde				106 625
<i>Utlåning till allmänheten</i>				
Låg risk till normal risk	205 444	3		205 447
Förhöjd risk	579 332	209 294		788 626
Hög risk			26 261	26 261
Förlust reservering	-554	-202	-2 844	-3 600
Totalt redovisat värde				1 016 734
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>				
A-	10 081			10 081
BBB+	4 000			4 000
Totalt redovisat värde				14 081
Aktier och andelar	5 019			5 019
<i>Upplupna räntor¹⁷</i>				
Låg risk till normal risk	10 015			10 015
Förhöjd risk		745		745
Hög risk			97	97
Förlust reservering	-1 244	-146	-97	-1 487
Totalt redovisat värde				9 370
<i>Finansiella garantier och åtaganden</i>				
Utställda finansiella garantier	880			880
Förlustreservering garantier	-24			-24
Beviljade ej utbetalda krediter ¹⁸	56 714			56 714
Lånelöften	520			520
Totalt redovisat värde				58 090
Total kreditriskexponering				1 405 911

¹⁷ Initialt för varje fordran saknas säkerhet för posten upplupna räntor, men i takt med att fordran under utlåning amorteras finns utrymme för säkerhet även för posten upplupna räntor. Den upplupna posten hamnar i samma stadie som den underliggande krediten och följer också med vid förflyttningar mellan stadier.

¹⁸ Bankens kreditkort innehåller en del som är utnyttjad kortkredit och en beviljad men ej utnyttjad limit som redovisas under eventalförpliktelser, se ovan samt [Not 15](#) Utlåning till allmänheten och [Not 26](#) Eventalförpliktelser. Då kortkrediter är en sammansatt produkt redovisas den totala förlustreserven under utlåning till allmänheten. Utnyttjat belopp kortkrediter före reservering 2 811 tkr och beviljat ej utnyttjat belopp kortkrediter 8 351 tkr per 2022-12-31.

ÅLDERSANALYS, OREGLERADE LÅNEFORDRINGAR

Med oreglerade fordringar avses lånefordringar som förfallit till betalning. Nedanstående fordringar är redovisade med bruttofordran. Det finns också i flera fall säkerhet i form av bundet sparande.

	2023	2022
Fordringar förfallna mindre än 1 månad	11 485	10 991
Fordringar förfallna 1–2 månader	6 811	925
Fordringar förfallna 2–3 månader	1 087	2 553
Fordringar förfallna 3–6 månader	655	2 060
Fordringar förfallna mer än 6 månader	16 647	19 321
Summa	36 685	35 850

LIKVIDITETSRISK

Med likviditetsrisk avses risken för att Banken inte kan infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt. Risken kan uppstå om inlåningen minskar drastiskt och Banken inte kan låna upp likvida medel eller avyttra tillgångar för att möta likviditetsbehovet och kortfristiga betalningsåtaganden.

Strategi gällande likviditetsrisk

Banken finansierar sin utlåning genom eget kapital och inlåning från allmänheten (medlemmar), som kan vara både fri och bunden. Bundet sparande är ett sparande som enligt sparlångavtalet ska fullgöras under amorteringstiden så att balans mellan sparprestation och lånebelastning uppnås när lånet slutamorteras. Denna balans regleras med sparpoäng, vilka i sig varken ger medlemmen rättighet till lån eller kräver något åtagande från medlemmens sida. Bundet sparande blir inte fritt att disponera förrän denna balans är uppnådd.

Ansvarsfördelning för likviditetsrisk

Vd är ytterst ansvarig för att ta fram och föreslå ansvars- och arbetsfördelning, mätmetoder, limiter, uppföljning och rapportering avseende Bankens likviditetsrisker. Bankens strategi avseende likviditetsrisker ska fastställas av vd och föredras för styrelsen.

Risikfunktionen är ansvarig för att genomföra en oberoende kontroll av likviditetsrisker (likviditetsriskkontroll).

Internrevisionen ska regelbundet låta genomföra en oberoende granskning och utvärdering av företagets styrning och kontroll av likviditetsrisker.

Målsättningen med granskningen är att identifiera svagheter eller problem med rutiner, metoder och system för beräkning och rapportering av likviditetsrisker. Granskningen ska även omfatta att fastställda riktlinjer och processer följs samt att processerna uppfyller de uppsatta målen. Internrevisionen ska även följa upp att företaget har en ändamålsenlig organisation för sin likviditetshantering.

Likviditetsreserv

Bankens likviditetsreserv består av behållning på konto i Riksbanken, på konto i andra banker under förutsättning att de är tillgängliga nästa dag samt övriga tillgångar som är likvida på privata marknader och belåningsbara i Riksbanken. Likviditetsbufferten utgörs av Likviditetsreserven samt tillgångar som enligt Bankens bedömning kan skapa likviditet inom en snar framtid. Bankledningen har en daglig rutin för att hantera likviditetsrisken och behovet av likviditet de kommande månaderna.

Likviditetsexponering

I tabellen nedan redovisas bankens kontraktuella odiskonterade löptider på tillgångar och skulder, de förväntade tidpunkterna för återvinning eller bortbokning av samtliga tillgångar och skulder i balansräkningen. Se även Kassaflödesanalys som belyser Bankens likviditetssituation. Ytterligare information om Bankens likviditetshantering lämnas på Bankens hemsida jak.se under Finansiell information.

KONTRAKTUELLT ÅTERSTÅENDE LÖPTID 2023

Tillgångar	På anfordran	Högst 3 mån	Längre än 3 mån men högst 1 år	Längre än 1 år men högst 5 år	Längre än 5 år	Utan löptid	Totalt redovisat värde
Kassa och centralbanker						47 539	47 539
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ¹⁹		665	2 077	81 985			84 727
Utlåning till kreditinstitut	98 637						98 637
Utlåning till allmänheten		20 986	59 202	227 697	933 425		1 241 310
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁰		46	14 184				14 230
Upplupna räntor ²¹	-1 123	475	1 460	5 996	6 224	-5 172	7 860
Övriga tillgångsposter		4 604	1 069	3 981		11 899	21 553
Summa tillgångar	97 514	26 776	77 992	319 659	939 649	54 266	1 515 880
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	1 955						1 955
Inlåning från allmänheten	830 103	5 264	17 271	95 717	114 373		1 062 728
Övriga skuldposter	368	7 748	527				8 643
Eget kapital							
Medlemsinsatser ²²						169 151	169 151
Övrigt eget kapital						-59 318	-59 318
Summa skulder och eget kapital	832 426	13 012	17 798	95 717	114 373	109 833	1 183 159
Skillnad redovisade tillgångar och skulder	-734 912	13 764	60 194	223 942	825 276	-55 567	332 721

¹⁹ För nominellt värde se [Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.](#)

²⁰ För nominellt värde se [Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper.](#)

²¹ Tabellen avser till övervägande del framtida kassaflöden för räntetäckter för lån utbetalda till och med februari 2011, vars framtida betalningar finns med i balansräkningen. Periodiserad del (framtida intäktsföring) har redovisats som "utan löptid", då den inte direkt påverkar likviditetsexponeringen. Förlustreserveringar för upplupna räntor redovisas som "på anfordran". För lån utbetalda efter februari 2011 inkluderar tabellen endast ett mindre belopp upplupna räntor hänförliga till kalendereffekter av räntornas intäktsföring, dessa redovisas som "på anfordran".

²² Innefattar både frivilliga medlemsinsatser, låneinsatser och frivilliga överinsatser. Då hinder för återbetalning finns anges inga löptider. Återbetalning av medlemsinsatser kräver tillstånd från Finansinspektionen. Se [Not 26 Eventualförpliktelser.](#)

KONTRAKTUELLT ÅTERSTÅENDE LÖPTID 2022

Tillgångar	På anfordran	Högst 3 mån	Längre än 3 mån men högst 1 år	Längre än 1 år men högst 5 år	Längre än 5 år	Utan löptid	Totalt redovisat värde
Kassa och centralbanker						99 904	99 904
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ²³		452	16 515	83 237			100 204
Utlåning till kreditinstitut	105 625		1 000				106 625
Utlåning till allmänheten	158	25 499	84 269	398 367	1 324 361		1 832 654
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁴		27	173	14 173			14 373
Upplupna räntor ²⁵	-1 420	564	1 686	7 337	8 047	-6 844	9 370
Övriga tillgångsposter		13 850	535	4 655		12 727	31 767
Summa tillgångar	104 363	40 392	104 178	507 769	1 332 408	105 787	2 194 897
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	666		1 000				1 666
Inlåning från allmänheten	990 444	5 128	16 375	104 413	129 844		1 246 204
Övriga skuldposter	764	6 599	418				7 781
Eget kapital							
Medlemsinsatser ²⁶						172 358	172 358
Övrigt eget kapital						-53 440	-53 440
Summa skulder och eget kapital	991 874	11 727	17 793	104 413	129 844	118 918	1 374 569
Skillnad redovisade tillgångar och skulder	-887 511	28 665	86 385	403 356	1 202 564	-13 131	820 328

MARKNADSRISK

Marknadsrisk är risken för att verkligt värde på aktuella eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Det finns tre typer av marknadsrisk: valutarisk, ränterisk och andra prISRISKEN. För bankens del utgör ränterisken den övervägande marknadsrisken.

Med ränterisk avses räntenettorisk och ränteprisrisk. Räntenettorisk är risken för att en ändring av ränteläget påverkar räntenetto. Ränteprisrisk är risken för att en ändring i ränteläget påverkar marknadsvärdet på Bankens innehav av räntebärande värdepapper. En förändring av marknadsräntan på en procent minskar/ökar ränteintäkterna med cirka 1 462 tusen kronor under

kommande tolv månadersperiod. Beräkningen har tagits fram före skatt och på balansdagen genom att de räntebärande rörliga tillgångarna har ändrats med en procent. En parallellförskjutning av räntekurvan uppåt med två procent för finansiella tillgångar skulle få en påverkan på eget kapital exklusive skatt med 4 662 tusen kronor och en parallellförskjutning av räntekurvan nedåt med två procent skulle påverka med -7 207 tusen kronor.

Lånefordringar har till övervägande del samma procentsats under antingen hela löptiden, under en femårig avtalsperiod eller under tre månader. Bankens inlåning är räntefri. I tabellen nedan visas räntebindningen för Bankens tillgångar och skulder.

²³ För nominellt värde se [Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.](#)

²⁴ För nominellt värde se [Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper.](#)

²⁵ Tabellen avser till övervägande del framtida kassaflöden för ränteintäkter för lån utbetalda till och med februari 2011, vars framtida betalningar finns med i balansräkningen. Periodiserad del (framtida intäktsföring) har redovisats som "utan löptid", då den inte direkt påverkar likviditetsexponeringen. Förlustreserveringar för upplupna räntor redovisas som "på anfordran". För lån utbetalda efter februari 2011 inkluderar tabellen endast ett mindre belopp upplupna räntor hänförliga till kalendereffekter av räntornas intäktsföring. Dessa redovisas som "på anfordran".

²⁶ Innefattar både frivilliga medlemsinsatser, låneinsatser och frivilliga överinsatser. Då hinder för återbetalning finns anges inga löptider. Återbetalning av medlemsinsatser kräver tillstånd från Finansinspektionen. Se [Not 26 Eventualförpliktelser.](#)

RÄNTEBINDNINGSTIDER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER – RÄNTEEXPONERING 2023

Tillgångar	Högst 1 mån	Längre än 1 mån men högst 3 mån	Längre än 3 mån men högst 6 mån	Längre än 6 mån men högst 1 år	Längre än 1 år men högst 3 år	Längre än 3 år men högst 5 år	Längre än 5 år	Utan räntebindning	Totalt redovisat värde
Kassa och centralbanker								47 539	47 539
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ²⁷		53 713		26 956					80 669
Utlåning till kreditinstitut								98 637	98 637
Utlåning till allmänheten	512 966	9 916	5 114	21 062	102 587	35 264	223 108	2 865	912 882
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁸		4 000	10 019						14 019
Upplupna räntor	30	657	530	912	3 216	2 586	6 224	-6 295	7 860
Övriga tillgångsposter								21 553	21 553
Summa tillgångar	512 996	68 286	15 663	48 930	105 803	37 850	229 332	164 299	1 183 159
Skulder och eget kapital									
Skulder till kreditinstitut								1 955	1 955
Inlåning från allmänheten								1 062 728	1 062 728
Övriga skuldposter								8 643	8 643
Eget kapital:									
Medlemsinsatser								169 151	169 151
Övrigt eget kapital								-59 318	-59 318
Summa skulder och eget kapital	0	0	0	0	0	0	0	1 183 159	1 183 159
Total skillnad	512 996	68 286	15 663	48 930	105 803	37 850	229 332	-1 018 860	0

²⁷ För nominellt värde se Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.

²⁸ För nominellt värde se Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

RÄNTEBINDNINGSTIDER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER – RÄNTEEXPONERING 2022

Tillgångar	Högst 1 mån	Längre än 1 mån men högst 3 mån	Längre än 3 mån men högst 6 mån	Längre än 6 mån men högst 1 år	Längre än 1 år men högst 3 år	Längre än 3 år men högst 5 år	Längre än 5 år	Utan räntebindning	Totalt redovisat värde
Kassa och centralbanker								99 904	99 904
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ²⁹		54 147	14 998	26 943					96 088
Utlåning till kreditinstitut				1 000				105 625	106 625
Utlåning till allmänheten	567 242	5 323	17 652	35 815	103 544	85 885	198 549	2 724	1 016 734
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ³⁰		4 000	10 081						14 081
Upplupna räntor	37	667	677	1 084	3 916	3 206	8 047	-8 264	9 370
Övriga tillgångsposter								31 767	31 767
Summa tillgångar	567 279	64 137	43 408	64 842	107 460	89 091	206 596	231 756	1 374 569
Skulder och eget kapital									
Skulder till kreditinstitut								1 666	1 666
Inlåning från allmänheten								1 246 204	1 246 204
Övriga skuldposter								7 781	7 781
Eget kapital:									
Medlemsinsatser								172 358	172 358
Övrigt eget kapital								-53 440	-53 440
Summa skulder och eget kapital	0	0	0	0	0	0	0	1 374 569	1 374 569
Total skillnad	567 279	64 137	43 408	64 842	107 460	89 091	206 596	-1 142 813	0

KONCENTRATIONSRIK

Med koncentrationsrisk avses en förhöjd kreditrisk till följd av exponering mot motparter med inbördes anknytning, inom samma ekonomiska sektor, geografiska område eller exponeringar som avser samma verksamhet inom samma branschtillhörighet.

Bankens utlåning till allmänheten är jämnt fördelad över Sverige med små geografiska koncentrationsrisker. Endast en liten del av utlåningen finns till utlandsboende medlemmar. Dagens regelverk medger kreditgivning till enskilda medlemmar som maximalt motsvarar 22 procent av Bankens kapitalbas. Placeringen av Bankens likvida medel och likviditetsreserv sker främst hos staten genom statsskuldväxlar och statsobligationer, hos kommuner i form av certifikat och obligationer, hos olika banker i Sverige och i obligationer och andra räntebärande värdepapper.

OPERATIV RISK

Med operativa risker avses risken för förluster till följd av ej ändamålsenliga eller fallerande processer, människor, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker.

Banken har en verksamhet som varken är omfattande eller speciellt komplex. Generellt sett är Bankens riskapitet låg.

Banken har en samlad metod för identifiering, hantering och rapportering av alla förkommande risker i Banken. Detta återfinns i Bankens riskpolicy.

De operativa riskerna mitteras genom intern kontroll. Upprätthållandet av en god intern kontroll är en ständigt pågående process i Banken, som bland annat omfattar:

- ändamålsenliga policies, instruktioner och rutiner,
- klart definierad ansvars- och arbetsfördelning för medarbetarna,
- digital infrastruktur i form av ekonomi-, kredit- och inlåningssystem med inbyggda maskinella avstämmningar och kontroller,

- behörighetssystem,
- interna informations- och rapporteringssystem för att tillgodose ledningens krav på information om exempelvis Bankens riskexponering, samt
- informationssäkerhet och fysisk säkerhet för att skydda Bankens och kundernas tillgångar.

AFFÄRSRIK

Strategisk risk

Med strategisk risk avses risken för skada som uppkommer om Banken gör fel vägval i sin strävan efter att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Strategisk risk kan definieras som styrelsens och ledningens grad av förmåga att styra och kontrollera verksamheten. Strategisk risk hanteras inom ramen för Bankens ordinarie process för verksamhetsstyrning och strategiska planering. Riskerna begränsas genom kvalitetssäkring, interna kontrollprocesser och strukturerat faktabaserat beslutsfattande.

Ryktesrisk

Om Banken utsätts för rykesspridning finns en stor risk för att förtroendet för Banken rubbas.

Intjäningsrisk

Med intjäningsrisk avses risken för att intäkter och/eller kostnader avviker på ett för Banken negativt sätt från prognoser. För JAK innebär intjäningsrisk främst risken för att Bankens nytulning inte sker i prognosticerad takt samt risken att medlemmar förtidsinlöser lån i större utsträckning än beräknat.

²⁹ För nominellt värde se Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.

³⁰ För nominellt värde se Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Not 4 Räntenetto

Samtliga ränteintäkter och räntekostnader hänförs till poster som inte redovisas till verkligt värde via resultatet och är beräknade enligt effektiv-räntemetoden.

	2023	2022
Ränteintäkter		
Utlåning till allmänheten	35 489	23 100
Centralbank, statsskuldväxlar, obligationer och värdepapper	2 266	993
Utlåning till kreditinstitut	2 900	471
Skattekonto	370	21
Summa	41 025	24 585
Räntekostnader		
Kostnad för insättningsgaranti	-2 405	-2 553
Resolutionsavgift	-11	-10
Övriga	-3	0
Summa	-2 419	-2 563
Summa räntenetto	38 606	22 022

Not 5 Provisionsintäkter

	2023	2022
Friköp bundet sparande	205	620
Ersättning omkostnad säkerheter	45	261
Förseningsavgifter	204	84
Säkerhet och villkorsändringar	122	87
Övriga provisionsintäkter	452	311
Avgifter konton och kontoutdrag	1 337	563
Garantiprovisioner	11	11
Summa	2 376	1 937

Not 6 Provisionskostnader

	2023	2022
Betalningsförmedling Riksbankens betalningssystem RIX	-937	-936
Transaktionsavgifter	-185	-150
E-legitimation	-250	-216
Övriga provisionskostnader	-512	-666
Summa	-1 884	-1 968

Not 7 Nettoresultat finansiella transaktioner

	2023	2022
Realiserat resultat räntebärande papper	0	-58
Summa	0	-58

Not 8 Övriga rörelseintäkter

	2023	2022
Medlemsavgifter	6 670	7 160
Övriga rörelseintäkter ³¹	67	2 104
Summa	6 737	9 264

Not 9 Allmänna administrationskostnader

Personalkostnader	2023	2022
Löner och arvoden	-17 353	-16 294
Sociala avgifter	-5 857	-5 379
Kostnad för pensionspremier	-1 289	-1 322
Personalutveckling	-280	-185
Övriga personalkostnader	-629	-467
Summa personalkostnader	-25 408	-23 647
 Övriga allmänna administrationskostnader	 2023	 2022
Konsulttjänster	-8 091	-3 614
Porto	-708	-404
Resor och logi	-371	-288
Revision (intern- och externrevision)	-986	-1 398
IT-kostnader	-8 900	-7 826
Tele- och datakommunikation	-256	-254
Fastighetskostnader	-595	-599
Sökningar i externa databaser	-369	-404
Externa lokaler	-120	-41
Övrigt	-678	-687
Summa övriga allmänna administrationskostnader	-21 074	-15 515
Summa allmänna administrationskostnader	-46 482	-39 162

³¹ Jämförelseåret består till största del av en engångsutbetalning av överskott från KPA/Folksam Liv.

PRINCIPER FÖR BESTÄMMANDE AV ERSÄTTNINGAR

I Bankens policy för ersättning och incitament, som årligen fastställs av styrelsen, framgår att rörliga ersättningar inte förekommer.

STYRELSENS ORDFÖRANDE

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, 154 000 kronor per år.

STYRELSENS VICE ORDFÖRANDE

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, 96 500 kronor per år.

STYRELSELEDAMÖTER

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, 77 200 kronor per år. Om ordförande, vice ordförande eller ledamöter ingår i kredit-, arbets- eller medlemsutskottet utgår ett fast arvode om 9 700 kronor per år.

FACKLIGT VALDA LEDAMÖTER (ARBETSTAGAR-REPRESENTANTER)

Inget arvode utgår utöver ordinarie fast månadslön. För närvarande finns inga arbetstagarrepresentanter i styrelsen.

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Ersättning bestäms av styrelsen och avser i sin helhet ordinarie fast månadslön.

ÖVRIG BANKLEDNING

Ersättning bestäms av styrelsen och avser i sin helhet ordinarie fast månadslön.

ÖVRIGA FÖRTROENDEVALDA

VALBEREDNINGEN

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, 57 900 kronor per år för valberedningens sammankallande, samt 48 300 kronor för vice sammankallande och 38 600 kronor per år för övriga.

LEKMANNAREVISOR

Ersättningen bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, 38 600 kronor per år för ordinarie samt 25 800 kronor för suppleant.

ETIKRÅDET

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, för sammankallande 29 000 kronor per år och för övriga 19 300 kronor per år.

NOMINERINGSKOMMITTÉ

Ersättning bestäms av föreningsstämman. Arvodet är fast, för sammankallande 14 500 kronor per år och 9 700 kronor per år för övriga.

PENSIONSFORMÅNER

STYRELSENS ORDFÖRANDE OCH ÖVRIGA STYRELSELEDAMÖTER

Inga pensionsförmåner utgår.

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR, ÖVRIG BANKLEDNING OCH TILLSVIDAREANSTÄLLD PERSONAL

Pension avser sedvanliga pensionsvillkor enligt lagen om allmän försäkring samt pensionsförmåner som framgick i överenskommelse med Fremia och övrigt vad som framförhandlats i överenskommelse med Fremia och Finansförbundet. Pensionsplanen för personalen ändrades 1 januari 2009 till följande:

1. Anställda som är födda 1980 och tidigare

Ordinarie fast månadslön utgör pensionsgrundande belopp, dock ej rörliga ersättningar. Pensionsåldern är 65 år. Pension utgår för livstid samt är förmånsbestämd och utgår med 10 procent av ordinarie fast månadslön upp till en årslön om 7,5 inkomstbasbelopp, 65 procent av lönedel mellan 7,5–20 inkomstbasbelopp samt 32,5 procent av lönedel mellan 20–30 inkomstbasbelopp. Utöver detta tillkommer en avgiftsbestämd pension om 2,0 procent av ordinarie månadslön, vilken inte är värdesäkrad.

2. Anställda som är födda 1981 och senare

Den rörliga kontanta bruttolönen var månad (= fast månadslön inkluderande eventuella avdrag och tillägg) utgör pensionsgrundande belopp. Pensionsåldern är 65 år. Pension utgår för livstid samt är avgiftsbestämd ("premiebestämd") och utgår med 4,5 procent av månadslönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent av månadslönen överstigande 7,5 inkomstbasbelopp. Minst 50 procent av pensionen är värdesäkrad och högst 50 procent är inte värdesäkrad.

ÖVRIGA ANSTÄLLNINGSVILLKOR

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Uppsägningstiden är enligt anställningsavtal 12 månader vid uppsägning från Bankens sida och 6 månader vid vd:s egen uppsägning. Under uppsägningstiden utgår ordinarie fast månadslön. Inga avtal om avgångsvederlag finns.

ÖVRIG BANKLEDNING

Uppsägningstiden är enligt vid var tidpunkt gällande kollektivavtal mellan Fremia och Finansförbundet.

LÖNER, ARVODEN, SOCIALA KOSTNADER OCH PENSIONER

	2023			2022		
	Löner och arvoden	Sociala kostnader	Pensions-premier	Löner och arvoden	Sociala kostnader	Pensions-premier
Nuvarande och tidigare styrelse samt vd, 13 personer	2 626	826	512	1 941	604	267
Övriga förtroendevalda	403	103	0	368	90	0
Övrig bankledning, 5 personer	3 566	1 122	708	3 034	954	556
Övriga anställda	10 758	3 806	69	10 951	3 731	499
Summa	17 353	5 857	1 289	16 294	5 379	1 322

LÖNER, ARVODEN, ANDRA SKATTEPLIKTIGA ERSÄTTNINGAR, SKATTEPLIKTIGA FÖRMÅNER OCH PENSIONER UNDER ÅRET TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE 2023

(kr)	Grundlön/ arvode	Förmåner	Pensionskostnad	Övriga ersättningar	Summa
Styrelsens ordförande Lena Eriksson Åshuvud	176 367	220	0	0	176 587
Vice ordförande Erik Johansson	119 258	110	0	0	119 368
Styrelseledamot Tomas Frejarö	83 517	0	0	0	83 517
Styrelseledamot Bengt Adolfsson	92 833	0	0	0	92 833
Styrelseledamot Joseph Josefsson	92 833	110	0	0	92 943
Styrelseledamot Sabina Ausfelt ³²	56 343	0	0	0	56 343
Styrelseledamot Ola Höiden ³³	56 343	0	0	0	56 343
Styrelseledamot ³⁴ Charlotte Lundström	56 343	0	0	0	56 343
Avgående styrelseledamot Mats Brenner ³⁵	21 897	0	0	0	21 897
Avgående styrelseledamot Ingrid Westerfors ³⁶	28 456	0	0	0	28 456
Avgående styrelseledamot ³⁷ William Antonsson	36 205	0	0	0	36 205
Avgående VD Johan Thelander	676 747	0	119 821	0	796 568
Vd Daniel Söderberg	1 129 074	2 640	391 924	0	1 523 638
Övrig bankledning, 5 personer	3 566 010	6 270	708 307	0	4 280 587
Summa	6 192 226	9 350	1 220 052	0	7 421 629

³² Medlem i styrelsen från och med 2023-06-01

³³ Medlem i styrelsen från och med 2023-06-01

³⁴ Medlem i styrelsen från och med 2023-06-01

³⁵ Medlem i styrelsen fram till och med 2023-03-31

³⁶ Medlem i styrelsen fram till och med 2023-04-30

³⁷ Medlem i styrelsen från och med 2023-06-01, fram till och med 2023-10-31

LÖNER, ARVODEN, ANDRA SKATTEPLIKTIGA ERSÄTTNINGAR, SKATTEPLIKTIGA FÖRMÅNER OCH PENSIONER UNDER ÅRET TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE 2022

(kr)	Grundlön/ arvode	Förmåner	Pensionskostnad	Övriga ersättningar	Summa
Styrelsens ordförande Lena Eriksson Åshuvud	298 053	100	0	0	298 153
Vice ordförande Ingrid Westerfors	105 094	0	0	0	105 094
Styrelseledamot Erik Johansson	90 520	100	0	0	90 620
Styrelseledamot Mats Brenner	81 724	100	0	0	81 824
Styrelseledamot Tomas Frejarö	78 792	100	0	0	78 892
Styrelseledamot Bengt Adolfsson ³⁸	58 385	0	0	0	58 385
Styrelseledamot Joseph Josefsson ³⁹	58 385	0	0	0	58 385
Styrelseledamot Sten-Inge Kedbäck ⁴⁰	29 169	0	0	0	29 169
Avgående styrelseledamot Lisa Birgittasdotter ⁴¹	24 798	0	0	0	24 798
Avgående vd ⁴² Johan Thelander	850 642	400	267 233	0	1 118 275
Vd Daniel Söderberg	265 808	1 200	0	0	267 008
Övrig bankledning, 5 personer	3 033 929	2 700	555 776	0	3 592 406
Summa	4 975 300	4 700	823 009	0	5 803 009

ERSÄTTNINGAR OCH ÖVRIGA FÖRMÅNER TILL ÖVRIGA FÖRTROENDEVALDA 2023

(kr)	Grundlön/ arvode	Förmåner	Pensions- kostnad	Övriga ersättningar	Summa
Valberedning, 5 personer	214 120	0	0	0	214 120
Etikråd, 5 personer	102 063	110	0	0	102 173
Lekmannarevisor, 2 personer	62 637	0	0	0	26 637
Nomineringskommitté, 2 personer	23 742	0	0	0	23 742
Summa	402 562	110	0	0	402 672

ERSÄTTNINGAR OCH ÖVRIGA FÖRMÅNER TILL ÖVRIGA FÖRTROENDEVALDA 2022

(kr)	Grundlön/ arvode	Förmåner	Pensions- kostnad	Övriga ersättningar	Summa
Valberedning, 5 personer	198 380	0	0	0	198 380
Etikråd, 5 personer	90 456	0	0	0	90 456
Lekmannarevisor, 2 personer	58 404	0	0	0	58 404
Nomineringskommitté, 4 personer	20 524	0	0	0	20 524
Summa	367 764	0	0	0	367 764

³⁸ Medlem i styrelsen från och med 2022-05-01.

³⁹ Medlem i styrelsen från och med 2022-05-01.

⁴⁰ Medlem i styrelsen fram till och med 2022-04-30.

⁴¹ Medlem i styrelsen fram till och med 2022-04-30.

⁴² Lönekostnader för avgående vd är tagna under 2022

	2023	2022
Medelantalet anställda		
- varav kvinnor	19	19
- varav män	12	11
- varav icke-binära	1	1
Totalt	32	31
Könsfördelning i ledningen		
<i>Styrelsen</i>		
- antal kvinnor	3	3
- antal män	5	6
<i>Övriga ledande befattningshavare inkl. vd</i>		
- antal kvinnor	2	2
- antal män	4	4
Framtida minimiavgifter för operationell leasing⁴³	2023	2022
<=1 år	23	193
1–5 år	24	63
> 5 år	0	0
Summa	47	256
Arvode och kostnadsersättning till externrevisorer Ernst & Young AB	2023	2022
Revisionsuppdrag ⁴⁴	844	972
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Skatterådgivning	0	0
Övriga uppdrag	38	32
Summa	882	1 004

Not 10 Övriga rörelsekostnader

	2023	2022
Tidningen Grus & Guld	-1 100	-214
Försäkringskostnader	-1 673	-1 633
Övriga rörelsekostnader	-1 540	-1 031
Summa	-4 313	-2 878

⁴³ Leasing består av hyra för skrivare och frankeringsmaskin. Siffrorna för 2022 inkluderar även hyra för larm.

⁴⁴ Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt övriga arbetsuppgifter som det ankommer på Bankens externrevisor att utföra.

Not 11 Kreditförluster, netto

Lån till upplupet anskaffningsvärde ⁴⁵	2023	2022
Förändring kreditförlustreserv steg 1	346	522
- varav förändring kreditförlustreserv upplupna räntor steg 1	159	438
- varav förändring kreditförlustreserv utlåning kreditinstitut	-19	159
- varav förändring kreditförlustreserv garantier steg 1	16	-15
Förändring kreditförlustreserv steg 2	174	-172
- varav förändring kreditförlustreserv upplupna räntor steg 2	70	-129
- varav förändring kreditförlustreserv garantier steg 2	0	0
Kreditförluster netto ej kreditförsämrade utlåning	520	350
Förändring kreditförlustreserv steg 3	144	19
- varav förändring kreditförlustreserv upplupna räntor steg 3	41	-32
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-285	-489
Återvinning på tidigare konstaterade kreditförluster	219	295
Ränta på nedskriven del av kreditförsämrade utlåning	16	25
Kreditförluster netto kreditförsämrade utlåning	94	-150
Totala kreditförluster (Positiv resultateffekt)	614	200

⁴⁵ Inklusive upplupna räntor, se förklaring upplupna räntor för lån tagna före 2011 i [Not 2](#) Redovisningsprinciper.

Not 12 Skatter

Banken har under de senaste åren redovisat förluster. Det ackumulerade skattemässiga underskottet per 2023-12-31 uppgår till 86 495 (80 061) tusen kronor. I detta belopp ingår även effekter av ändrade redovisningsprinciper under 2007. Eftersom det bedöms att dessa underskott inte kommer att kunna utnyttjas inom överskådlig tid så har ingen uppskjuten skattefordran respektive skatteintäkt bokförts.

I övrigt hänvisas till information i förvaltningsberättelsen under avsnittet Förväntad framtida ekonomisk utveckling.

Aktuell skattefordran i balansräkningen på 482 (356) tusen kronor består av inbetald preliminärskatt under året.

INKOMSTSKATT

Aktuell skatt

Aktuell skatt på årets resultat

Justeringar avseende tidigare år

Summa aktuell skatt

Uppskjuten skatt

Hänförlig till skattemässigt underskott

Summa uppskjuten skatt

Inkomstskatt

2023

2022

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

AVSTÄMNING AV EFFEKTIV SKATT

Resultat före skatt

Skatt enligt gällande skattesats

Ej skattepliktiga intäkter

Ej avdragsgilla kostnader

Justering skattemässiga avskrivningar

Ej redovisade underskottsavdrag

Redovisad effektiv skatt

2023

2022

-6 116

-12 252

20,60 % 1 260

20,60 % 2 524

-6,03 % -369

0 % 0

1,32 % 81

1,27 % 156

-0,51 % -31

-0,21 % -26

-15,39 % -941

-21,66 % -2 654

0,00 % 0

0,00 % 0

Not 13 Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.

Emitterade av svenska staten

Emitterade av svenska regioner

Emitterade av svenska kommuner

Summa

Värdering av statsskuldförbindelser m.m.

Upplupet anskaffningsvärde

Verkligt värde

Nominellt värde

2023

2022

0

0

19 952

19 936

60 717

76 152

80 669

96 088

80 669

96 088

78 885

92 842

80 000

95 000

Not 14 Utlåning till kreditinstitut

Här redovisas den inlåning Banken har hos andra banker för att kunna hålla en likviditetsreserv och transferera likvida medel.

	2023	2022
Redovisat bruttovärde kreditinstitut	98 709	106 678
Reservering stadie 1	-72	-53
Summa	98 637	106 625

Not 15 Utlåning till allmänheten

Utestående fordringar, brutto	2023	2022
- företagssektor	30 216	34 975
- hushållssektor ⁴⁶	870 158	967 815
- övriga	15 711	17 544
Summa	916 085	1 020 334
Förlustreserv stadie 1 och 2 företag inkl. övriga juridiker	-37	-26
Förlustreserv stadie 3 företag inkl. övriga juridiker	-67	-68
Summa förlustreserver företag inkl. övriga juridiker	-104	-94
Förlustreserv stadie 1 och 2 hushåll	-426	-730
Förlustreserv stadie 3 hushåll	-2 673	-2 776
Summa förlustreserver hushåll	-3 099	-3 506
Summa förlustreserver	-3 203	-3 600
Summa nettoredovisade lånefordringar	912 882	1 016 734

⁴⁶ I hushållssektor ingår även enskilda företag.

FÖRÄNDRINGAR I REDOVISAT BRUTTO OCH NETTOVÄRDE SAMT FÖRLUSTRESERVER 2023

	Ej osäker fordran		Osäker fordran	
	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Summa
Utlåning till allmänheten				
Redovisat bruttovärde				
Redovisat bruttovärde 1 januari 2023	784 776	209 297	26 261	1 020 334
Redovisat bruttovärde 31 december 2023	723 348	174 287	18 450	916 085
Reserveringar för utlåning till allmänheten				
Reserveringar 1 januari 2023	554	202	2 844	3 600
Nya och borttagna finansiella tillgångar, netto	-33	-10	-211	-254
Förändring i riskfaktorer	19	-76	-79	-136
Förändringar individuellt bedömda			146	146
Överföringar mellan stadie	-176	-17	40	-153
från 1 till 2	-200	39		-161
från 1 till 3			28	28
från 2 till 1	24	-44		-20
från 2 till 3		-14	127	113
från 3 till 1				
från 3 till 2		2	-115	-113
Reservering 31 december 2023	364	99	2 740	3 203
Redovisat värde				
Ingående balans 1 januari 2023	784 222	209 095	23 417	1 016 734
Utgående balans 31 december 2023	722 984	174 188	15 710	912 882
Andel av exponering, brutto, %	79,0 %	19,0 %	2,0 %	
Andel av exponering, netto, %	79,2 %	19,1 %	1,7 %	
Upplupna ränteutgifter från utlåning till allmänheten				
	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Summa
Redovisat bruttovärde				
Redovisat bruttovärde 1 januari 2023	9 606	745	97	10 448
Redovisat bruttovärde 31 december 2023	8 305	312	56	8 673
Reserveringar 1 januari 2023	1 244	146	97	1 487
Nya och borttagna finansiella tillgångar, netto	-116	-8	-65	-189
Förändring i riskfaktorer	-82	-4		-86
Förändringar individuellt bedömda				
Överföringar mellan steg	39	-58	24	5
från 1 till 2	-21	22		1
från 1 till 3	-9		18	9
från 2 till 1	65	-72		-7
från 2 till 3		-8	38	30
från 3 till 1	4		-32	-28
från 3 till 2				
Reservering 31 december 2023	1 085	76	56	1 217
Redovisat värde				
Ingående balans 1 januari 2023	8 362	599		8 961
Utgående balans 31 december 2023	7 220	236		7 456
Andel av exponering, brutto, %	95,8 %	3,6 %	0,6 %	
Andel av exponering, netto, %	96,8 %	3,2 %	0,0 %	

FÖRÄNDRINGAR I REDOVISAT BRUTTO OCH NETTOVÄRDE SAMT FÖRLUSTRESERVER 2022

	Ej osäker fordran		Osäker fordran	
	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Summa
Utlåning till allmänheten				
Redovisat bruttovärde				
Redovisat bruttovärde 1 januari 2022	599 016	65 512	30 547	695 075
Redovisat bruttovärde 31 december 2022	784 776	209 297	26 261	1 020 334
Reserveringar för utlåning till allmänheten				
Reserveringar 31 december 2021	494	158	2 895	3 547
Nya och borttagna finansiella tillgångar, netto	-1	78	-709	-632
Förändring i riskfaktorer	76	-67	71	80
Förändringar individuellt bedömda			327	327
Överföringar mellan stadie	-15	33	260	278
från 1 till 2	-24	67		43
från 1 till 3	-1		229	228
från 2 till 1	10	-30		-20
från 2 till 3		-13	136	123
från 3 till 1				
från 3 till 2		9	-105	-96
Reservering 31 december 2022	554	202	2 844	3 600
Redovisat värde				
Ingående balans 1 januari 2022	598 522	65 354	27 652	691 528
Utgående balans 31 december 2022	784 222	209 095	23 417	1 016 734
Andel av exponering, brutto, %	76,9 %	20,5 %	2,6 %	
Andel av exponering, netto, %	77,1 %	20,6 %	2,3 %	
Upplupna ränteutgifter från utlåning till allmänheten				
	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Summa
Redovisat bruttovärde				
Redovisat bruttovärde 1 januari 2022	13 119	120	66	13 305
Redovisat bruttovärde 31 december 2022	9 606	745	97	10 448
Reserveringar 31 december 2021	1 683	16	66	1 765
Nya och borttagna finansiella tillgångar, netto	-261	-1	-29	-291
Förändring i riskfaktorer	-87		-1	-88
Förändringar individuellt bedömda				
Överföringar mellan steg	-91	131	61	101
från 1 till 2	-99	138		39
från 1 till 3	-13		90	77
från 2 till 1	19	-15		4
från 2 till 3				
från 3 till 1	2		-15	-13
från 3 till 2		8	-14	-6
Reservering 31 december 2022	1 244	146	97	1 487
Redovisat värde				
Ingående balans 1 januari 2022	11 436	104		11 540
Utgående balans 31 december 2022	8 362	599		8 961
Andel av exponering, brutto, %	91,9 %	7,1 %	0,9 %	
Andel av exponering, netto, %	93,3 %	6,7 %	0,0 %	

Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2023	2022
Emitterade av kreditinstitut	4 000	4 000
Övriga	10 019	10 081
Summa	14 019	14 081
Värdering av obligationer och andra räntebärande värdepapper		
Upplupet anskaffningsvärde	14 019	14 081
Verkligt värde	13 888	13 540
Nominellt värde	14 000	14 000

Not 17 Aktier och andelar

Finansiella tillgångar som kan säljas (onoterade värdepapper)	2023	2022
Andelar i ekonomiska föreningar – vindkraft m.m.	373	374
Medlemsandel Ekobanken	14	14
Aktier i SDC	3 957	4 631
Summa	4 344	5 019

Not 18 Immateriella anläggningstillgångar

Datautvecklingskostnader	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	36 001	35 673
Årets anskaffningar	833	328
Utgående ackumulerade anskaffningar	36 834	36 001
Ingående avskrivningar	-26 985	-25 500
Årets avskrivningar	-1 642	-1 485
Utgående ackumulerade avskrivningar	-28 627	-26 985
Utgående redovisat värde	8 207	9 016

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden är fem år.

För inköpt bank- och ekonomisystem, som har anpassats och utvecklats för denna typ av verksamhet, och som har ett väsentligt värde för företaget i framtiden är den beräknade nyttjandeperioden tio år.

Not 19 Materiella tillgångar

	2023	2022
Inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	6 736	6 736
Försäljning/utrangering	-37	0
Inköp	109	0
Utgående ackumulerade anskaffningar	6 808	6 736
Ingående avskrivningar	-6 712	-6 665
Försäljning/utrangering	37	0
Årets avskrivningar	-13	-47
Utgående ackumulerade avskrivningar	-6 688	-6 712
Utgående redovisat värde	120	24
Byggnad		
Ingående anskaffningsvärde	5 744	5 744
Årets anskaffning	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningar	5 744	5 744
Ingående avskrivningar	-2 676	-2 561
Årets avskrivningar	-115	-115
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 791	-2 676
Utgående redovisat värde	2 953	3 068
Mark		
Ingående anskaffningsvärde/utgående redovisat värde	619	619
Utgående redovisat värde – byggnad och mark	3 572	3 687

Not 20 Övriga tillgångar

	2023	2022
Skattekonto	1 153	10 302
Övriga tillgångar	587	178
Summa	1 740	10 480

Not 21 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2023	2022
Upplupna ränteutgifter ⁴⁷	7 860	9 370
Förutbetalda kostnader	3 088	3 185
Summa	10 948	12 555

⁴⁷ Avser till största delen upplupna räntor från utlåning till allmänheten, en mindre del avser belopp från banker och värdepapper. Information om upplupna räntor finns i [Not 15](#) Utlåning till allmänheten. Varje post i upplupna räntor hänger ihop med den underliggande krediten som avgör stadie för den upplupna posten.

Not 22 Skulder till kreditinstitut

	2023	2022
Ekobanken	1 000	1 000
Övrigt	955	666
Summa	1 955	1 666

Not 23 Inlåning från allmänheten

Inlåning fördelat per inlåningsart	2023	2022
<i>Fritt sparande</i>		
Medlemskonto och Sparkonto	785 547	935 029
Stödsparande	1 664	2 719
Skogskonto	134	331
Transaktionskonto	32 768	40 303
Preskriberade medel	411	366
Summa fritt sparande	820 524	978 748
<i>Bundet sparande</i>		
Eftersparande	238 520	263 161
Pantsatt konto	3 684	4 295
Summa bundet sparande	242 204	267 456
Summa inlåning från allmänheten	1 062 728	1 246 204
<i>Inlåning per kategori</i>		
- offentlig sektor	2 999	2 999
- företagssektor	46 111	56 470
- hushållssektor (<i>inkl. enskilda företagare</i>)	982 170	1 154 349
- övriga	31 448	32 386
Summa	1 062 728	1 246 204

Not 24 Övriga skulder

	2023	2022
Leverantörsskulder	1 202	996
Anställdas källskattemedel	407	385
Moms	502	388
Övriga skulder	658	764
Summa	2 769	2 533

Not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2023	2022
Upplupna löner	33	47
Upplupna semesterlöner	1 808	2 056
Upplupna sociala avgifter	1 037	1 078
Upplupen löneskatt pension	527	418
Upplupna leverantörsfakturer	1 923	1 334
Diverse upplupna kostnader	178	51
Förutbetalda intäkter	360	240
Summa	5 866	5 224

Not 26 Eventualförpliktelser

	2023	2022
Ansvarsförbindelser		
Garantiförbindelser	830	880
Övriga eventualförpliktelser – låneinsatser ⁴⁸	83 273	77 065
Eventualförpliktelse SDC ⁴⁹	6 126	5 260
Summa	90 229	83 205
Åtaganden		
Beviljade ej utbetalda krediter	0	48 363
Beviljade ej utnyttjade kortkrediter	7 220	8 351
Lånelöften	0	520
Summa	7 220	57 234

⁴⁸ När Banken befinner sig i ett normalläge kan låneinsatser och överinsatser återbetalas till medlemmar efter intern prövning och tillstånd från Finansinspektionen. Den interna prövningen innebär att Banken regelbundet prövar utrymmet att göra återbetalningar av insatser som sagts upp till återbetalning och som är kvalificerade för återbetalning enligt gällande lag och internt regelverk. Bedömningen görs i Bankens Interna kapital- och likviditetsutvärdering. VD ansvarar för processen och beslut fattas av styrelsen. Bedömer ledning och styrelse att det finns utrymme för återbetalningar ska en ansökan lämnas till Finansinspektionen om att få tillstånd att återbetala insatser inom ramen för detta utrymme. Efter att tillstånd erhållits från Finansinspektionen ska Banken påbörja återbetalningen av de insatser som godkänts för återbetalning. Banken har för närvarande ingen pågående ansökan om tillstånd för återbetalning av insatser. Under rubrik Insatsbelopp i Förvaltningsberättelsen finns en redogörelse för hur stort belopp som i normalläge skulle ha återbetalats.

⁴⁹ Eventualförpliktelse gentemot banksystemleverantören SDC är en förpliktelse som Banken åtagit sig vid ett eventuellt utträde ur samarbetet.

Not 27 Närstående

Närståenderelation (kr)	År	Försäljning av varor/ tjänster till närstående	Inköp av varor/ tjänster från närstående	Utlåning till närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Styrelseledamöter och vd ⁵⁰	2023			148 814	400 580
Övriga ledande befattningshavare ⁵¹	2023			25 000	113 610
Andra närstående ⁵²	2023			40 696	152 773
Styrelseledamöter och vd ⁵³	2022			899 152	634 482
Övriga ledande befattningshavare ⁵⁴	2022				365
Andra närstående ⁵⁵	2022				18 042

Samtliga krediter har ordinarie lånevillkor och ränta. Inga krediter till närstående är förfallna. Banken har inte ställt säkerheter eller ingått ansvarsförbindelser för ledande befattningshavare. Uppgifter om lön, pensioner och andra ersättningar redovisas i [Not 9](#) Allmänna administrationskostnader.

Not 28 Finansiella tillgångar och skulder

2023	Verkligt värde	Upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker		47 539	47 539	47 539
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.		80 669	80 669	78 885
Utlåning till kreditinstitut		98 637	98 637	98 637
Utlåning till allmänheten		912 882	912 882	912 882
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		14 019	14 019	13 888
Aktier och andelar	4 344		4 344	4 344
Interimsfordringar		7 860	7 860	7 860
Summa	4 344	1 161 606	1 165 950	1 164 035
Skulder till kreditinstitut		1 955	1 955	1 955
Inlåning från allmänheten		1 062 728	1 062 728	1 062 728
Övriga finansiella skulder		1 202	1 202	1 202
Summa		1 065 885	1 065 885	1 065 885

⁵⁰ Exklusive arbetstagarrepresentanter.

⁵¹ Ledningsgrupp exklusive vd.

⁵² Inom Andra närstående ryms lekmannarevisorer och närstående, personal och närstående, närstående till styrelseledamöter, arbetstagarrepresentanter, övriga ledande befattningshavare samt ägarförhållande/firmatecknare.

⁵³ Exklusive arbetstagarrepresentanter.

⁵⁴ Ledningsgrupp exklusive vd.

⁵⁵ Inom Andra närstående ryms lekmannarevisorer och närstående, personal och närstående, närstående till styrelseledamöter, arbetstagarrepresentanter, övriga ledande befattningshavare samt ägarförhållande/firmatecknare.

2022	Verkligt värde	Upplupet anskaffnings- värde	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker		99 904	99 904	99 904
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.		96 088	96 088	92 842
Utlåning till kreditinstitut		106 625	106 625	106 625
Utlåning till allmänheten		1 016 734	1 016 734	1 016 734
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		14 081	14 081	13 540
Aktier och andelar	5 019		5 019	5 019
Interimsfordringar		9 370	9 370	9 370
Summa	5 019	1 342 802	1 347 821	1 344 034
Skulder till kreditinstitut		1 666	1 666	1 666
Inlåning från allmänheten		1 246 204	1 246 204	1 246 204
Övriga finansiella skulder		996	996	996
Summa		1 248 866	1 248 866	1 248 866

BERÄKNING AV VERKLIGT VÄRDE

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrument som redovisas i tabellen ovan.

FINANSIELLA INSTRUMENT NOTERADE PÅ EN AKTIV MARKNAD

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor.

Sedan införandet av IFRS 9 omklassificerades belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. och samtliga obligationer och räntebärande värdepapper till upplupet anskaffningsvärde.

Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Sådana instrument återfinns under balansposterna belåningsbara statsskuldförbindelser och obligationer och andra räntebärande värdepapper.

FINANSIELLA INSTRUMENT SOM INTE ÄR NOTERADE PÅ EN AKTIV MARKNAD

Bankens sparlänssystem innebär till övervägande del att varje medlem som lånar också gör en motprestation i form av sparande. I vissa lånevillkor framgår det att kredittagare presterar ett sparande av en volym som bestäms av utlåningens storlek. Sparpoängsbalans behöver uppnås innan sparande kan disponeras fritt av kredittagaren. Lån och sparande hänger ihop och det är därför orimligt att värdera balansposterna var och en för sig liksom det vore osannolikt att endast överföra utlåningsstocken till tredje part. Banken redovisar bunden inlåning och lånefordringar till upplupet anskaffningsvärde i balansräkningen vilket bedöms överensstämma med verkligt värde beaktat lånevillkoren. En annan värdering enligt IFRS 13 bedöms inte uppfylla kraven i

Årsredovisningslagen eller aktuell IFRS som förutsätter att instrumenten kan säljas. För vissa bundna lånefordringar i stocken har Banken rätt att ta ut en ersättning vid inlösen i förtid. Nya lån som utbetalas har en bindningstid på maximalt tre månader. Vid inlösen i förtid tas ingen ersättning ut för dessa lån. I övrigt bedöms det verkliga värdet vara detsamma som det redovisade värdet.

För betalningsmedel samt kortfristiga finansiella skulder bedöms verkligt värde motsvara det redovisade värdet. Det redovisade värdet är en rimlig uppskattning av det verkliga värdet, med hänsyn tagen till den begränsade löptiden och kreditrisken.

Inlåningen från allmänheten har inte värderats till verkligt värde. Den löper utan ränta och det finns både bunden och obunden inlåning. All bunden inlåning har koppling till utlåning varför den inte kan värderas separat.

Innehavet i Sveriges Vindkraftkooperativ ekonomisk förening, OBV ekonomisk förening och medlemsandel i Ekobanken redovisas till verkligt värde via resultatet, till följd av byte av redovisningsprinciper enligt IFRS 9 2018. Aktier i SDC värderas till anskaffningsvärde.

Uppdelningen av hur verkligt värde på finansiella instrument bestäms görs utifrån tre nivåer:

- Nivå 1 – enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.
- Nivå 2 – utifrån direkt eller indirekt observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.
- Nivå 3 – utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

Verkligt värde för finansiella instrument som inte värderats till verkligt värde 2023

Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till allmänheten

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Upplupna ränteintäkter som härrör från utlåning till allmänheten samt övriga

Inlåning från allmänheten

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
78 885		
57 461	41 176	
		912 882
13 888		
		7 860
		1 062 728

Verkligt värde för finansiella instrument som inte värderats till verkligt värde 2022

Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till allmänheten

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Upplupna ränteintäkter som härrör från utlåning till allmänheten samt övriga

Inlåning från allmänheten

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
92 842		
89 512	17 113	
		1 016 734
13 540		
		9 370
		1 246 204

Verkligt värde för finansiella instrument som värderats till verkligt värde 2023

Aktier och andelar

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
		4 344

Verkligt värde för finansiella instrument som värderats till verkligt värde 2022

Aktier och andelar

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
		5 019

Not 29 Eget kapital

För specifikation av förändring i eget kapital, se rapport över förändring i eget kapital. För beskrivning över ingående delar i eget kapital hänvisas till [Not 2](#) Redovisningsprinciper.

FÖRSLAG TILL BEHANDLING AV ÅRETS RESULTAT

(kr)

Årets förlust	-6 115 978
Balanseras i ny räkning	-6 115 978

Not 30 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Ledningen har med styrelsen diskuterat utvecklingen, valet och upplysningarna avseende Bankens viktiga redovisningsprinciper och uppskattningar, samt tillämpningen av dessa principer och uppskattningar. Viktiga bedömningar vid tillämpning av Bankens redovisningsprinciper beskrivs nedan.

FÖRVÄNTADE KREDITFÖRLUSTER

Banken har utvecklat metoder för beräkning och skattning av förväntade kreditförluster. Denna typ av skattning kan göras utifrån några olika modeller. Banken har utformat sin metod utifrån den bäst tillgängliga informationen. I modellutvecklingen har ett antal olika val gjorts av matematiska och statistiska metoder för skattningarna. Valet av dessa metoder och modeller är kritiska för vilket utfall som erhålls, och ett annat val av metod och modell skulle kunna ha fått ett annorlunda utfall när det gäller de förlustreserver och förändringar i förlustreserver som redovisas i denna årsredovisning.

KLASSIFICERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Klassificering av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde utgörs av skuldinstrument som förvaltas med målet att realisera instrumentens kassaflöden genom att erhålla avtalsenliga kassaflöden som endast utgörs av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet i enlighet med vad som anges under redovisningsprinciper. I [Not 2](#) Redovisningsprinciper finns ytterligare information om klassificering av tillgångar och skulder.

VIKTIGA KÄLLOR TILL OSÄKERHET I UPPSKATTNINGAR

NEDSKRIVNINGAR FÖR KREDITFÖRLUSTER

Bankens metoder och modeller för beräkning och redovisning av förväntade kreditförluster kännetecknas av en hög nivå av antaganden om framtiden. Dessa antaganden avser bland annat skattningar av hur historiska erfarenheter kommer att utveckla sig i framtiden. Närmare beskrivning av dessa antagandens karaktär och känslighet lämnas nedan.

ANTAGANDEN OCH BERÄKNINGSMETODER FÖR ATT FASTSTÄLLA FÖRLUSTRESERV FÖR FÖRVÄNTADE KREDITFÖRLUSTER

FASTSTÄLLANDE AV EN BETYDANDE ÖKNING I KREDITRISK

Banken använder både kvantitativa och kvalitativa indikatorer för att bedöma en betydande ökning i kreditrisk. Kriterierna beskrivs i [Not 2](#) Redovisningsprinciper. Ett annorlunda beslut om hur stor en sådan förändring behöver vara för att utgöra en betydande ökning av kreditrisk skulle påverkat storleken i förlustreserven.

Det viktigaste indat som används för att värdera förväntade kreditförluster är:

- sannolikhet för fallissemang (PD)
- exponering vid fallissemang (EAD)
- förlust vid fallissemang (LGD)
- förväntad löptid

Nedskrivning för kreditförluster i stadi 3 sker utifrån en individuell bedömning och baseras på ledningens bästa uppskattning av nuvärdet av kassaflöden som förväntas erhållas. Vid uppskattning av dessa kassaflöden görs en bedömning av motpartens finansiella situation och realisationsvärdet på varje underliggande säkerhet.

Not 31 Kapitaltäckning

Från och med 2014 regleras upplysningar om kapitaltäckningen främst i förordningen (EU) 575/2013 om tillsyns krav för kreditinstitut och värdepappersbolag (CRR).

Reglerna om kapitaltäckning bidrar till att stärka Bankens motståndskraft mot finansiella förluster och därigenom skydda Bankens medlemmar. Reglerna innebär att Bankens kapitalbas med marginal ska täcka dels de föreskrivna minimikapitalkraven, vilket omfattar kapitalkraven för kreditrisker och operativa risker, dels ska omfatta beräknat kapitalkrav för ytterligare identifierade risker i verksamheten. För att bedöma om det interna kapitalet är tillräckligt för att ligga till grund för aktuell och framtida verksamhet har Banken en process för intern kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU). Den interna kapital- och likviditetsutvärderingen är en kontinuerligt pågående process. Processen är ett verktyg som säkerställer att Banken på ett tydligt och korrekt sätt identifierar, värderar och hanterar alla de risker Banken är exponerad för samt gör en

bedömning av det interna kapitalbehovet i relation till detta. Information om Bankens riskhantering lämnas i [Not 3](#) Riskhantering.

Banken lämnar också upplysningar om kapitaltäckning och riskhantering på Bankens hemsida jak.se under ekonomisk information.

Banken uppfyller dels det lagstadgade kravet på kapitaltäckning inklusive buffertkrav, dels det internt bedömda kapitalbehovet.

På nästkommande sidor redovisas kapitalbas, kapitalkrav samt det internt bedömda kapitalbehovet enligt 6 kapitlet Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2008:25).

Det finns ett pågående hinder att återbetala medlemsinsatser från kapitalbasen. För mer information se rubrik Insatsbelopp i förvaltningsberättelsen samt i [Not 2](#) Redovisningsprinciper under rubrik Bundet eget kapital.

KAPITALBAS	LAGKRAV	2023	2022
Kärnprimärkapital			
Grundinsats		5 422	6 162
Låneinsats		145 166	155 983
Frivilliga medlemsinsatser		5 454	5 454
Överinsatser		18 531	10 921
Reservfond		2 498	13 772
Balanserat resultat		-61 122	-61 122
Årets resultat		-6 116	-12 252
Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar		109 833	118 918
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar			
Immateriella anläggningstillgångar		-8 207	-9 016
Avdrag icke medräkningsbart eget kapital ⁵⁶		-2 676	-12 727
Sammanlagd lagstiftningsjustering av kärnprimärkapital		-10 833	-21 743
Kärnprimärkapital		98 950	97 175
Supplementärkapital		0	0
Kapitalbas		98 950	97 175
Kapitalrelationer, buffertar m.m.			
Summa riskvägt exponeringsbelopp		444 666	488 602
Kärnprimärkapitalrelation	4,5 %	22,3 %	19,9 %
Primärkapitalrelation	6,0 %	22,3 %	19,9 %
Total kapitalrelation	8,0 %	22,3 %	19,9 %
Buffertkrav			
Buffertkrav		20 010	17 101
<i>varav kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5 %	11 117	12 215
<i>varav kontryckisk kapitalbuffert⁵⁷</i>	2 %	8 893	4 886
Kärnprimärkapital tillgängligt att använda som buffert		14,3 %	11,9 %
Internt bedömt kapitalkrav enligt pelare 2		22 265	21 328

Inom Andra närstående ryms lekmannarevisorer och närstående, personal och närstående, närstående till styrelseledamöter, arbetstagarrepresentanter, övriga ledande befattningshavare samt ägarförhållande/firmatecknare.

¹ % av det riskvägda exponeringsbeloppet och vid utgången av 2023 var kravet 2 %.

	2023		2022	
	Kapitalkrav	Riskvägt exponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskvägt exponeringsbelopp
Kapitalkrav och riskvägt exponeringsbelopp				
<i>Kreditrisk enligt schablonmetoden</i>				
Exponeringar mot nationella regeringar eller centralbanker		0	0	0
Exponeringar mot delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter		0	0	0
Exponeringar mot institut	1 738	21 727	1 866	23 325
Exponeringar mot företag	801	10 019	806	10 081
Exponeringar mot hushåll	4 840	60 498	6 221	77 773
Exponeringar säkrade genom panträtt i fastighet	19 901	248 761	21 726	271 573
Fallerande exponeringar	1 350	16 877	1 971	24 635
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0	0	0	0
Aktier och andelar	348	4 344	402	5 019
Övriga poster	1 256	15 707	1 343	16 790
Summa riskvägt belopp för kreditrisker	30 234	377 933	34 335	429 196
Riskvägt belopp för operativa risker enligt basmetoden	5 339	66 733	4 752	59 406
Totalt riskvägt belopp	35 573	444 666	39 087	488 602
Sammanfattning kapitalkrav			2023	2022
Minimikapitalkrav (Pelare 1)			35 573	39 087
Kapitalkonserveringsbuffert			11 117	12 215
Kontracyklisk kapitalbuffert			8 893	4 886
Internt bedömt kapitalkrav (Pelare 2)			22 265	21 328
Summa kapitalkrav			77 848	77 516
Total kapitalbas			98 950	97 175
Totalt överskottskapital			21 102	19 659

Styrelsens underskrift

Skövde mars 2024

Lena Eriksson Åshuvud
[namnteckning]

Lena Eriksson Åshuvud
Ordförande

Tomas Frejarö
[namnteckning]

Tomas Frejarö
Ledamot

Sabina Ausfelt
[namnteckning]

Sabina Ausfelt
Ledamot

Erik Johansson
[namnteckning]

Erik Johansson
Vice ordförande

Joseph Josefsson
[namnteckning]

Joseph Josefsson
Ledamot

Daniel Söderberg
[namnteckning]

Daniel Söderberg
Vd

Bengt Adolfsson
[namnteckning]

Bengt Adolfsson
Ledamot

Charlotte Lundberg
[namnteckning]

Charlotte Lundberg
Ledamot

Vår revisionsberättelse har angivits den dag som framgår av vår elektroniska underskrift
Ernst & Young AB

Micael Engström
[namnteckning]

/Micael Engström/
Auktoriserad revisor
Av stämman utsedd revisor

JAK

MEDLEMSBANK

JAK Medlemsbank, Vasagatan 14

Box 216, 541 25 Skövde

Tel: 0500-46 45 00

Fax: 0500-46 45 61

jak@jak.se

jak.se

Revisionsberättelse

Till årsstämman i JAK Medlemsbank, org nr 516401-9969

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för JAK Medlemsbank för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31. Bankens årsredovisning ingår på sidorna 12–58 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av bankens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för banken.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till bankens revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till banken enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits den granskade banken eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden. Beskrivningen nedan av hur revisionen genomfördes inom dessa områden ska läsas i detta sammanhang.

Vi har fullgjort de skyldigheter som beskrivs i avsnittet *Revisorns ansvar* i vår rapport om årsredovisningen också inom dessa områden. Därmed genomfördes revisionsåtgärder som utformats för att beakta vår bedömning av risk för väsentliga fel i årsredovisningen. Utfallet av vår granskning och de granskningsåtgärder som genomförts för att behandla de områden som framgår nedan utgör grunden för vår revisionsberättelse.

Kreditgivning och tillhörande förlustreserver

Detaljerade upplysningar och beskrivning av området lämnas i årsredovisningen. Kreditriskexponeringar och dess hantering beskrivs i not 3 avsnitt *Kreditrisk*. Bankens redovisade kreditförluster specificeras i not 11 och redovisad förlustreserv specificeras i not 15. Avsättning för kreditförluster på åtaganden utanför balansräkningen specificeras i not 26.

För området relevanta redovisningsprinciper beskrivs i not 2, avsnitt *Kreditförluster och nedskrivningar på finansiella instrument*. Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs i not 30 i de finansiella rapporterna.

Beskrivning av området	Hur detta område beaktades i revisionen
Utlåning till allmänheten redovisas till 912 882 tkr i bankens balansräkning per 31 december 2023, och består av utestående fordringar brutto till ett belopp om 916 085 tkr med avdrag för förväntade och konstaterade kreditförluster om -3 203 tkr. Bankens reserveringsmodell är baserad på IFRS 9 Redovisningsstandard och innebär att utlåning till allmänhet delas in i tre stadier, beroende på graden av kreditförsämring. I stadie 1 motsvarar reserveringen förväntade kreditförluster under kommande 12 månaderna. I stadie 2 och 3 motsvarar reserveringen förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden. Tillgångar i stadie 3 prövas för nedskrivning på individuell nivå. Reserveringsmodellen är framåtblickande vilket innebär att banken uppskattar kreditrisken i varje exponering och den förlust som skulle kunna uppstå. I bedömningen ska makroekonomiska faktorer beaktas och påverkan av olika scenarios bedömas. Reserveringen kräver att banken gör bedömningar och antaganden av exempelvis kriterier för att identifiera en väsentlig ökning i kreditrisk och metoder för att beräkna förväntade kreditförluster. Utlåning till allmänheten och den relaterade kreditrisken uppgår till väsentliga belopp. Det finns en risk att krediter accepteras på felaktiga grunder vilket kan medföra en oönskad kreditexponering. Vidare innebär beräkningen av förlustreserver att banken gör bedömningar och antaganden. Detta sammantaget innebär att bankens process kreditgivning och för beräkning av förväntade kreditförluster har betydande påverkan på bankens resultat och ställning. Därför har vi ansett att kreditgivning och redovisningen av förlustreserver vara ett särskilt betydelsefullt område i revisionen.	Vi har granskat bankens process för att bevilja nya krediter och förlånga befintliga krediter med inriktning på att utvärdera ändamålsenligheten i bankens kontroller för att säkerställa att de krediter som accepteras inte medför en oönskad kreditrisk. Vi har utvärderat bankens modell för beräkning av förlustreserv i förhållande till kraven i IFRS 9 Redovisningsstandard. Modellen är framtagna av banken tillsammans med dess outsourcingpartner och övriga till denne anslutna banker. Outsourcingpartnern tillhandahåller IT-lösningar till banken och har implementerat modellen i IT-system som banken använder sig av. Revisor har anlitats som har lämnat rapportering avseende modellens ändamålsenlighet och tillämpning i de processer och system som hanteras av Outsourcingpartnern. Vi har utvärderat denna rapportering som grund för att bestämma vilka kompletterande granskningsåtgärder som är lämpliga. Vi har granskat de kompletterande kontroller som finns hos banken som vi har bedömt väsentliga för att säkerställa rimligheten i inputdata, modellerna och utfallet av beräkningarna. Vi har genomfört stickprov och utifrån dessa bedömt stadiindelningen av utlåning allmänheten. Vi har även stickprovsvis granskat indata till modellen. Avseende fordringar i stadie 3 har vi granskat och bedömt enskilda krediters värdering utifrån tillgänglig information om det enskilda engagemanget och tillhörande säkerheter. Vi har även bedömt bankens bevakningsprocess som bygger på såväl intern som extern information om kredittagarna och beaktat denna vid bedömning av utlåningens stadiindelning och redovisade kreditreserveringar. Vi har bedömt rimligheten i de manuella justeringar som utförts av Banken. Vi har även granskat upplysningar i årsredovisningen avseende utlåning till allmänheten, osäkra fordringar och kreditreserveringar.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 2-11. Det är styrelsen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bankens förmåga

att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera banken, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens och verkställande direktörens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför

granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- ▶ skaffar vi oss en förståelse av den del av bankens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- ▶ utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- ▶ drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bankens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till

datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- ▶ utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall åtgärder som har vidtagits för att eliminera hoten eller motåtgärder som har vidtagits.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av JAK Medlemsbank för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bankens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bankstämman disponerar förlusten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till banken enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bankens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bankens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bankens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för bankens organisation och förvaltningen av bankens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bankens ekonomiska situation, och att tillse att bankens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bankens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett

betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bankens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- ▶ företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot banken.
- ▶ på något annat sätt handlat i strid med lagen om ekonomisk förening, lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller stadgar.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bankens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lag om ekonomisk förening inklusive lag om bank- och finansieringsrörelse.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot banken, eller att ett förslag till dispositioner av bankens vinst eller förlust inte är förenligt med lag om ekonomisk förening inklusive lag om bank- och finansieringsrörelse.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bankens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bankens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bankens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lag om ekonomisk förening inklusive lag om bank- och finansieringsrörelse.

Revisorns mandattid

Ernst & Young AB, Box 7850, 103 99 Stockholm, utsågs till JAK Medlemsbanks revisor av årsstämman den 13 maj 2023. Ernst & Young AB och inom revisionsföretaget anställda lagstadgade revisorer har varit valda sedan 1995. Enligt gällande övergångsbestämmelser får revisionsuppdraget inte förlängas efter räkenskapsåret som avslutas den 31 december 2023.

Skellefteå den dag som framgår av vår elektroniska underskrift
Ernst & Young AB

/Micael Engström/

Auktoriserad revisor

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Bernt Micael Engström

Auktoriserad revisor

Serienummer: 19700113xxxx

IP: 147.161.xxx.xxx

2024-03-25 11:19:24 UTC

Penneo dokumentnysckel: CBWV1-T25EH-OOTF2-BVXSE-JGW8-J-HEPBZ

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com**. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **<https://penneo.com/validator>**